

WILLIAM SHAKESPEARE
HAMLET: KRALEVIC DÁNSKÝ¹

Osoby

Klaudius, král dánský.

Hamlet, syn předešlého a synovec panujícího krále.

Polonius, nejvyšší komoří.

Horatio, přítel Hamletův.

Laert, syn Poloniův.

Voltimand, Kornelius, Rosenkrantz, Guildenstern, Osrik, Šlechtic, Kněz, dvořané.

Marcel, Bernardo, důstojníci.

Francisko, voják.

Reynald, sluha Poloniův.

Herci.

Dva hrobníci.

Fortinbras, princ norský.

Setník.

Angličtí vyslanci.

Gertruda, královna dánská, matka Hamletova.

¹ Převzato z: Shakespeare W., *Hamlet: kralevic dánský tragedie o pěti jednáních*, přel. J. V. Sládek, Praha 1946 (redakčně upraveno).

Ofelie, dcera Poloniova..

Pánové a paní, důstojníci, vojáci, plavci, poslové, sloužící a jiná družina.

Duch otce Hamletova.

Dějiště: Dánsko.

JEDNÁNÍ PRVNÍ

Scéna 1.

Elsinor. – Terasy před zámkem.

Francisko na stráži. Vystoupí **Bernardo**

Bern.– Kdo zde?

Fran. Ne, mně odpověz!, Stůj a dej se znát!

Bern. Ať žije král!

Fran. Bernardo?

Bern. On!

Fran. Vy na minutu přicházíte v čas.

Bern. Teď tloukla dvanáctá; jdi spat, Francisko.

Fran. Dík za vystřídání; ale mrazí dnes a mně jest nějak teskno u srdce.

Bern. Stráž měl jste klidnou?

Fran. Myš se nehnula.

Bern. Nuž, dobrou noc.

A potká Je-li kdes Horatia

a Marcela – dnes se mnou mají stráž –

jen řekněte, by pospíšili si.

Fran. Mně zdá se, že je slyším. Stůj! Kdo zde?

Vystoupí **Horatio** a **Marcel**.

Hor. Té země přátelé.

Mar. A věrní králi.

Fran. Všem dobrou noc!

Mar. Vy, čacký vojíne, též buďte s bohem! – Kdo vás vystřídal?

Fran. Bernardo na mou hlídku nastoupil. Již dobrou noc. (Odejde.)

Mar. Hola! Bernardo!

Bern. Hej! Jest to Horatio?

Hor. Tak z něho kus.

Bern. Tož vítejte a dobrý Marcel též.

Mar. Jak, – zjevilo se to dnes v noci zas?

Bern. Já neviděl jsem ničeho.

Mar. Horatio, mi říká, že to jest

jen prelud náš, a nechce uvěřit

v to hrozné zjevení, jež dvakrát již

jsme viděli. – Já tedy prosil jej,

by s námi probděl dnešní noci stráž,

a ukáže-li se ten přízrak zas,

by našim očím pravdu dosvědčil

a oslovil to.

Hor. Však to nepřijde.

Bern. Nuž, chvílku sedněte a na svůj sluch,

jenž proti naší zvěsti hrazen jest,

nás ještě jednou nechte útočit s tím,

co jsme po dvě noci viděli.

Hor. Tož tedy sedněme a vyslechnem,

co nám Bernardo o tom vypoví.

Bern. V noci minulé,

když právě tam ta hvězda, kteráž jest

od pólu na západ, kruh oběhla,

by ozářila onu nebes část,

kde hoří teď, – tu Marcel a já sám,

když právě jedna odbila...

Vystoupí **duch**.

Mar. Dost! – Ticho! – hle, – tam přichází to zas!

Bern. V té podobě, co nebožtík náš král!

Mar. Horatio, tys učen, promluv na to.

Bern. Hled', není to králi podobno? – jen viz, Horatio.

Hor. Ba, celý on; mně děs a úžas kostmi probíhá.

Bern. Chce, aby někdo na to promluvil.

Mar. Ty oslov to, Horatio.

Hor. Kdos ty,

jenž osobíš si tento noční čas

a krásnou, bohatýrskou postavu,

v níž pohřbeného krále majestát

kdys chodil? – Nebem zaklínám tě, mluv!

Mar. Jest uražen.

Bern. Hle, vzdaluje se to!

Hor. Stůj! promluv! Mluv, já zaklínám tě, mluv!

(Duch zmizí.)

Mar. To tam a nechce dáti odpověď.

Bern. Nuž jak, Horatio! – vy třesete se

a zbledl jste. – Zdaž není v tom cos víc

než přelud? – Cože o tom soudíte?

Hor. Bůh svědkem, že bych tomu nevěřil,

mé vlastní oči kdyby nebyly

mi pravdivým a zřejmým svěděctvím.

Mar. A není-li to králi podobno?

Hor. Jak ty sám sobě. – Totéž brnění

měl na těle, když vyšel do boje

se ctižádostným Norem. Zrovna tak

se zachmuřil, když tenkrát na ledě,

při hněvném smlouvání se, udeřil

na harcující v saních Polány.

Tot' podivné. –

Mar. Tak dřív již dvakrát

a právě v tuto mrtvou hodinu
stráž bohatýrským krokem obešel.

Hor. Zvlášť nevím, jak to sobě vyložit,

leč úhrnem a volně soudím-li,
zlý převrat věští to pro naši. vlast.

Mar. Nuž sedněme; a řekni mi, kdo ví,

proč tímto přísným, bdělým seřazováním
lid země té se týrá noc co noe?
nač den co den se děla slévají
a z cizích trhů kupuje se zbroj?
proč do loděnic honí dělníky,
jichž práce mozolná již neloučí
ni svátek nedělní od všedních dnů?
Co zamýšlí se, že ten znojný chvat
noc činí dělnou tovaryškou dne, –
kdo mi to může říct?

Hor. To mohu já;

tak aspoň šeptá se: Král poslední,
ten, jehož přízrak právě se nám zjevil,
jak víte, Fortinbrasem Norvežským,

– jež k tomu hnala pýcha závistná, -
byl vyzván na souboj. Náš chrabry Hamlet,
neb rekovností svou byl proplaven
po všech těch stranách známého nám světa, –
sklál toho Fortinbrasa, který pak
po zpečetěné smlouvě, stvrzené
i zákonem i právem rytířským,
svůj život ztratil, také zeměmi,
co jich kde držel, propad' vítězi.
Náš král se stejným dílem zaručil,
jenž byl by případ' Fortinbrasovi,
když byl by zvítězil, jakž podle smluv
a moci článku uvedeného
zem jeho Hamletovi propadla. –
Teď ale, pane, mladý Fortinbras.
pln nezřízené nakvašenosti,
si na pomezích norských, tu i tam,
houf sehnal dobrodruhů odvážných
za chleba kus a spíži k podniku,
jenž smělost žádá; – ten pak není jiný,
- jak dobře naše vláda tuší to –

než rukou ozbrojenou odejmout.
a násilím nám ony země zas,
jež ztratil jeho otec. – A to jest, v
jak soudím, přední podnět našich příprav
zdroj těchto stráží, hlavní příčina,
proč v zemi tento náhlý chvat a shon.

Bern. Nic jinak, myslím, není to, než tak.

As tím se může dobře shodovat,
že tato hrůzostrašná postava
stráž naši ozbrojena obchází
tak králi podobna, jenž byl a jest
těch válek podnětem.

Hor. Tot' smítka jest,

jež oko ducha znepokojuje.
Když nejvýše a nejslavněj' stál Řím,
to krátko před tím, nežli mohutný
pad' Julius, tu prázdnily se hroby
a mrtví zahalení v rubáše
v ulicích římských skřekem úpěli.
Těž hvězdy s plamennými ohony
se zjevily a rosy krvavé

a na slunci zlověstná znamení;
a vlhká hvězda ta, jež ovládá
říš Neptunovu, ochuravěla
od zatmění, jak spěl by soudný den.
A právě takovéto předzvěsti
hrůz plných věcí, – jako hlasatelé
již po vždy osud předchází, –
neb jako proslov blížících se ran, –
teď nebesa a země pospolu
na naši vlast a národ seslaly.

Duch se znovu objeví.

Však ticho! Hle, tam přichází to zas!

Já zastoupím to, ať mne zahubí!

Stůj, prelude! – A máš-li jaký zvuk

neb užívání hlasu lidského,

dej odpověď!

Cos dobrého-li třeba vykonat,

co tobě klid, mně spásu přinese,

dej odpověď!

Své vlasti znáš-li sudbu, kteráž dá

se napředvěděním snad odvrátit,

dej odpověď!

Neb jestli v lůnu země za živa

jsi uloupený poklad nakupil,

zač, jak se povídá, vy duchové

prý často obcházíte po smrti,

mluv, stůj, – a mluv!

(Kohout zakokrhá.)

Marcele, zadrž to!

Mar. Mám po tom partyzánou udeřit?

Hor. Tak, nechce-li to stát. i

Bern. Je zde!

Hor. Je zde!

Mar. Je pryč! (Duch zmizí.)

My křivdíme mu, ač tak majestátní,

že mocí dorážíme na něho;

neb nezranitý jest jako vzduch

a naše plané rány zlý jsou šprým.

Bern. Chtěl promluvit, v tom kohout zazpíval.

Hor. Tu sebou trhl jako hříšný tvor

na hrůzné zavolání. – Slýchal jsem,

že kohout, jenž jest jitra polnicí,

svým hlaholným a pronikavým hrdlem
dne boha, zbouzí. Na tu výstrahu
kde v moři, ohni, v zemi, v povětrí
jest klidu nemající, bludný duch,
zpět chvátá ve svou říš; a že to pravda,
nám dosvědčila tato příhoda.

Mar. Jak zapěl kohout, zmizelo to hned.

Je pověst, kdykoli se vrátí čas,
v němž narození Páně slavíme,
ten jitřní pták že pěje celou noc.
A tu, jak povídají, žádný duch
se neodvází venku obcházet;
jsou noci zdravé, žádná planeta
pak neuhrane, elfi tratí moc
a čarodějky neudělají:
tak svatý to a milostivý čas.

Hor. To slýchal jsem a zčásti věřím též.

Však hle, už jitro v plášti brunátném
jde rosou tam přes východní ten chlum.
Stráž přerušme; a radím, bychom to,
co viděli jsme v noci, sdělili

mladému Hamletu; neb, jak jsem živ,
ten duch, k nám němý, k němu promluví,
Zda souhlasíte, bychom mu to řekli,
jak žádá láska, velí povinnost?

Mar. Tak, prosím, učiňme; a vím, kde ráno jej nalezneme nejpříhodněji. (Odejdou.)

Scéna 2.

Trůnní sál na zámku.

Tuš. – Vystoupí **král, královna, Hamlet, Polonius, Laert, Voltimand, Kornelius, dvořané a komonstvo.**

Král. Ač smrt drahého bratra, Hamleta,
jest posud v čerstvé paměti a nám
přísluší srdce žalem kormoutit,
a celá naše říše měla by
se chmuřit jedním čeleni bolestným,
přec rozvaha již zmohla přírodu
tak dalece, že s nejmoudřejší strastí,
naň myslíme a při tom zároveň
i sebe samých pamětlivi jsme.
A protož tedy druhdy naši sestru,
teď naši královnu a vznešenou
té bohatýrské říše dědičku,

jak řek' bych s pokosenou radostí
a v jednom oku blaho, v druhém žal,
– tak jako s veselostí při-pohřbu
a steskem při svatbě a na stejno
svou rozkoš vážíce i zármutek, –
jsme za choť pojali, v tom nestavíce
se proti vašim lepším věhlasům,
jež v této věci s námi zároveň
se braly ochotně. – Všem za vše dík!
Teď dál, co víte: Mladý Fortinbras,
buď lehce váže naši statečnost,
neb mysle, drahého že bratra smrtí
náš stát jest rozdvojen a v rozkladu,
- s tím snem svůj vlastní prospěch sdružuje,
se nerozpakoval nás týrat vzkazem
o vrácení těch zemí ztracených
dřív jeho otcem, které našemu
kdys rekovnému bratru připadly
dle řádů všech a práva. – Tolik o něm.
Teď co se týče nás a dnešní rady.
Věc má se tak. my psali Norvegu,

tož strýci mladistvého Fortinbrasa,
jenž neduživ a k loži upoután
plán synovcův zná sotva z doslechu, –
by jeho další chod v tom zamezil;
neb mužstva sbírání a hotovost
a všechny přípravy se chystají
jen z jeho poddaných. – A nyní vás
tam posíláme, ctný Kornelie
a Voltimande, byste donesli
to pozdravení kmetu Norvegu,
víc moci osobní k jednání s králem
vám nedávající, než shoduje
se s mírou těchto článků vytknutých.
Již s bohem, a váš chvat spěj s povinností.

Korn. Volt. V tom i všem jiném osvědčíme ji.

Král. Nic nepochybujem; nuž srdečně vám s bohem oběma.

(Odejdou Voltimand a Kornelius.)

A nyní, Laerte,
co vy nám přinášíte nového?
Vy mluvil jste o prosbě nějaké, –
co jest to, Laerte? – jest vám nemožno

o slušné věci s Dánem promluvit
a mařit slov. Aj, Laerte, co bys chtěl,
můj dar aby to byl, ne prosba tvá?
Víc není hlava srdci příbuzna
a ruka ústům není úslužnější,
než byl vždy tvému otci dánský trůn.
Co přeješ sobě, Laerte?

Laert. Svolení,

můj vládce mohutný, a milost vaši,
bych směl se do Francie navrátit.
Já přišel a to velmi ochotně
sem do Dánska, bych službu povinnou
zde měl při vaší korunovaci;
však nyní, když má služba skončena,
se přiznávám, že moje myšlenky
a touhy zas mne vedou k Francii,
před milostivým vaším svolením
a propuštěním sklánějíce se.

Král. Zdaž svého otce máte svolení?

Co dí Polonius?

Pol. On, pane můj,

svou usilovnou prosbou vynutil
mé váhající svolení, až pak
svým souhlasem, jenž byl mi přetěžký,
jsem přec jen jeho vůli zpečetil;
tož, prosím, dovolte mu odejít.

Král. Chop, Laerte, vhodnou chvíli; čas buď tvůj

a po libosti užij ho tvá ctnost! –

Ted', synovce a synu Hamlete...

Ham. (stranou) O trochu spřízněn víc než synovec,

a trochu méně přízniv, než je syn.

Král. Což stále ještě vás ty mraky tíží?

Ham. Ne, pane můj; jsem příliš na slunci.

Králov. Můj dobrý Hamlete, již odvrhni

tu barvu noci a své oči nech

jak přítel pohlížeti na Dánsko.

Tak stále sklopenými brvami

čackého otce v prachu nehledej;

víš, že to obecné: co živo, zemře

a přírodou se nese k věčnosti.

Ham. Ba, milostpaní, jest to obecné.

Králov. Proč tobě zdá se to tak zvláštní být?

Ham. Zdá! vzácná paní. – Jest! – já neznám zdání.

Ne, dobrá matko, – ten můj tmavý plášť,
ni obvyklý ten vážně černý šat,
ni bouřný vzlykot stísněného dechu,
ba ani v oku řeka bohatá
a zkormoucené tváře vzezření
i každý žalu způsob, tvar a zjev
mne věrně označiti nemohou:
ty vskutku zdají se, neb věci jsou,
jež člověk může hrát; já ale mám
to ve svém nitru, co se nedá zdát;
vše tamto jest jen bolu šperk a šat.

Král. Jest něžno to a chvalno, Hamlete,

ve vaší povaze, že skládáte
tak svému otci smuteční tu daň;
však víte přec, váš otec ztratil otce
a ztracený ten otec svého zas
a ten, kdo přežil, vděkem synovským
jest povinován truchlit jakous chvílí;
leč v zatvrzelém žalu setrvat
jest dílo svéhlavosti bezbožné,

bol nenužný, o vůli svědčící,
jež nejvýš nepokorna k nebesům,
o slabém srdci, myslí vášnivé
a tupém, necvičeném rozumu.
Neb to, co víme, že se musí stát
a jest tak obecné, jak smyslům jest
ta každá jiná nejvšednější věc,
proč ve svém pošetilém odporu
si brati k srdci? – Hanba! – totě hřích
jest proti nebi, proti mrtvému,
hřích proti přírodě, věc nanejvýš
úkorná rozumu, jenž za běžný
si předmět úvah bere otců smrt
a jenž od nejprvnější mrtvoly
až k nebožtíku, který umřel dnes,
vždy stejně volal: „Tak to musí být.“ –
Tož prosíme, již k zemi odvržte
ten marný žal a o nás myslete
jak o svém otcí; neboť, věz to svět,
vy nejbližší jste trůnu našemu
a lásku o nic méně šlechetnou,

než k synu chová otec nejdražší,
my vstříc vám neseme. – Však záměr váš,
zas vrátit se na školy vitemberské,
se nejvýš přičí naší žádosti
a prosíme, byste se odhodlal
zde zůstat u nás, v blahé pohodě
a útěšnosti zraku našeho,
náš nejprvnější dvořan, strýc a syn.

Králov. Svou matku nenech ždáti nadarmo;

já prosím, Hamlete, zde zůstaň u nás
a neodcházej do Vitemberka.

Ham. Seč jsem, chci, vzácná paní, poslechnout.

Král. Toť láskyplná, krásná odpověď.

Co my jsme, buďte v Dánsku. – Pojdme, choti.

Ten vlídný, volný souhlas Hamletův
se zakotvil v mém srdci úsměvem
a tomu na vděk pohár nevznese
dnes Dánsko k radostnému přípitku,
by nezhřměla děla k oblakům;
a v králův kvas ať duní nebesa
zpět hovořice zemské hřímání.

Již pojďte.

(Tuš. – Odejdou všichni kromě Hamleta.)

Ham. Ó kéž to příliš, příliš pevné tělo

se rozplynulo, sjihlo na rosu!

Neb kéž by Věkověčný nebyl dal

svůj rád na samo vraždu! – Bože, Bože!

jak nudný, prázdný, ploský, nicotný

se zdá mi všechen toho světa běh!

Fi na to, fi! – to nevypletý sad,

jenž bují v símě; bejlí šeredné

jej plní celý. – Ze to došlo tam!

Dva měsíce jen mrtev! – ne, ni tolik,

ne celé dva; – tak bohatýrský král,

jenž proti tomu zde Hyperion

byl proti Satyru; a k matce mé

tak lásky pln, že větrům nebeským

jí nedal drsně ovanouti tvář.

Ó nebesa i země! – musím-li

si vzpomínat? – vždyť na něm visela,

jak byl by choutky vzrůst se zmáhal tím.

čím živil se; – a přece, za měsíc...

Ne, myslit nesmím dále. – Křehkosti,
tvé jméno „žena“ jest! – Za krátký měsíc,,
dřív, než se ošoumaly střevice,
v nichž za mrtvolou ubohého otce
šla, v slzách tonouc jako Nioba, –
aj ona, zrovna ona, – Bože můj!
zvěř bezrozumhá děl by truchlila, –
se vdá za mého strýce, za bratra
se provdá mého otce, který však
ne více mému otci podoben,
než já jsem Heraklovi; za měsíc, –
než ještě sůl těch slzí prolhaných
jí stekla s očí rudě zničených,
se vdá! – Ó hříšný spěch, tak úprkem
se vrhati na krvesmilné lože!
To dobré není, dobře neskončí. –
Však pukni, srdce, musím umlknout!

Vystoupí **Horatio, Marcel a Bernardo.**

Hor. Zdar vaší Výchosti!

Ham. Jsem potěšen,

vás vida zdravého. – Horatio!

sám sebe jestli nezapomínám.

Hor. Týž, princi, vždy váš sluha nehodný.

Ham. Ne, dobrý přítel můj; chci vyměnit

to jméno s vámi. – A co děláte,

jsa z Vitemberka pryč, Horatio?

Aj Marcel?

Mar. Vzácny princi?

Ham. Velmi rád vás tady vidím. (K Bernardovi.) Dobrý večer, pane! Leč, doopravdy, co vás přivádí k nám z Vitemberka?

Hor. Zahálčivost, pane.

Ham. To slyšeti bych nechtěl, aby řek‘

váš nepřítel, a tolik násilí

můj sluch si od vás nedá učinit,

by věřil vaší vlastní pomluvě:

vím předobře, že nejste zahaleč.

Než, – což pak děláte zde v Elsinoru?

My naučíme vás pít z hluboká,

než odjedete zas.

Hor. Já, Výsosti, sem přijel k pohřbu otce vašeho.

Ham. Jen smích si netrop ze mne, spolužáku; spíš přijel jsi mé matce na svatbu.

Hor. Ta rychle potom následovala.

Ham. Jen z hospodářství, brachu, z hospodářství:

co napečeno k pohřbu, studené

se doneslo na stoly svatební.

Kéž byl bych spíš se potkal v nebesích

i s nejkrutějším nepřítelem svým,

než spatřil onen den, Horatio!

Můj otec! – zdá se mi, že vidím otce.

Hor. Ó kde, můj princi?

Ham. V oku duše své.

Hor. Já kdys jej viděl; byl to čacký král.

Ham. Byl muž; a všechno ve všem zvažíš-li, již jemu podobného nespatřím.

Hor. Já, princi, tuším, viděl ho dnes v noci.

Ham. Tys viděl? – Koho?

Hor. Můj princi, krále, otce vašeho.

Ham. Ze krále, mého otce!

Hor. Zmírněte svůj údiv na mžik sluchem pozorným, než o tom zázraku vše vypovím na
dosvědčení těchto vojínů.

Ham. Pro smilování boží, mluvte již!

Hor. Dvě noci po sobě ti pánové,

Marcel a Bernard, jsouce na stráž

v hrobovém pustu čiré půlnoci

s tím potkali se. – Jakás postava,
jak otec váš, tak navlas ve zbroji,
od hlavy k patě, před nimi se zjeví
a krokem vážným, zvolna, majestátně
jde kolem nich; tak třikrát obešel
před jejich zrakem bázní schváceným
na délku berly své, co zatím oni
tou hrůzou téměř v rosol ztrnulí
tu stojí němi, nemluvíce naň.
To v uděšené tajnosti mi řekli,
a já šel s nimi na stráž třetí noc,
kdež, jak to vyprávěli, v tentýž čas,
v též podobě, vše věrně do slova,
duch přišel. – Znal jsem otce vašeho;
ty ruce nejsou podobny si víc.

Ham. A kde to bylo?

Mar. Na terase, princí, kde stráž jsme měli.

Ham. Oslovili jste to?

Hor. Já, pane můj, jsem na to promluvil,

však odpovědi mi to nedalo;

jen jednou, tuším, hlavu zvedlo to,

jak na promluvení se chystajíc.

Vtom jitřní kohout hlučně zazpíval

a na ten hlas to kvapem ucouvlo

a zmizelo.

Ham. Toť velmi podivné.

Hor. Jak živ jsem, vzácný princi, jest to pravda;

a tu jsme myslili, že povinnost

nám káže, dát vám o tom vědomost.

Ham. Nu ovšem; to mne znepokojuje.

Jste na stráži dnes v noci?

Mar.Bern. Ano, princi.

Ham. Že ozbrojen, jste řekli?

Mar. Bern. Ozbrojen.

Ham. Od lebky k palci?

Har. Bern. Od hlavy až k patě.

Ham. Tož neviděli jste mu do tváře?

Hor. Ó viděli, měl hledí zdvižené.

Ham. Jak, – hleděl zachmuřeně?

Hor. Výraz měl víc žalostivý nežli hněvivý.

Ham. Bled, nebo uzarděn?

Hor. Ne, velmi bled.

Ham. A oči pevně na vás upíral?

Hor. Co nejpevněji.

Ham. Byl bych tam chtěl být.

Hor. Byl byste jistě trnul úžasem.

Ham. Toť možné, velmi možné. Zůstal dlouho?

Hor. Co mírným chvatem sto by napočít'.

Mar. Bern Déle, déle.

Hor. Ne, když jsem já to viděl.

Ham. Jeho vous byl prošedlý, či ne?

Hor. Jak za živa jsem znal jej, černý, stříbrem prokvetlý.

Ham. Dnes v noci budu s vámi na stráži; snad zas to přijde.

Hor. Přijde, za to ručím.

Ham. A zjeví-li se v téže postavě,

jak vznešený můj otec, oslovím to,

byť samo peklo rozevřelo chřtán

a kázalo mi mlčet. – Prosím vás,

až dosud v tajnu-li jste chovali

to vidění; i dál to zamlčte;

a v noci ať se děje cokoli,

vše v mysl uložte, nic na jazyk:

za vaši lásku se vám odvděčím.

Ted' buďte zdraví; mezi jedenáctou
a dvanáctou tam na terase dnes
vás navštívím.

Všichni. Jsme k službám, Výsosti!

Ham. Buď láska vaše mou, jak moje vaší;

a nyní s bohem!

(Odejdou všichni kromě Hamleta.)

Mého otce duch

a ve zbroji! Zde čisto není vše.

V tom vězí, tuším, jakás podlá hra!

Kéž noc tu byla! – zatím ticho, duše!

Zlé skutky, byť je zavalila zem.

se zjeví před očima lidem všem.

(Odejde.)

Scéna 3.

Pokoj v domě Poloniově.

Vystoupí **Laert** a **Ofelie**.

Laert. Mé věci jsou již na lodi; – buď zdráva!

A, sestro, kdy jen vítr bude přát,

a vhodná loď se najde, neprospi to,

leč povždy dej mi vědět o sobě.

Ofel. Ty pochybuješ?

Laert. Co pak Hamleta

se dotýče a cetek jeho přízně,
to za běžný měj mrav a krve hru;
jen za fialku v útlém květu mládí,
sic časnou, ne však stálou, líbeznou,
ne trvající, – vůně, lahody
jen mžikové, nic víc.

Ofel. Nic víc než to?

Laert. Za víc to neměj; neboť příroda

když rozvíjí se, nezmohutňuje
se pouze ve svalech a v objemu,
leč jak se zveličuje tento chrám,
i vnitřní služba myšlení a srdce
s ním roste v šíř. – Snad miluje tě nyní
a skvrna ani uskok netřísní
ctnost jeho vůle; toho však se boj,
že, povážíš-li jeho vznešenost,
ni vlastní vůle jemu nepatří;
neb sám jest svému rodu podroben.
On nesmí jako lidé nepatří

si vybrat sám, neb jeho volbou řídí
se celé říše bezpečnost a zdar;
a protož tedy musí jeho volba
být omezena vůlí, souhlasem
i toho těla, jehož hlavou jest.
Když tedy praví, že tě miluje,
tvé moudrosti se sluší věřit mu,
jen pokud jeho zvláštní řád a stav
řeč jeho mohou skutkem učinit,
což nejde o nic dále, nežli kam
je souhlas všeho Dánska provází.
Dál sud', tvá čest co může utrpět,
když uchem příliš důvěřujícím
těm jeho písním budeš naslouchat,
když srdce ztratíš, nebo otevřeš
svůj cudný poklad jeho bujným ždáním.
Ó boj se toho, drahá sestro, boj,
a drž se v hradbách náklonnosti své
před dostřelem a léčkou žádosti.
I nejcudnější dívka plýtvá již,
když odhalí svou krásu měsíci;

ctnost sama hrotu pomluv neujde;

červ dítky jara často prohry že,

než jejich puky zotvírají se,

a v jitru, v čerstvé rose mladosti

van nakažlivý hrozí nejvíce.

Tož bdělá buď, štít nejlepší je strach;

neb mládí samo sobě odboj činí,

když nejsou blízko nepřátelé jiní.

Ofel. Chci podstatu tvých dobrých naučení

u svého srdce chovat na stráži.

Leč, dobrý bratře, neukazuj mi,

jak mnohý prostopášný kazatel,

na cestu k nebi, příkrou, trnitou,

co sám jak bujný, pustý rozmařilec

jde po kvetoucích stezkách marnosti

přes vlastní rady.

Laert. O mne neboj se. – Již přes čas meškám; hle, zde otec náš.

Vystoupí **Polonius.**

Ve dvojnásobném požehnání jest

i blaho dvojnásobné; příležitost

se usmívá na druhé loučení.

Polon. Zde dosud, Laerte? – Styd' se! – Na koráb!

Tvým plachtám vítr sedí na plecích

a čekají už pouze na tebe.

Nuž, požehnání mé tě provázej!

A těchto naučení několik

si ještě do paměti vepsat hled':

Svým myšlenkám nedávej jazyku,

ni činu myšlence, již nerozvážils.

Bud' upřímným, ne všedně důvěrným.

Ty z přátel svých, jichž volba osvědčena,

k své duši připni poutem kovovým,

však neotupuj dlaň svou srdečností,

kde přijde soudruh neopeřený

a nově vylíhly. – Spor nehledej,

však jsi-li v něm, tak sobě počínej,

by protivník se na pozoru měl.

Všem sluchu přej, leč málokomu hlas,

všech radu ber, však taj, co soudíš sám.

Šat skvostný měj, co snese měšec tvůj,

však nevýstřední; – bohatý, ne pestrý,

neb oděv často jeví člověka

a ve Francii stavem nejlepší
jsou nad vše vkusní v tom. a broušení.

Ni dlužník nebuď, ani věřitel,
neb s půjčkou se i přítel ztrácívá
a dluhy tupí spořivostí hrot.

To především: sám k sobě pravdiv buď
a z toho vzejít musí, den jak z noci,
že nemůžeš být klamným k nikomu.

Buď zdrav, mým žehnáním to v tobě zraj!

Laert. Co nejpokorněji se loučím, otče.

Polon. Čas volá, jdi; tvé služebnictvo čeká.

Laert. Ofelie, již tedy s bohem buď
a dobře pamatuj, co jsem ti řekl.

Ofel. V mé paměti to uzamčeno jest
a klíče k tomu chováš při sobě.

Laert. Nuž, buďte zdraví! (Odejde.)

Polon. Ofelie, o čem to mluvil s tebou?

Ofel. Když ráčíte si přátel, – o něčem,
co dotýká se prince Hamleta.

Polon. Aj, právě vhod. – Jak se mi povídá,
on velmi často v době poslední

ti věnoval své prázdné hodiny
a tys co nejštedřeji dopřála
mu sluchu volného. Když tomu tak,
– jak říkají mi, a to s výstrahou –
tož věz, že sama nerozumíš si
tak jasně, jak se sluší na mou dceru
a na tvou čest. Co jest to mezi vámi?

Mluv pravdu.

Ofel. On mi dával, pane můj,
v poslední době mnohá ujištění
své náklonnosti.

Polon. Náklonnosti! Jdi!

Ty mluvíš jako děvče zelené
a nezkušené v těchto nebezpečích;
těm ujištěním, jak to zveš, ty věříš?

Ofel. Já nevím, pane, co si myslit mám.

Polon. Nuž, poučím tě: myslí, že jsi děcko,
žes bernou mincí brala jistinu,
jež není pravá. Dráž se pojisti! –
sic, – abych tak to slovo ubohé
dál nešťval, až by dechu pozbylo, –

to jištění tě ujistí, žes bloud.

Ofel. On, pane, lásku svou mi nabízel,

jak počestný to přikazuje mrav.

Polon. Jen řekni: dnešní mrav! – Ó jdi mi, jdi!

Ofel. A řeč svou dotvrzoval, pane můj,

kdekerou svatou nebes přísahou.

Polon. Aj, oka na sluky! Ó známe to,

když hoří krev, jak rozmařile duše

své přísahy propoucí jazyku.

Ten plápol, dcero, který světla víc

než tepla dává, hasna v obojím

již ve chvíli, kdy přísahá svůj slib,

mít nesmíš za oheň. Od chvíle té

buď skoupější svou dívčí přítomností;

své rozmluvy ceň výš, než k hovoru

jak hotova bys byla na povel.

Co prince Hamleta se dotýče,

jen tolik věř mu, že je mlád a může

o delší obcházení oprati,

než tobě volno; zkrátka, nevěř nic

těm jeho přísahám, Ofelie,

neb svůdnice to jsou, ne barvy té,
již oděv jejich má, však přímluvci
jen tužeb nesvatých a líčící
dech posvátných a zbožných závazků,
by lépe klamaly. – Toť úhrnem:
já, prostě řečeno, si nepřēju,
bys ode dneška jeden okamžik
své prázdné chvíle zlehčovala tak,
bys hovořila s princem Hamletem.
Čiň, jak ti poručím; – a jdi teď po svých.

Ofel. Můj pane, poslechnu.

(Odejdou.)

Scéna 4.

Na terase.

Vystoupí **Hamlet, Horatio** a **Marcel**.

Ham. Vzduch řeže zle; jest velmi mrazivo.

Hor. Jest pronikavé, ostré povětrí.

Ham. Jak pozdě máme?

Hor. Skoro na dvanáctou.

Mar. Ne, odbila.

Hor. Že tak? Já neslyšel; tož blíží se

ta doba, v kterou obcházívá duch.

(Z daleka troubení a střelba z děl.)

Co znamená to, princí?

Ham. Král dnešní noci bdí a popíjí

a hoduje a křepčí skočný rej;

a jak jen rýnským hrdlo propláchně,

hned kotlů ryk a trouby zavřesknou

tu velkou slávu jeho přípitku.

Hor. Je to zde obyčej?

Ham. Ba věru jest;

však po mém soudu, ač jsem rodák zdejší

a ve způsobech těchto vychován,

tot' obyčej, jenž víc přináší cti,

když opominut, než kdy šetřen jest.

Ty pusté kvasy na východ i západ

nás činí pověstný a rozkřičeny

u jiných národů; nás opilci

tam zvou a surovými přívlastky

nám třísní jméno; a to opravdu

i našim skutkům nejvznešenějším

tuk odbírá a jádro hodnoty.

Tak často bývá u jednotlivců,
že přirozenou vadou nějakou,
buď vrozenou, – v čemž viny nemají,
neb nelze původ volit přírodě, –
či jakés náklonnosti zbujněním,
jež trhá hráz a tvrze rozumu,
neb zvykem, který příliš okvasí
tvar slušných mravů, – pravím, že ti lidé,
nesoucí pečeť vady jediné,
již vtiskla příroda neb sudby hvězda,
– a jinak jejich ctnosti ryzí jsou
jak milost sama, nekonečny tak,
jak člověk jen jich může dostoupit, –
v obecném soudu berou porušení
od této jedné chyby: – špetka zla
vše ušlechtilé činí pochybným
a ve svou potupnost je strhuje.

(Duch se objeví.)

Hor. Hle, tam to přichází.

Ham. Teď andělé

a spásy moci nás ochraňte!

Bud' požehnaní duch neb kletý běs,
vzduch nebes přinášej, či plápol z pekla,
tvé úmysly ať zlé či dobré jsou, –
tvá podoba tak zve mne k dotazu,
že oslovím tě. – Volám; Hamlete,
můj králi, otče, Dáne knížecí,
ó odpověz mi! – Nedej zahynout
mi v nevědomosti, však řekni, proč
tvé kosti posvátné, jež rakev jala,
svůj příkrpv protrhly, proč hrobka tvá,
kde navždy jsme tě tiše složili,
své těžké, mramorové čelisti
zas rozevřela, by tě vyvrhla?
Co značí to, že, ztuhlá mrtvola,
zas navštěvuješ v plném brnění
měsíčný pablesk, strašnou čině noc,
a otrásáš nás blázny přírody
tak hrůzně myšlenkami, které jdou
za dosah našich duší? Rci, proč to
a nač, – a cože máme učinit?

(Duch kývá na Hamleta.)

Hor. Kývá to na vás, abyste s tím šel;

jak chtělo by to něco sdělit

vám. samotnému.

Mar. Hle, jak rytířsky

vám kyne k místu odlehlejšímu; –

však vy s tím nechod'te!

Hor. Ne, nikterak.

Ham. Zde nechce mluvit, půjdu tedy za ním.

Hor. Můj princi, nechod'te!

Ham. Proč míti strach?

Můj život za jehlu mi nestojí

a duši mé co může ublížit,

jež tak jest nesmrtelná jako on?

Zas kývá na mne, abych šel; nuž půjdu.

Hor. Což, jestli vás to do vln vyláká,

neb na ten děsný vrchol skaliska,

jež přes svou patu strmí do moře,

a tam se změní v jiný hrůzný zjev,

jenž pozbaví vás vlády rozumu

a v šílenství vás strhne? – považte!

To místo samo záchvat zoufalství

bez jiných příčin v mozek přivodí,

jenž shlíží tolik sáhů do moře

a slyší dole jeho divý řev.

Ham. Hle, stále kývá. – Jdi, – chci za tebou!

Mar. Jít nesmíte, můj princi.

Ham. Ruce pryč!

Hor. Dejte si říci; – jíti nesmíte!

Ham. Můj osud vzkřik'! – a každou nejmenší

v tom těle žilku utužuje tak,

jak pevné svaly nemejského lva.

On stále kyne. – Pust'te, pánové!

Bůh svědkem, ducha z toho udělám,

kdo zdržuje mne! – Vari! povídám. –

Jen dál; – jdu za tebou.

(Odejdou duch a Hamlet.)

Hor. To šálenství jej smyslů zbavuje.

Mar. Teď za ním, neslušno ho poslechnout.

Hor. Jen dále – K jakým koncům dojde to?

Mar. Jest něco prohnílého v státu Dánském.

Hor. Bůh napraví to zas.

Mar. Jen za ním teď.

(Odejdou.)

Scéna 5.

Jinde na terase.

Vystoupí **duch** a **Hamlet**.

Ham. Kam chceš mne vésti? – mluv. Dál nepůjdu.

Duch. Slyš mne.

Ham. To chci.

Duch. Má hodina se blíží, kdy v muka sirnatého plamene se musím vrátit.

Ham. Duchu nebohý!

Duch. Nic nelituj mne; jenom rozvážný

sluch dopřej tomu, co ti objevím.

Ham. Již mluv, jsem povinen tě vyslechnout.

Duch. A také pomstít mne, až vyslechneš.

Ham. Co?

Duch. Jsemť tvého otce duch a odsouzen

na jistou dobu v noci obcházet

a za dne, vězněn, lačnět v plamenech,

až podlé viny mojí časnosti

se očistí a shoří. – Ó, že jest

mi zakázáno taje vyprávět

své věznic! – tu povídal bych děj,

kde slůvko nejlehčí by rozrylo
tvou duši, zmrazilo tvou mladou krev;
a oči tvé jak hvězdy z okruhů
by vymkly se, tvé vlasy spleťité
a ulehlé by rozdělily se
a každý jediný by vzhůru čněl,
jak bodce hněvivého dikobraza.
Ta věčná zvěst však není pro ucho
z masa a krve. – Slyš mne, slyš, ó slyš!
tvůj otec jestli kdy ti drahým byl...

Ham. Ó Bože!

Duch. – pomsti tu podlou, neslýchanou vraždu

Ham. Vraždu!

Duch. Ba vraždu podlou, jako každá jest;

však tato podlejší jest nade vše,

a divná víc a nepřirozená.

Ham. Mluv rychle, abych rychlou perutí

jak modlitba neb lásky myšlenky

spěl k pomstě.

Duch. Vidím, že jsi ochoten;

a tupější bys byl než tučné bejlí,

jež líně uhnívá na břehu Lethe,
to kdyby k činu nepohnulo tě.
Teď poslyš, Hamlete: Zvěst roznesli,
že spícího mne v sadu uštknul had;
tak o mé smrti zprávou vylhanou
sluch všeho Dánska klamán hanebně.
Však věz, můj dobrý synu, onen had,
jenž tvého otce život uhryzl,
teď na hlavě má jeho korunu.

Ham. Má duše prorocká! – Můj strýc! –

Duch. Toť on,

ten krvesmilný, cizoložný netvor,
jenž čáry vtipu, dary zrádnými,
– ó bídný vtip a dary, mající
tak svůdnou moc! – k svým chtíčům hanebným
byl získal svolení mé na oko
všech nejctnostnější ženy, královny.
Ó jaká pronevěra, Hamlete,
mně, jehož láska byla důstojna
tak, že šla ruku v ruce se slibem,
jejž dal jsem u oltáře! – A tak vzdát

se bídníku, jenž, ke mně přirovnán,
byl přírodou tak nuzně obdařen.
Však jako ctnost se nikdy nepohne,
byť prostopášnost v rajske podobě
ji lákala, tak chlípnost snoubená
se stkvoucím andělem se přesytí
i v loži nebeském a uvrhne
se k mršině. – Leč ticho! zdá se mi,
že větrím ranní vzduch. Nuž, zkrátka již:
Když spal jsem v zahradě, jak byl můj zvyk
vždy odpoledne, v bezpečný ten čas
tvůj strýc se přikradl ke mně s lahvičkou,
v níž blínovou měl šťávu prokletou,
a do vchodů mých uší nalil trest
tu žiravou, jejížto účinek
jest taký lidské krve protivník,
že rtuti rychlostí se rozbíhá
do tělesných všech bran a průchodů
a prudkou mocí srazí, zahustí,
jak syřiště když vkápneš do mléka,
žil plynou, zdravou krev. – Tak s krví mou.

A v okamžení lišej osypal
jak Lazara svým hnusným škraloupem
vše hladké tělo mé.
Tak ve spaní jsem rukou bratrovou
byl rázem zbaven žití, koruny
a královny, vzat v rozkvětu svých vin
tak bez přípravy, svaté večere,
bez posledního k smrti pomazání,
bez účtů poslán složit účet svůj
se všemi svými hříchy na hlavě.
Ó hrůza, hrůza, hrůza strašlivá!
Cit máš-li přirozený, nestrp toho
a nedopust', by lože královské
se v Dánsku zvrhlo v lůžko zbuynosti
a v pelech krvesmilství kletého.
Leč tak neb tak ať k činu přikročíš,
své srdce netřísni a neosnuj
nic proti matce své; – ji zůstav nebi
a oněm trnům, které v prsou má,
by bodaly a hnětly. – S bohem buď!
Již blízké jitro hlásí světluška

a bledne v neúčinném ohni svém.

Buď s bohem, s bohem! – na mne vzpomínej.

(Duch zmizí.)

Ham. Ó všichni zástupové nebeští!

Ó země! – a co dál? – Mám spolčit s tím

i peklo? – Fi! – Ó srdce, drž se, drž!

a vy, mé svaly, nestárněte hned

a vzpružte mne... Na tebe vzpomínat!

Vždy, bědný duchu, – dokud paměť bude

mít sídlo v této lebce ztrhané!

Na tebe vzpomínat! Aj, – s tabulky

své paměti stru každý všední rys,

knih průpovědi, všechny obrazy,

vše vtisky minulé, jež mladost má

a zkušenost tam byly vepsaly;

jen rozkaz tvůj sám bude žiti dál

ve knize té a vazbě mého mozku

s nižádnou nižší látkou nesmíšen.

Tak, při sám Bůh. – Ó ženo nicotná!

Ó lotře, lotře, smavý, kletý lotře!

Můj zápisník! – to radno zaznamenat,

že lze se smát a smát a lotrem být; –

to aspoň v Dánsku možno, jsem si jist.

(Zapisuje si.)

Nuž, strýce, tady jsi. – Teď heslo mé

zní: „S bohem, s bohem, na mne vzpomínej!“

Já přísahal.

Hor. Mar (Za scénou.) Ó princi, princi!

Vystoupí **Horatio** a **Marcel**.

Mar. Princi Hamlete!

Hor. Bůh ochraň jej!

Ham. Tak buď!

Mar. Hej, hola, princi!

Ham. Hej, hola, hochu, pojd', můj ptáčku, pojd'!

Mar. Co děje se, můj pane vznešený?

Hor. Co nového, můj princi?

Ham. Zázraky!

Hor. Můj dobrý pane, povídejte již.

Ham. Ne, vy to vyzradíte.

Hor. Při sám Bůh, já ne.

Mar. Ni já, můj princi.

Ham. Tedy tak; –

zdaž lidské srdce by to smyslilo?

Však mlčet budete?

Hor. Mar. Bůh svědkem, princí! J

Ham. Tož v celém Dánsku lotra nežije, kterýž by nebyl arciničema.

Hor. Toť, pane, nemusil vstát z hrobu duch, by nám to řek'.

Ham. Aj, pravda; máte pravdu;

a tak bez dalších oklik za to mám,

že bude nejlíp, když si ruce stisknem

a rozejdem se; – vy, kam touha vás

a vaše povolání volají,

– neb každý člověk, jak už tak to jest,

své povolání a své touhy má; –

a co se týče ubohosti mé,

nuž hleďte, – jdu se modlit.

Hor. To, pane, jsou jen slova podivná a blouznivá.

Ham. Mou vinou jestliže

vás urážejí, srdečně mi líto;

ba věřte, srdečně.

Hor. Zde není viny.

Ham. Při svatém Patriku, Horatio,

jest vina zde, – a vina veliká!

Co toho vidění se dotýče,
to říkám vám, jeť poctivý to duch.
A zvědavost, co mezi ním a mnou
se dělo, ukojte, jak můžete.
A nyní, moji dobří přátelé,
jakož jste přáteli a učenci
a vojíny, jen malou, jedinou
mi prosbu splňte.

Hor. Jaká, pane, jest? vše splníme.

Ham. Tož nikdy nezjevte, co této noci uviděli jste.

Hor. Mar. To nezjevíme, pane!

Ham. Přísahajte.

Hor. Já věru, pane, slova neřeknu.

Mar. Já, princi, také ne.

Ham. Zde, na můj meč.

Mar. Vždyť, pane můj, jsme přísahali již.

Ham. Zde, pravím, na můj meč.

Duch (pod zemí). Přísahajte.

Ham. Aha, můj chlapče, tak ty hovoříš?

Tys tu, můj věrný brachu? – Nuže, dál:

vy slyšíte přec toho chlapíka

tam v podsklepí; – a tedy přísahajte.

Hor. Jen, pane, přísahu nám řekněte.

Ham. Že nehlesnete, co jste viděli,

to tady přísahajte na můj meč.

Duch (pod zemí). Přísahajte.

Ham. Hic et ubique? – poodejďem dál.

Sem pojd'ťte, pánové,

a vložte opět ruce na můj meč:

že nehlesnete, co jste slyšeli,

to tady přísahajte na můj meč.

Duch (pod zemí). Přísahajte.

Ham. Aj, dobře, starý krtku! umíš ty

tak rychle pracovati pod zemí?

Tot' statný kovkop! ještě jednou dál; –

sem, dobří soudruzi!

Hor. Při dni a noci, to je zvláštní div!

Ham. Tož jako zvláštní div to vítejte.

Jest více věcí na nebi a zemi,

Horatio, než naše mudrctví

má ve snách zdání. – Nuže: zde, jak dřív,

při vaší spáse, at' už jakkoliv

se divně chovám, – jakož budu snad
mít za vhodné se stavět podivným, –
vy, v takou dobu spatřující mne
se nepodřeknete, ni rukama
tak složenýma, hlavy vrtěním,
ni obojetným slovem nějakým,
jak na příklad: „Nu dobře, dobře, víme“
neb „Mohli bychom, kdybychom jen chtěli“
neb: „Kdyby mluvit se nám uzdalo“
neb: „Jsou tu takoví, jen kdyby směli“ –
a takovýmto jiným dvojsmyslem,
že něco o mně víte. A že tak,
abyste v nejkrajnější potřebě
kdys došli spasení a milosti,
mi přisahejte.

Duch (pod zemí). Přisahejte.

Ham. Buď ticho, ticho, duchu neklidný!

(Přisahají.)

Tak, pánové, svou láskou veškerou
vám poručím se. A co moh' by jen
kdy chud'as takový, jak Hamlet jest,

vám učinit, by lásku osvědčil

a svoje přátelství, v tom, dá-li Bůh,

se neomešká. – Půjdem společně.

A stále, prosím, prsty na ústech.

Čas vymknut z dráhy. – Prokletý to podíl,

že k jeho nápravě jsem kdy se zrodil!

Nuž, pojďme spolu. (Odejdou.)

JEDNÁNÍ DRUHÉ

Scéna 1.

Pokoj v domě Poloniově.

Vystoupí **Polonius** a **Reynald**.

Pol. Ty peníze a listy, Reynalde, mu odevzdáš.

Reyn. Tak, pane, učiním.

Pol. A bude tuze moudré od tebe,

než navštívíš ho, milý Reynalde,

když poptáš se po jeho chování.

Reyn. To, pane můj, jsem také zamýšlel.

Pol. Aj správně, velmi správně řečeno.

Hleď na to se mi vyptat především,

jací tam Dánové jsou v Paříži,

a jak a kdo a čím a kde je živ,

v čí společnosti, jakým nákladem. –

A shledav oklikou svých dotazů,

že znají mého syna, pokroč dál,

než sáhalo tvé ptaní porůzné.

Tak stav se, jako bys ho z dálky znal:

rci ku příkladu: „Jeho otce znám

a jeho přátele a trochu jej.“ –

Ty chápeš, Reynalde?

Reyn. Ó velmi dobře.

Pol. „A trochu jej“; však můžeš říct: „Jen tak. –

A v pravdě-li to on, to divoch jest

a zvěřfen v tom a v tom.“ – A potom naň

sved' výmyslů, co jen ti libo jest,

jen nic tak podlého, by znectěn byl;

– v tom pozor dej; – však, brachu, takové

jen rozpustilé, bujné, všední kousky,

jež, jak je známo, nejobvykleji

se druží s mladostí a svobodou.

Reyn. Tak jako hraní, pane.

Pol. Ano, tak,

a pitky, rvačky, klení, hádky, frej;

tak daleko se můžeš spustiti.

Reyn. To, pane, znectí jej.

Pol. Ba nikoliv,

když v obvinění míru zachováš.

Tu příhanu naň arcit' neshrnuj,

že ve svých vášních bývá bezuzdný;

to nemyslím; však jeho vady lič

tak šetrně, by zdálo se, že jsou
jen skvrnou volnosti, jen výbuchy
a vzeplanutí mysli ohnivě,
var krve nezkrotné, jak bývá to.

Reyn. Však, pane můj –

Pol. Proč máš tak učinit?

Reyn. Tak jest, můj pane, to bych věděl rád.

Pol. Aj, brachu, právě v tom jest háček můj

a myslím, že to léčka bezpečná.

Když mého syna zlehčíš poněkud,

– tak, jako že jsou skvrny na díle, –

ted' pozor dej, –

tu ten, s kým mluvíš, z něhož vyzvídáš,

jen postřehali v těch jistých neplechách

kdy mladíka, jenž tebou obviněn,

bud' bezpečen, ti takto doloží:

„Můj pane“ nebo tak, či „příteli“

neb: „Vzácnosti“, jak řeč a tituly

těch lidí a té země běžný jsou...

Reyn. Velmi dobře, pane.

Pol. A potom, brachu, začne, – začne, – co

jsem chtěl říci? U všech všudy, já jsem chtěl

něco říci. – Kdepak jsem zůstal?

Reyn. U „takto doloží, u „příteli neb tak“ a , Vzácnosti“ –

Pol. U „takto doloží“ – ach, ano, tak;

on doloží: „Ah, toho pána znám;

já včera viděl ho, či nedávno,

neb tenkrát, onehdy a s tím a s tím,

a jak to povídáte, hrálo se;

tam viděn zpít, tam při míči se rval,“

ne snad, „já viděl ho, jak vstupoval

do prodejného domu,“ – hampejsu

jak říkáme, – neb jinak podobně.

Ted' pochopuješ:

lež, nástraha ti chytí kapra pravdu;

a tak my vychytralí ptáčekové

si oklikami, chodem postranním

a scestím pravou cestu nálezném.

Dle toho návodu a rady mé

si veď s mým synem. Rozumíš mi ted'?

Reyn. Ted', pane, rozumím.

Pol. Buď s tebou Bůh a měj se hezky.

Reyn. Dobře, pane můj!

Pol. Dle vlastních spádů sud' na spády jeho.

Reyn. To učiním.

Pol. I ať mi hudbu nezanedbává.

Reyn. Tak, pane můj.

Pol. Buď zdrav! (Odejde Reynald.)

Vystoupí **Ofelie.**

Nuž, jak, Ofelie! Co děje se?

Ofel. Ó pane, pane, jsem tak polekána!

Pol. Čím? – Pro Bůh, mluv!

Ofel. Můj pane, jak jsem šila v pokoji,

princ Hamlet v rozhaleném kabátci

a bez klobouku, maje punčochy,

vše zablácené, nepodvázané,

až ke kotníkům dolů shrnuté

jak okovy, a v tváři ubledlý

jak jeho košile a kolena

se klektající jedno o druhé,

a s pohledem tak žalně strhaným,

jak byli by ho z pekla pustili,

by hrůzy vyprávěl, vstoup' přede mne.

Pol. Svou láskou k tobě šílen?

Ofel. Pane můj, to nevím, vskutku však se obávám.

Pol. Co říkal ti?

Ofel. On vzal mne za ruku

a pevně držel ji; pak odstoupí
na délku paže své a rukou druhou
si takto zacláněje obočí
tak zpytavě mi hledí do tváře,
jak chtěl by kreslit ji. Tak dlouho stál,
až konečně mi trochu potřásá rukou
a po třikráte hlavou pokynuv,
– tak – nahoru a dolů – povzdechl
tak žalostně a z hluboká, že zdál se
ten povzdech celým tělem lomcovat
a končit jeho žití. – Pak mne pustí;
a hlavu přes rameno obrátiv,
jak zdálo se, směr viděl bez očí;
neb z dveří vyšel bez jich pomoci,
a stále na mne upíral jich svit.

Pol. Pojď, půjdeš se mnou; krále vyhledám.

Tot' opravdové lásky blouznění,

jež prudkostí se sama kácí v zmar
a vede vůli k činům zoufalým,
tak jako každá vášeň pod sluncem,
jež trápí naši bytost. Rmoutí mne to.
Jak, mluvila jsi posléz příkře s ním?

Ofel. Ne, pane můj, však, jak jste poručil,
jsem jeho listů nepřijímala.
a odmítala jeho návštěvy.

Pol. A to jej připravilo o rozum.

Teď lituji, že opatrněji
a rozvážněji jsem ho nezkoumal;
já bál se, že jen s tebou zahrává
a chce tě zhubit; kletá nedůvěra!
Nám starým, při sám Bůh, tak vrozeno
je přestřelovat ve svém počítání,
jak obvyklo to bývá u mladších
být nerozvážnými. Pojď ke králi;
to zvědět musí, neboť zatajení
by mohlo přinést nám větší žal,
než bude hněv, když o lásce zví král.
Pojď. (Odejdou.)

Scéna 2.

Síň na hradě.

Tuš. – Vystoupí **král, královna, Rosenkrantz, Guildenstern** a **dvořané**.

Král. Nuž, vítejte nám, drahý Rosenkrantzi

a Guildensterne. – Kromě velké touhy

vás uvidět, i naše potřeba

vás k službám užiti, nás pudila

k té kvapné obsílce. Však něco již

jste doslechli o Hamletově změně;

tak zovou to, neb ani zevnější

ni vnitřní člověk není týž, jak byl.

Co by to bylo víc než otcův skon,

čím odcizen byl porozumění

své vlastní bytosti, ni zdání nemám.

I oba prosím vás, – neb od dětství

jste byli vychováni s ním a blízcí

i jeho mladosti i způsobům, –

zde u dvora abyste ráčili

s ním nějakou tu dobu pomeškat,

svou společností k zábavám ho mít

a vyzvědít, jak příležitost dá,

zdaž trápí jej cos neznámého nám

a co bychom snad mohli napravit.

Králov. On mluvil o vás, dobří pánové,

tak často; a jsem jista, jiných dvou

že není na světě, k nimž více lne.

A bude-li vám libo, prokázat

nám tolik vlídnosti a ochoty,

byste tu chvíli u nás prodleli

na vzrůst a prospěch naší naděje,

vám za návštěvu taký vzdáme dík,

jak sluší jen na vděčnost královskou.

Rosen. Vám oběma Milostem královským

po svrchované moci nad námi

jen v rozkaz třeba odít velmožnou

svou libost a ne v prosbu.

Guild. Poslechnem

a do veškerých sil svých napětí

zde kladem k vašim nohám služby své

vše ochotně a k vašim rozkazům.

Král. Dík, Rosenkrantzi, dík vám Guildensterne.

Králov. Dík, Guildensterne, dík vám, Rosenkrantzi!

A prosím vás, abyste navštívili
hned mého těžce změněného syna.
Jdi někdo z vás a pány doprovod',
kde Hamlet jest.

Guild. A račtež nebesa

i naši přítomnost i počínání
mu zdárné učinit a příjemné!

Králov. Tak dejž to Bůh!

(Odejdou Guildenstern a Rosenkrantz s některými dvořany.)

Vystoupí **Polonius.**

Pol. Vyslanci z Norska, dobrý pane můj, se šťastně vrátili.

Král. Tys býval vždycky otcem dobrých zpráv.

Pol. Že býval? Věřte, pane vznešený,
jak duše své že povinnosti dbám,
jež k Bohu víže mne i mému králi.
A myslím (jinak tento mozek můj
již neloví po stopách moudrosti
jak jindy), že jsem našel příčinu
té Hamletovy pomatenosti.

Král. Ó mluvte jen, to prahnu vyslechnout.

Pol. Dřív slyšte vyslance; mé noviny

pak buďtež zákuskem těch velkých hodů.

Král. Ty sám jim poctu vzdej a uveď je.

(Odejde Polonius).

On řek', má drahá Gertrudo, že našel
zdroj rozrušení syna vašeho.

Králov. Jest, myslím, zdroj to pouze jediný:

smrt otcova a předčasný náš sňatek.

Král. To vyzkoumáme.

Vystoupí **Polonius** s **Voltimandem** a **Korneliem**.

Buďte vítáni,
vy dobří přátelé. Nuž, Voltimande,
co vzkazuje nám Norveg, bratr náš?

Volt. Svá přání nejlepší a pozdravy.

Na první naši žádost zastavit
dal synovcova vojska sbírání,
jež mnil, že míří proti Polákům;
leč blíž kdy přihléd', viděl opravdu,
že čelí proti vaší Milosti.

Tím zarmoucen, že jeho choroby
a věku, slabosti se zneužívá
tak podskočně, hned k sobě obeslati

dal Fortinbrasa, kterýž uposlech‘
a od Norvega důtkou pokárán
dal strýci slib, že nikdy nezvedne
již zbraně proti vaší Milosti.
Tu starý Norveg dojat radostně
tré tisíc korun ročních důchodů
mu povolil a rozkázal, by mužstvo
dřív sebrané ved’ proti Polákům.
A k tomu svoji prosbu připojil,
(podává listinu)
abyste ráčil svými zeměmi
jim volný průchod dát v tom podniku;
to pod zárukami a výhradou,
jak tady vypsáno.

Král. To těší nás

a v příhodnější čas to přečteme
a uváživše dáme odpověď.
Dík prozatím za vaši námahu.
Teď odpočiňte si a na večer
se při hostině spolu shledáme.
Nuž, poznovu jste domů vítáni.

(Odejdou Voltimand a Kornelius.)

Pol. Věc tato náležitě skončena.

Můj pane vznešený a královno,
chtít vykládati, co jest majestát,
co povinnost, proč den je dnem, noc nocí
a časem čas, by neznačilo nic,
než chtějí mařit den i noc i čas.

Tož, ježto stručnost duší rozumu
a rozvláčnost jen tělem, ozdobou,
chci stručným býti. – Vznešený váš syn
jest šíleným; já pravím šíleným;
neb cože jesti pravá šílenost,
než nebýt ničím nežli šíleným?

Však toho nechme.

Králov. K věci, prostěji.

Pol. Ba přísahám, že mluvím zcela prostě.

Ze šílen, pravda jest a opravdu
jest toho žel a žel, že jest to pravda.
Tot' výklad bláznovský, a nechme ho,
neb chci být prostý. Tedy připusťme,
že šílen jest; a nyní zbývá nám

jen poznat příčinu té příhody,
či spíše příčinu té nehody;
neb nepříhodná tato příhoda
má příčinu. Nuž, tak to zůstává
a zůstatek je tento: Uvažte, –
mám dceru, – mám ji, protože jest má,
a ta mi z poslušnosti povinné,
– nuž, pozor, – dala toto zde; a teď
to berte souhrnem a posuďte.

(Čte.)

„Modle mé duše, nebesko a nejspanilejší Ofelii“ –
To je špatný výraz, chatrný výraz; „nejspanilejší“
jest chatrný výraz; ale slyšte jen dál.

Takto: (Čte.)

„Na její přebělostná bílá ňadra toto“ a t. d.

Králov. To dal jí Hamlet?

Pol. Račte poshovět, má vzácná paní; všechno vypovím.

(Čte.)

„Pochybuj, že hvězdy svítí,
že jde slunce oblohou,
pochybuj o pravdy bytí,

jenom uvěř v lásku mou.“

Ó, drahá Ofelie, nevyznám se v počítání těch veršových stop; ba ani neumím spočítati své vzdechy; ale že Tě miluji nejvroucněji, ó nade vše nejvroucněji, věr. S bohem!

Tvůj navždy, má nejdražší děvo,

dokud ten těla stroj náleží jemu,

Hamlet.“

To z poslušnosti dcera má mi dala

a kromě toho, jak se dvořil jí,

tož kdy a kde a jakým způsobem,

vše pověděla mi.

Král. A vaše dcera jak brala jeho lásku?

Pol. Zač mne máte?

Král. Za věrného a počestného muže.

Pol. To opravdu bych rád vám dokázal.

Co byste soudil, když jsem uviděl

tu vroucí lásku dávati se v let,

– a musím říci, já ji postřehl

dřív, než mi o tom hlesla dcera má, –

neb co by milostivá královna

si pomyslila, kdybych býval hrál

si na zápisník nebo na pulpit,

neb srdce ohlušil a oněmil,
neb s planým vzdechem hleděl na tu lásku,
co byste řekli? Ne, já přímo šel
a takto mladou slečnu oslovil:
„Princ Hamlet princem jest, ne tobě souzen,
to nesmí být;“ a pak jsem kázal jí,
by jeho návštěvám se uzamkla
a poslův nepřijímala ni darů žádných.
Když potom rady její poslechla,
on, odmrštěn, bych zkrátka pověděl,
pad‘ v truchlivost a potom v postění,
pak ve bdění a potom ve slabost,
pak v roztržitost a tím spádem dál
až do šílenství, v kterém třeští teď
a kterým všechny zarmucuje nás.

Král. To zdá se vám?

Králov. To velmi možné jest.

Pol. Kdy stalo se, – a to bych věděl rád, –

že byl bych řekl určitě: „Tak jest“

a bylo jinak?

Král. Pokud já vím, ne,

Pol. (ukazuje na hlavu a na plece).

To s toho srazte, jestli tomu jinak.

Když povede mne stopa, naleznu,
kde pravda skryta, byt' se skrývala
i v středu země.

Král. Jak to zkoumat' dál?

Pol. Vám známo jest, že někdy prochází
se celé hodiny zde pod loubím.

Králov. Tak vskutku činívá.

Pol. V tu dobu pustím k němu svoji dceru.

Vy se mnou za čaloun se skryjete;
pak pozor na to jejich setkání!
Když nemiluje ji a o rozum
tou láskou nepřišel, ať nadále
již státu nesloužím, leč raději
chci sedlačit a s koňmi pojíždět.

Král. Tak zkusíme to.

Králov. Hle, jak ubohý sem přichází, tak smuten, něco čta.

Pol. Pryč odtud, prosím vás, již oba pryč;

já hned naň udeřím.

(Odejdou král, královna a dvořané.)

Vystoupí **Hamlet** čtoucí.

Ó s dovolením! – Jak se daří, můj dobrý princí Hamlete?

Ham. Dobře, Bohu díky.

Pol. Znáte mne, můj princí?

Ham. Výborně; jste prodavač ryb.

Pol. To nejsem, princí.

Ham. Tedy bych si přál, abyste byl tak poctivý muž.

Pol. Poctivý, můj princí?

Ham. Pane, tak; být poctivým, jak už to v světě chodí, je tolik, jako býti vybrán z deseti tisíců.

Pol. Živá pravda, můj princí.

Ham. Neboť líhne-li slunce červy v mrtvém psu, – bůh líbající mršinu... Máte dceru?

Pol. Mám, princí.

Ham. Ať vám nechodí na slunci. Početí jest požehnáním; ale poněvadž by vaše dcera mohla počítí... příteli, dohlédněte k tomu!

Pol. Co tím chcete říci? (Stranou.) Stále naráží na mou dceru. A přece mne z počátku nepoznával; řekl, že jsem prodavač ryb. Daleko to s ním došlo. A věru, za mého – mládí vystál jsem také já mnoho od muk lásky; skoro právě tolik. Promluvím na něho zas. – Co čtete, můj princí?

Ham. Slova, slova, slova.

Pol. O čem to jedná, princí?

Ham. Kdo, s kým?

Pol. Myslím, jaká je to věc, co čtete, princí.

Ham. Pomluvy, pane; neboť ten uštěpačný lotr zde povídá, že starci mají šedivé vousy, že jejich tváře jsou vráscité, jejich oči roní hustou ambru a švestkovou pryskyřici a že mají hojný nedostatek vtipu a nad míru osláblé kyčle; o čem všem, pane, jsem sice přemocně a valně přesvědčen, ale nemám za poctivé, že to zde tak napsáno. A vy sám, pane, byste došel mého stáří, kdybyste jako rak uměl lézti nazpátek.

Pol. (stranou). Třeba je tohle šílenství, je v tom soustava. – Nepůjdete s větrem, můj princi?

Ham. Do svého hrobu? –

Pol. To je vskutku s větrem. (Stranou.) Jak trefné jsou někdy jeho odpovědi! To je štěstí, na které bláznovství často narazí a které by rozum a zdravý smysl nikdy tak zdárně neporodily. Nechám ho zde, a hned budu pomýšlet, jak bych to nastrojil, aby se potkal s mou dcerou. – Můj ctěný pane, co nejpokorněji se s vámi loučím.

Ham. Nemůžete mi, pane, vzít nic, s čím bych se loučil ochotněji; až na mé živobytí, až na mé živobytí, až na mé živobytí.

Pol. Buďte zdrav, můj princi.

Ham. Těch nudných, starých bloudů!

Vystoupí **Rosenkrantz** a **Guildenstern**.

Pol. Hledáte prince Hamleta; zde jest.

Rosen. (k Poloniovovi) Bůh s vámi, pane!

(Odejde Polonius.)

Guild. Můj ctěný princi!

Rosen. Můj nejdražší princi!

Ham. Moji výborní, dobří přátelé! Jak se máš, Guildensterne? – Ah, Rosenkrantz! – Dobří hoši, jak se vám oběma daří?

Rosen. Jak nepatrným dítkám této země.

Guild. A šťastným v tom, že nejsme přešťastní. Nejsme knoflíkem na čepici Štěstěny.

Ham. Ale také ne jejím podešvem?

Rosen. Ani to, můj princi.

Ham. Tedy žijete kolem jejího pasu, nebo uprostřed jejích vděků?

Guild. Věru, jsme pouze v koutku u ní.

Ham. V tajném koutku Štěstěny? Ó pravda; jest ona nevěstka! – Co nového?

Rosen. Nic, můj princi, než to, že svět zpocitivěl.

Ham. Tedy je blízko soudný den. Ale vaše novina není pravdivá. Dovolte, abych se ptal podrobněji: Čím jste si toho, moji milí přátelé, od Štěstěny zasloužili, že vás sem posílá do žaláře?

Guild. Do žaláře, princi?

Ham. Dánsko je žalář.

Rosen. Tedy jest žalářem celý svět.

Ham. A důkladným! a mnoho je v něm klecí, sklepů a děr. A Dánsko jest z nejhorších.

Rosen. To nemyslím, princi.

Ham. Nu, tedy není žalářem vám; neboť v sobě není nic dobrého ani zlého; jen myšlení to činí takovým. Mně jest to žalář.

Rosen. Tedy jen vaše ctižádost si tu žalář dělá; vašemu duchu jest tu příliš těsno.

Ham. Ó Bože! Mohl bych býti sevřen do ořechové skořápky a pokládal bych se za krále nekonečného prostoru, jen kdybych neměl těch zlých snů.

Guild. Kterézto sny v pravdě jsou ctižádost, neboť sama podstata ctižádostivých je pouhým stínem snu.

Ham. Sen sám jest pouhý stín.

Rosen. V pravdě, a já mám ctižádost za tak vzdušnou a lehkou věc, že jest jenom stínem stínu.

Ham. Tedy jsou naši žebráci těla a naši mocnáři a rozpřažení hrdinové stíny žebráků. Ne-zajdeme si ke dvoru? – neboť na mou věru nevyznám se v mudrování.

Rosen. Guild. Jsme k vašim službám.

Ham. Nic tak; nechci vás řadit k ostatním svým sluhům; neboť, abych vám to řekl jako poctivý muž, jsem prabídně obsluhován. Abychom však zůstali na ušlapané cestě přátelství, co tu děláte v Elsinoru?

Rosen. Přišli jsme vás navštívit, můj princi, nic jiného.

Ham. Žebrák, jak jsem, i na díky jsem chůd; ale děkuji vám a věřte, drazí přátelé, moje díky za půl haléře jsou příliš drahé. Neposlali pro vás? Stalo se to z vlastní ochoty? Jest to dobrovolná návštěva? Slyšte, jednejte se mnou poctivě; –* tak, tak; – jen mluvte.

Guild. Co mám říci, princi?

Ham. Aj, cokoli, jen k věci. Poslali pro vás; a jest ve vašich pohledech jakési přiznání, kteréž zabarviti vaše prostoduchost není dost zchytralá. Však vím, ten dobrý král a královna pro vás poslali.

Rosen. K jakému cíli, princi?

Ham. V tom vy musíte poučiti mne. Ale zapřísahám vás při právech našeho spolužáctví, při souzvuku našeho mládí, při povinnostech naší vždy osvědčené lásky a při všem ještě dražším, čím by vás lepší řečník mohl vyzývat, – rcete přímo a bez obalu, zdali pro vás poslali či ne?

Rosen. (stranou ke Guildensternovi). Co říkáte vy?

Ham. (stranou). Aha, již vidím. – (K oběma.) Milujete-li mne, netajte mi ničeho.

Guild. Můj princi, bylo pro nás posláno.

Ham. A já vám řeknu proč; svým uhodnutím nadejdu vašemu odkrytí pravdy a vaše mlčenlivost slíbená králi a královně pírka neztratí. Poslední dobou – ale nevím vlastně proč – přišel jsem o všechnu svou veselost, zanedbával všechn svůj obvyklý cvik, a vskutku na mysli zmalátněl jsem tak, že tato krásná stavba, země, zdá se mi býti pustým předhořím; ten nádherný baldachýn, vzduch, hled'te, ta směle vyklenutá obloha, ten velebný, zlatým ohněm vykládaný krov nezdá se mi ničím jiným než zatuchlý, morový shluk výparů. Jak mistrné dílo jest člověk! jak vznešený rozumem, jak nekonečný schopnostmi! podobou a hnutím jak výrazný a obdivuhodný! – v svých úkonech jak podoben andělu, poznáním jako bůh! – okrasa všehomíra, vzor tvorů živoucích! – a přece, čím jest mně ta nejušlechtlejší hrstka prachu? Muž mne nezajímá; ne, ani žena ne, ačkoliv, jak se zdá, váš úsměv říká, že tak.

Rosen. Můj princí, nic takového nebylo v mých myšlenkách.

Ham. Proč jste se tedy usmál, když jsem řekl, že „muž mne nezajímá“?

Rosen. Napadlo mi, pane, když vás muži nezajímají, jak postní stravy dostane se těm hercům; potkali jsme je cestou a přicházejí sem, aby vám nabídli své služby.

Ham. Ten, co hraje krále, bude vítán; jeho veličenstvo dostane ode mne poddanský poplatek; dobrodružný rytíř ať užije svého končírě a štítu; milovník nebude vzdychati zadarmo; podivín skončí svou úlohu v míru; šašek rozesměje ty, kdož mají lehtavé plíce, a milovnice ať řekne bez obalu, co má na srdci, byť i verš při tom okulhavěl. Kdo jsou ti herci?

Rosen. Právě ti, kteří vás tak bavívali; tragédové z města.

Ham. Jak se stalo, že kočují? Jejich pevné sídlo bylo výhodnější pro ně i na dobrou pověst i na zisk.

Rosen. Jich odstranění, tuším, stalo se následkem posledního novotářství.

Ham. Požívají dosud téže vážnosti, jako když jsem byl v městě? Mívají dosud tolik návštěvy?

Rosen. To věru již ne.

Ham. Jak to? Což rezovatí?

Rosen. Nikoliv, jejich výkony jdou dosud obvyklým krokem, ale vyskytl se, pane, kotec dětí, malých to písklat, která vykřikují koncem svého tenounkého hlásku a trží za to ukrutánský potlesk. Ta jsou teď v modě a ukřičí sprostá divadla (jak je nazývají), takže mnozí, kdož nosí rapíry, se bojí husích brků a sotva se odváží tam vstoupiti.

Ham. Jakže, jsou to děti? Kdo je vydržuje, jak se platí? Nezůstanou při svém povolání děle, než jim potvrzují jejich zpěvavé hlásky? Neřeknou potom, dorostou-li na obyčejné herce – jak se tomu velmi podobá, nezlepší-li se jejich poměry – že ti jejich spisovatelé jim ubližují, nechávající je křičeti proti jejich vlastní budoucnosti?

Rosen. Věru bylo mnoho vřavy na obou stranách, a lid nepovažuje to za hřích štvátí je do sporů. Nějaký čas nepodalo se ani halěře za kus, kde se básník a herec se svými protivníky nekočkovali.

Ham. Je to možné?

Guild. Ó ano, mnoho mozku tu rozplýtváno sem i tam.

Ham. A chlapani odnášejí vítězství?

Rosen. Baže odnášejí, můj princi; a Herakla i jeho břímě k tomu.

Ham. To není tak přílišný div; neboť můj –strýc jest králem v Dánsku, a ti, kteří se na něho ošklíbili, dokud můj otec byl živ, dávají teď po dvaceti, čtyřiceti, padesáti, ano po stu dukátů za jeho podobiznu v miniatuře. Ďas do toho, jest v tom něco více než přirozeného, kdyby tomu jen filosofie mohla přijíti na kloub.

(Zatroubení za scénou.)

Guild. Herci jdou.

Ham. Pánové, jste vítáni v Elsinoru. Podejte mi ruce, tak! K uvítání náleží obvyklá obřadnost a dvornost. Tedy dovolte, abych vás pozdravil tímto způsobem, aby se moje chování k hercům, – kteréž – toť víte, musí býti okázalé, nezdálo hostinnému uvítání podobnějším než vaše. Jste vítáni; ale můj strýc-otec a moje teta-matka jsou na omylu.

Guild. V čem, drahý princi?

Ham. Já blázním pouze při větru severo-severo-západním; když fouká od jihu, rozeznám jestřába od ruční pily.

Vystoupí **Polonius**.

Pol. Vše dobré, pánové!

Ham. Poslyšte, Guildensterne; a vy též! – u každého ucha jeden posluchač –: to velké dítě, které tu vidíte, nevylezlo ještě z plenek.

Rosen. Snad že se dostal do nich po druhé, neboť říkají, že se starý člověk stává po druhé dítětem.

Ham. Chci prorokovat, že mi jde oznámiti příchod herců; dejte pozor! – Máte pravdu, pane, bylo to v pondělí ráno, vskutku.

Pol. Můj pane, mám pro vás novinu.

Ham. Můj pane, já mám pro vás novinu. Když byl Roscius hercem v Římě...

Pol. Můj princí, přišli k nám herci.

Ham. Zvonili, zvonili.

Pol. Na mou čest –

Ham. Tedy přijel každý herec na svém oslu.

Pol. Nejlepší herci na světě pro tragedii, komedii, historii, pastorálu, pastorální komedii, historickou pastorálu, tragickou historii, tragicko-komicko-historickou pastorálu, pro scény dramaticky jednotné i básně volné. Seneca nemůže pro ně býti dost těžký, ani Plautus dost lehký. V napsaném textu ani v improvisaci nemají sobě rovných.

Ham. Ó Jefto, soudce v Izraeli, jaký poklad jsi to měl!

Pol. Jaký poklad měl, můj princí?

Ham. Inu,

„Krásnou dceru a nic dál;
nadmíru ji miloval.“

Pol. (stranou). Pořád o mé dceři.

Ham. Nemám-li pravdu, starý Jefto?

Pol. Nazýváte-li mne Jeftou, můj princí, tedy mám také dceru, kterou nadmíru miluji.

Ham. Ne, to z toho nenásleduje.

Pol. Co tedy z toho následuje, můj princí?

Ham. Inu,

„Osud pad', jak Bůh klad',“
a potom, jak víte,
„to se dělo, co býti mělo“ –

První verš té nábožné písničky řekne vám více, neboť hle, zde přichází ukřácení mé řeči.

Vystoupí čtvero nebo pět **herců**.

Jste vítáni, pánové, všichni vítáni. Jsem rád, že tě zase vidím. Vítám tě, dobrý příteli! Ó můj starý brachu! Jak ti zarostla tvář od těch dob, co jsem tě naposled viděl; snad nepřicházíš do Dánska se na mne ježit? Aj, moje mladá dívčínko a slečno! Při svaté Panně, co jsme se neviděli, povyrostla vaše vzácnost k nebi o celou výši podpatků. Dejž Bůh, abyste neztratili na zvuku jako prasklý, neberný zlat'ák. Pánové, jste všichni vítáni! A hned do toho jako francouzští sokolníci; pustíme na vše, co spatříme! Honem něco předneste; ať vidíme, co umíte; nuže, nějakou vášnivou řeč!

Prv. herec. Jakou asi, můj vzácný pane?

Ham. Slyšel jsem tě jednou něco přednášet, ale nikdy se to nehrálo, a hrálo-li se, tedy ne více než jedenkrát; neboť ten kus, jak se pamatuji, nelíbil se davu; byl to kaviár pro obecenstvo, ačkoli, – jak já to chápal a jiní, jichž úsudek v takových věcech stál výše

než můj, – byla to výborná hra, dobře urovnaná v scénách a složená s velkým taktem a uměním. Pamatuji se na někoho, jenž řekl, že není žádné přísady v těch řádkách, která by je překořnila, aniž věci ve výrazu, která by u spisovatele prozrazovala strojenost; ale nazval to poctivou prací, tak zdravou jako příjemnou a mnohem více krásnou než okrasnou. Jedna řeč se mi především líbila; bylo to Aeneovo vypravování Didoně, a obzvláště někde tam, kde mluví o zavraždění Priama. Máte-li to v paměti, začněte oním veršem; – počkejte, – počkejte:

„Surový Pyrrhus jak hyrkánský lev, –“

Ne, – tak to není; ale Pyrrhem to začíná:

„Surový Pyrrhus, jehož temná zbroj,

tak černá jako jeho úmysl,

se podobala noci té, kdy ležel

skryt v koni osudném, teď strašlivou

a černou postavu má zbarvenu

hroznějším znakem: od hlav do paty

jest všečen rudý, děsně zbrocený

od krve otců, matek, synů, dcer,

lepké a speklé ulic požárem,

jenž svitem ukrutným a prokletým

oblévá vraždu velitelů svých.

Tak, spražen vzteklostí a úžehem

a všecek pokryt krví svařenou

se zrakem karbunkulům podobným,

pekelný Pyrrhus vyhledává teď

si staříckého děda Priama –“

Tak, pokračuj.

Pol. Při sám Bůh, můj princí, zdatně předneseno, s dobrým přízvukem a s náležitou rozvahou.

První herec. „Hned nalézá ho, kterak naprázdno

do fleků seče; starodávný meč,
odbojný paži, ulehá, kam pad‘,
odporný vůli. V boji nerovném
teď Pyrrhus na Priama doráží,
pln hněvu široko se rozpřáhá;
však hvizdem, větrem jen podlého meče
kmet vysílený pad‘. – Tu v mrákotách,
jak cítilo by ránu, plamenným
se vrchem v základ hroutí Illion
a hrůzným třeskem jímá Pyrrhův sluch;
neb hle! meč jeho, který dopadal
na mléčnou hlavu ctného Priama,
teď, jak se zdálo, uváz‘ v povětrí.
Tak jako vzteklec vyobrazený
tu Pyrrhus stál a mezi vůlí svou
a dílem váhal nekonaje nic.

Leč jako často bývá před bouří
na nebi tichost, mraky bez hnutí,
hlas vichrů něm a dole v země kruh
tiš hrobová, – až rázem děsný hrom
rozpolťí vzduch, tak Pyrrhus po chvíli,
jat pomstou, znovu do práce se dal;
a nikdy neřítíla kladiva
se Kyklopů na Marta brnění
pro věčnost kuté nelítostně tak,
jak padá Pyrrhův zkrvavený meč
teď na Priama.
Fi, styď se, Štěstěno, ty záletná,
a bozi vy, v své radě společné
jí odejměte moc a rozlomte
jí loukotě a špici v kolese
a svalte hlavu kola okrouhlou
s nebeských srázů k roklím pekelným!“

Pol. To je příliš dlouhé.

Ham. Dá se to k bradýři, s vašimi vousy. – Prosím tě, dále. Pro něho je tak nějaká odrhovačka
nebo kluzká povídka; jinak usne. Mluv dále, přejdi k Hekubě!

První herec. „Kdo zřel však zachumlenou královnu.“

Ham. „Zachumlenou královnu?“

Pol. To je dobré; „zachumlená královna“ je dobré!

První herec. „– jak bosa těká, hrozíc plamenům

svých slzí deštěm, na té hlavě cár,

kde před nedávnem stkvěl se diadém,

a za roucho kol beder vyhublých

a zchvácených jen chudý cár, ježž kdes

v poplachu hrůzy byla zachytla, –

kdo spatřil to, v jed jazyk smočený,

by Štěstěnu byl nazval zrádkyní.

Leč kdyby sami bozi bývali

ji tenkrát, viděli, jak postřehla

tam Pyrrha, v kratochvíli zlovolné

jenž sekal mečem údy manžela,

ten náhlý výkřik její žalosti,

– věc smrtelná-li vůbec božstvem hne, –

by býval zrosil nebes žhoucí zrak

a bohy útrpností jal.“

Pol. Hle, jak změnil barvu a má slzy v očích. Prosím tě, nic dál.

Ham. Dobře. Co zbývá, dám ti brzo domluvit. Můj milý pane, postaráte se o to, aby byli herci náležitě opatřeni? Slyšíte? Ať se s nimi dobře nakládá, neboť oni jsou trest' a zkrácená

kronika věku. Bylo by nám lépe míti po smrti zlý nápis na hrobě než zlou pověst u nich za živobytí.

Pol. Můj princí, zachovám se k nim, jak toho zasluhují.

Ham. Kýho výra, muži – mnohem lépe! Chovejte se ke každému, jak toho zasluhuje, a kdože ujde výprasku? Chovejte se k nim podle své vlastní cti a hodnosti; čím méně zasluhují, tím větší zásluhu má vaše laskavost. Vezměte je s sebou.

Pol. Pojd'te, pánové.

Ham. Jděte s ním, přátelé. Zítřa nám něco zahrajete. (Odejde Polonius se všemi herci kromě prvního.) Slyš, starý brachu, umíte hráti „Zavraždění Gonzagy?“

Prv. herec. Ano, Výchosti.

Ham. To chceme zítřa večer mít. A bude-li potřeba, mohl byste se naučiti řeči tak na dvanáct, šestnáct řádků, kterou bych napsal a vložil do toho, mohl byste?

Prv. herec. Ano, Výchosti.

Ham. Velmi dobře. Jděte za tím pánem a hled'te, abyste si z něho neztropili smích. (Odejde první herec. – K Rosenkrantzovi a Guildensternovi.) Moji milí přátelé, loučím se s vámi až do večera. Jste vítáni v Elsinoru.

Rosen. Můj dobrý princí!

Ham. Nuž, tedy tak; Bůh s vámi!

(Odejdou Rosenkrantz a Guildenstern.)

Ted' jsem sám.

Ó, jaký otrok jsem a podlý chlap!

Zdaž není hrozné, že ten herec zde

jen v básni, vášni pouze vysněné,

tak sevřel duši do své smyšlenky,
že jejím hnutím celý v tváři zbled';
měl slzy v očích, v rysech zoufalost,
hlas zlomený a vše své ústrojí
ve shodě s představou? a všechno pro nic

Pro Hekubu!

Co jest mu Hekuba, Hekubě ón,
že pláče pro ni? Co by učinil,
můj popud maje, osten vášně mé?
On jeviště by zalil slzami
a hrůzou řeči rozklál každý sluch;
on zločince by dohnal k šílenství
a zděsil nevinné, zmát' nevědomé
a uztrnutím zrak by ochromil
i sluch v jich samých schopnostech. – A já?

Já, blbý, bahnokrevný ničema,
jak náměsíčný Janek obcházím,
svou věcí nedojat a nehlesnu,
ne, ani pro krále, na jehož statku
a žití předrahém zde spáchán byl
ten zločin prokletý! – Jsem zbabělec?

kdo zve mne lotrem? rozbije mi lebku?
vyškubne vous a hodí mi jej v tvář?
Kdo nos mi seštípne a prolhaný
mi dech až do plic hrdlem vrazí zpět?
kdo mi to udělá? – Ha! – Při sám Bůh,
já snes' bych to; neb, jinak už to není:
mám játra holubí, mně schází žluč,
by nátisk přihořkla, sic býval bych
již dávno všechny supy pod nebem
byl přecpal střevy toho otroka.
Ó krvavý a smilný, zrádný lotře!
ty bezcitný a vilný, zvrhlý lotře! Ó pomsta!
Ah, jaký osel jsem! – Toť hrdinské,
že já, syn otce zavražděného
a od nebes i pekel k pomstě hnán,
jak nevěstka si úlevu ji slovy
a do klení se dávám jako běhna
a cuchta nějaká!
Fi na to! hanba! – Vzpruž se, mozku, přec!
Hm, – slýchal jsem, že stvůry zlotřilé,
jak dlely v divadle, tak do duše

prý byly jaty uměleckou hrou,
že na místě svůj zločin vyznaly;
neb vražda, třeba nemá jazyku,
řeč vydá přezáračným ústrojím.
„Nuž, od těch herců něco zahrát dám,
co vraždě mého otce podobno;
to před svým strýcem; – jeho pohledy
chci pozorovat, do živého tnu,
a mžitne-li jen, vím už kudy kam.
Ten duch, jež viděl jsem, snad d'ábel jest,
a d'ábel schopen luznou postavu
brát na sebe. Snad ve slabosti mé
a v těžké mysli, – neboť přemocný
u takých duší jest, – jen se mnou hrá,
by zahubil mne. Já chci jistější
mít důkazy než to. – Ta hra je síť,
kde toho krále svědomí se chytí. (Odejde.)

JEDNÁNÍ TŘETÍ

Scéna 1.

Síň na hradě.

Vystoupí **král, královna, Polonius, Ofelie, Rosenkrantz a Guildenstern.**

Král. A nemůžete z něho dostati

nižádnou léčkou, proč ten zmatek líčí,
jenž ruší drsně tak mír jeho dnů
tím nebezpečným, bouřným šílenstvím?

Rosen. On přiznává se, že jest rozčilen,

však proč, nám nechce říci nikterak.

Guild. A též se nijak nedá vyzkoumat,

leč chytrým bláznovstvím se vyhýbal,
když chtěli jsme ho přimět k vyznání,
jak v pravdě to s ním jest.

Králov. A dobře přijal vás?

Rosen. Jak pravý šlechtic.

Guild. Však s velmi vynuceným rozmarem.

Rosen. V otázkách skoupý, ale přestědrý v svých odpovědích k našim dotazům.

Králov. A měli jste ho k jaké zábavě?

Rosen. Tak náhodou jen, milostivá paní,

jsme cestou jakés herce dostihli

a o těch jsme mu řekli. Zdálo se,
že vyslechl to nějak s radostí.
Jsou někde u dvora a zdá se mi,
že mají rozkaz večer před ním hrát.

Pol. To pravda jest a princ mne požádal,
bych Vaše Veličenstva poprosil,
to poslechnout a podívat se na to.

Král. Od srdce rád: a velmi těší mne
to slyšet, že jest v dobré náladě.
Jen, milí páni, ostřete mu dál
tu chuť a puďte to k těm zábavám.

Rosen. To učiníme, pane královský.

(Odejdou Rosenkrantz a Guildenstern.)

Král. Ty, milá Gertrudo, se také vzdal,
neb vyzvali jsme tajně Hamleta,
by přišel sem; a zde s Ofelií
se potká, pouze jako náhodou.
Já s jejím otcem – právem špehové –
tak ukryjem se, bychom vidouce,
však neviděni, mohli najisto
jich schůzku posoudit a uhodnout

dle jeho chování, zda opravdu

to lásky bol, co souží jej, či nic.

Králov. Chci poslechnout. – A vy, Ofelie,

mám vroucí přání, vaše spanilost

by jenom byla šťastnou příčinou

té Hamletovy vytrženosti.

Tak doufám, vaše ctnost že uvede

jej poznovu na cestu obvyklou

vám ke cti oběma.

Ofel. To, milostivá paní, mé jest přání.

(Odejde královna.)

Pol. Ty Ofelie, zde se procházej!

My, pane vznešený, když ráčíte,

se postavíme tam.

(K Ofelii.)

V té knize čti,

by tato zahloubanost líčidlem

tvé byla samotě. My přechasto

v tom pokárání zasluhujeme,

– jak známo dost, – že tváří zkroušenou

a zbožným zdáním pocukrujeme

i ďábla samého.

Král. (stranou.) Ó příliš pravda!

Jak řeč ta bičuje mé svědomí!

Tvář nevěstčina, barvou kráslená,

víc není hnusná pod svým líčidlem,

než skutek můj pod barvou jest mých slov.

Ó těžké břímě!

Pol. Slyším, jak přichází. Již ustupme.

(Odejdou král a Polonius.)

Vystoupí **Hamlet**.

Ham. Být čili nebýt, – ta jest otázka: –

víc důstojno-li ducha trpěti

od střel a praků zlého osudu,

neb ozbrojit se proti moři běd

a ukončit je vzpourou. – Umřít – spát –

nic víc; – a spánkem, řekněm, – ukončit

bol srdce, tisíc přirozených ran,

jichž tělo dědicem, – tot' skonání,

jak si ho vroucně přátí. – Umřít – spát;

spát, – snad že snít! – ah – tady vázne to: –

neb jaké sny as mohou přijíti

v tom spánku smrti, když jsme setřásli
svá pouta smrtelná, – v tom váháme;
tot' ohled, který daří neštěstí
tak dlouhým životem; neb, kdož by chtěl
nést bičování dob a výsměšky,
kdo útisk mocných, pyšných pohrdu,
hlod lásky zhrzené, práv průtahy,
a řádu svévoli a ústrky,
jež snáší trpělivá zásluha
od nehodných, když sám si může dát
mír pouhou jehlou? – Kdo by nésti chtěl
ta břemena a stenal, potil se
pod tíhou žití, leda že jen strach
před něčím po smrti, kraj neznámý,
od jehož břehů žádný poutník již
se nevrací, nám vůli opoutá
a nutká nás spíš nést zla přítomná
než prchat k jiným, o nichž nevíme?
Tak skety činí svědomí z nás všech
a přirozenou barvu odvahy
zchorobní bledý nátěr myšlenky,

a veliké a vážné podniky
tím ohledem od směru odbočí
a ztratí jméno skutků. – Ticho teď!
Aj, hle, toť spanilá Ofelie!
V svých modlitbách, ó Nymfo, veškerých
mých hříchů vzpomínej!

Ofel. Můj vzácný pane, jak jste se měl ten celý dlouhý čas?

Ham. Mé slušné díky; – dobře, dobře, dobře.

Ofel. Můj princí, zde mám od vás památky, jež dávno jsem si přála navrátit; teď, prosím, přijměte je.

Ham. Ne, –' já ne; já nikdy jsem vám nedal ničeho.

Ofel. Můj vzácný pane, víte, že jste dal,

a k tomu slova sladkodechá tak,

že činila ty věci dražšími.

Když nyní svojí vůně pozbyly,

je vezměte; neb duši šlechetné

se chudý stanou dary bohaté,

když dárce ukáže se nevlídným.

Zde, pane můj.

Ham. Ha, ha! Jste počestná?

Ofel. „Můj princí?

Ham. Jste krásná?

Ofel. Co vaše Milost myslí tím?

Ham. Že, jste-li počestná a krásná, vaše počestnost neměla by se pouštět do hovoru s vaší krásou.

Ofel. Může-li krása, můj princi, míti lepší družku než počestnost?

Ham. Ó zajisté; neboť moc krásy přetvoří spíše počestnost z toho, čím jest, na kuplířku, než počestnost přemění krásu na svou podobu. To bývalo druhdy protismyslem, ale teď to potvrzuje čas. Já vás kdysi miloval.

Ofel. Můj princi, vskutku, choval jste se tak, že věřila jsem tomu.

Ham. To jste mi věřit neměla; neboť ctnost nedá se vštěpovati tak na náš starý peň, abychom nezachovali starou příchut'. Já vás nemiloval.

Ofel. Tím více byla jsem klamána.

Ham. Jdi do kláštera; proč chtěla bys být roditelkou hříšníků? Já sám jsem jakž takž poctivý a přec mohl bych se vinit z takových věcí, že bylo by lépe, aby mne matka byla neporadila. Jsem velmi hrdý, mstivý, ctižádostivý; mám více nepravostí k službám, než myšlenek je obsáhnout, než obraznosti dáti jim tvar, než času vykonati je. Nač se mají takoví chlapi jako já plaziti mezi nebem a zemí? Jsme všichni arcilotři; nevěř z nás nikomu. Jdi po svých, do kláštera. – Kde je váš otec?

Ofel. Doma, můj princi.

Ham. Dejte za ním dveře uzamknout, aby jinde ze sebe blázna nedělal, než ve svém vlastním domě. S bohem!

Ofel. Ó, pomozte mu, dobra nebesa!

Ham. Vdáš-li se, dám ti tuto kletbu do výbavy: buď cudná jako led, čistá jak sníh, pomluvě neujdeš. Jdi do kláštera, jdi; s bohem. A – jestliže se mermomocí vdáti chceš, vezmi si blázna; neboť lidé moudří vědí velmi dobře, jaké vy z nich naděláte netvory. Jdi do kláštera; a hezky si pospěš. – S bohem!

Ofel. Ó, uzdravte jej, nebes mocnosti!

Ham. O vašem se malování slyšel jsem též, a dosti mnoho. Bůh vám dal jeden obličej a vy si děláte jiný, vy točíte se, hopkujete, šepotáte, přezdíváte božím tvorům a, při své chtivosti stavíte se nevědomými. Jděte mi! Mám toho po krk; zbláznilo mne to. Já pravím: nechceme žádných sňatků víc! Ti? kdo již jsou ženati, ať zbudou na živu, – až na jednoho! – ti ostatní ať zůstanou, jak jsou. Do kláštera, – jdi. (Odejde.)

Ofel. Ó, jaký vznešený tu zmařen duch! –

zrak dvořanův, hlas učencův, meč reka,

růže a naděj říše kvetoucí,

všech řádů kadlub, mravů zrcadlo,

vzor vzoru dbalých zničen nadobro!

A já, všech žen ta nejnešťastnější

a nejbídnější, kteráž ssála jsem

med jeho slibů hudbou zvučících,

ted' zřím ten rozum čacký, vševládny

jak popukané zvonky líbezné,

vše rozladěně, drsně znějící;

tu nevyrovnatelnou postavu

a kvetoucího mládí obličej,

vše na zmar přivedeno šíleností! –

Ó běda mi, že shlédla zrakem svým jsem

to, co shlédla jsem, a zřím, co zřím!

Vystoupí **král** a **Polonius**.

Král. Láska! Tím směrem nejde jeho cit;

a to, co mluvil, třeba beztvárné
tak trochu bylo, není šílenství.
Má něco ve své duši ukryto,
co jeho zádumčivost vylíhá,
a v tomto líhnutí a výklubku
jest nebezpečí. Bych mu předešel,
já v rychlém rozhodnutí určil tak:
on do Anglie nakvap odjede,
by zdržený tam vymoh' poplatek;
snad moře, pak a jiné krajiny
svým rozmanitým zjevem vypudí
mu ze srdce to „něco“ utkvělé,
co, jeho mozkiem, stále kováno,
jej zjinačuje tak. Co říkáte?

Pol. To dobře poslouží; však myslím přec,

že toho smutku vznik a počátek
jest láska nešťastná. – Ofelie!
nám říkat nemusíš, co Hamlet mluvil;
vše slyšeli jsme. Pane vznešený,

vy číňte, jak vám libo, přece však
dnes po divadle, uznáte-li tak,
ať sama jeho matka, královna,
jej požádá, by sdělil jí svůj žal.
Ať promluví s ním přímo; já pak sám,
kdy? dovolíte, tajně přeslechnu
jich rozmluvu. Když nevyzkoumá ho,
buď poslán do Anglie, nebo jinde
jej uzavřete dle své moudrosti.

Král. Tak buď; neb v šílenosti radno není, by velcí světa byli nestřeženi.

(Odejdou.)

Scéna 2.

Síň na hradě!

Vystoupí **Hamlet** a **herci**.

Ham. Mluvte tu řeč, prosím vás, jak jsem vám předříkal, mrštně od jazyka. Ale budete-li to v ústech obracet, jako mnozí z vašich herců to činívají, raději bych, aby mé verše přednášel městský vyvolavač. A nešermujte přílišně rukama do vzduchu; fale konejte vše s mírou, neboť v samém slapu, bouři i abych tak řekl vichru vášně musíte si osvojit a vytvořit umírněnost, která jí dodá hladkosti. Ó to mne uráží do duše, když slyším hřmotného, parukatého vlasáče trhati vášeň na cucky, na hadry a třaskati do uší floutkům v přízemí, nechápajícím většinou nič než nesrozumitelné němohry a hluk. Dal bych takovému chlapu vypráskat za to, že pře-hromuje hromotluka, přeheroduje Heroda. Prosím vás, chraňte se toho.

Prv. herec. Ručím za to vaší Výsosti..

Ham. Ale také příliš krotcí nebud'te; vaše vlastní rozvaha budiž vám učitelkou. Posunek přizpůsobte slovu a slovo posunku s tím zvláštním zřetelem, abyste nepřekročili míru přírody; neboť vše, co přehnáno, vymkne se z účelu hry, jejížto cíl od počátku i nyní byl a jest držeti jaksi zrcadlo před přírodou, ukázati ctnosti její vlastní rysy, satíře její vlastní obraz a věku i veškerému času jeho tvar i otisk. To když přehnáno neb sehráno chabě, třeba nevědomce rozesmálo, moudré pohorší a úsudek jednoho z těchto v mínění vašem více váhy míti musí než plná hlediště jiných. Jsou herci – já je viděl hrát a slyšel vychvalovat, a to velice, ne-li nestoudně, – kteří nemajíce křesťanského hlasu, ani chůze křesťanské, pohanské, ba vůbec ani lidské, naparovali se a řvali, až myslil jsem; že nějakí nádeníci přírody dělali člověka a zbřídili ho; – tak ohavně napodobili člověčenstvo.

Prv. herec. Doufám, pane, že jsme se my v tom poněkud polepšili.

Ham. Ó, polepšete se docela! – A ti, kteří u vás hrají šašky, nemluvtež více, než co mají psáno ve svých úlohách; neboť jsou mezi nimi takoví, kteří se chechtají sami, jen aby nějakou tu hrstku hlupáků mezi diváky rozesmáli též, ač by zatím nějaké nutné věci hry mělo býti dbáno. To jest hanebné a prozrazuje ubožáčkou ctižádost; u blázna, který si tak vede. Jděte, připravte se. (Odejdou herci.)

Vystoupí Polonius, Rosenkrantz a Guildenstern.

Nu, pane, což? Chce se král podívat na ten kus práce? –

Pol. Královna též, a to co nevidět.

Ham. Přikážete hercům, ať si pospíší!

(Odejde Polonius.)

A vy dva, nechtěli byste je také popohnat?

Rosen. Guild. Ano můj princi.

(Odejdou Rosenkrantz a Guildenstern.)

Ham. Hej, Horatio!

Vystoupí **Horatio**.

Hor. Zde, milý princí, k službám ochoten.

Ham. Horatio, tys muž tak poctivý,

jak jen jsem koho poznal na světě.

Hor. Můj drahý pane –

Ham. Ne, to nemysli,

že pochlebuji; neboť jakéhož

bych povýšení čekal od tebe,

jenž mimo dobrý rozmar nemáš,

čím bys nasýtil se a se oblekl?

Nač by se mělo chudým lichotit?

Ne, aťsi jazyk pocukrovaný

se líže k pychu nesmyslnému

a křiví kolen klouby ohebné,

kde může zisk vyplynout z lísání,

– ty slyš: Co moje drahá duše uměla

si mezi lidmi rozdíl učinit,

své volby pečet' vtiskla na tebe,

neb ty jsi byl jak ten, kdo trpě vše

nic netrpí, jak ten, jenž ústrky

i dary štěstěny bral stejně vděčně.

A blahoslaveni jsou ti, jichž krev
a rozvaha tak dobře smíšený,
že prstům Štěstí nejsou píšťalou,
by hrálo na ni, co mu libo jest.
Ó, dej mi člověka, jenž otrokem
své vášně není, a já v nitru srdce
jej nosit chci, ba v srdci srdce svého,
jak nosím tebe. – Dost již o tom slov.
Dnes večer budou hrát i před králem;
tam jeden výstup jest as jako to,
co řek' jsem ti o smrti otcově.
I prosím tě, až uvidíš ten děj
se odehrávat, silou veškerou
své duše mého strýce pozoruj;
a nevyjde-li potom z doupěte
při jedné řeči jeho skrytý hřích,
jest pekelný to duch, co zřeli jsme,
a moje přízraky tak zčazený
jak samo Vulkánovo kovádko.
Jen tedy pozoruj ho bedlivě;
já svoje oči vryju v jeho tvář

a potom sjednotíme k ortelu

své úsudky o jeho vzezření.

Hor. Jest dotyře, pane můj! A kradmo-li se mezi hrou mi s něčím odplíží, jsa nedopaden, krádež zaplatím.

Ham. Hle, jdou již na hru, musím zblbět zas. Jdi, vyhledej si místo!

Dánský pochod. Tuš. – Vystoupí **král, královna, Polonius, Ofelie, Rosenkrantz, Guildenstern** a jiní dvořané se stráží, nesoucí pochodně.

Král. Jak se daří našemu strýci Hamletu?

Ham. Výborně, na mou věru, při stravě chameleonské. Jím vzduch nadívaný sliby; kapouny nemůžete lépe krmit.

Král. S tou odpovědí nemám co činit' Hamlete; ta slova nepatří mně.

Ham. Mně teď už také ne. (K Poloniovi). Vy, pane, jste kdysi hrával divadlo na universitě. – Nepovídal jste to?

Pol. Tak jest, můj princi, a byl jsem považován za dobrého herce. ,

Ham. Co jste představoval?

Pol. Já představoval Julia Caesara; byl jsem zabit na Kapitolu; Brutus mne zabil.

Ham. To byl od něho brutální kousek, že zabil takové kapitální tele. Jsou herci hotovi?

Rosen. Ano, můj princi; čekají na vaše rozkazy.

Králov. Pojď sem, drahý Hamlete, a sedni vedle mne.

Ham. Ne, milá matko, zde jest kov přitažlivější.

Pol. (ke králi.) Oho! Pozorujete?

Ham. Slečno, mám se vám položit do klína?

(Ulehne Ofelii k nohám.)

Ofel. Ne, můj princi.

Ham. Já myslím, zdali smím hlavu opřít o váš klín.

Ofel. Ano, můj princi.

Ham. Myslíte, že jsem chtěl udat selský vtíp?

Ofel. Nemyslím nic, můj princi.

Ham. Je to hezká myšlenka, ležeti dívce v nohách.

Ofel. Co jest, můj princi?

Ham. Nic.

Ofel. Jste vesel, můj princi.

Ham. Kdo, já?

Ofel. Ano, můj princi.

Ham. Ó Bože! – jsem šašek, jemuž není rovno. Co má člověk dělat, než být vesel? – neboť, – jen se podívejte, jak vesele vypadá moje matka! a můj otec umřel teprve před dvěma hodinami.

Ofel. Ne, před dvakrát dvěma měsíci, můj princi.

Ham. Tak dávno? To aby ďábel nosil smutek; já si dám pořídit šat ze soboliny. Ó nebesa! – umřít před dvěma měsíci a nebyt ještě zapomenut? To tedy jest naděje, že památka velkého muže snad přečká jeho živobytí o půl roku. Ale, při svaté Panně! – kostely musí stavět, jinak si musí dáti líbit, že se na něho již nepomyslí, zrovna jako na toho koníčka v mumraji, jehož náhrobní nápis jest: „Neb ach, neb ach!“ – jest koník zapomenut.“

(Hudba na hoboje. – Na to němohra. Objeví se král a královna velmi milostně; královna objímá jeho a on ji. Ona kleká a posunky ujišťuje ho o své lásce. On ji zvedne a skloní hlavu

na její šíji; potom ulehne na květinový záhon. Ona vidouc jej spícího opustí jej. Ihned přijde nějaký člověk, vezme mu korunu, políbí ji, a naliv králi do ucha jedu, vzdálí sel Královna se vrátí, nalezne krále mrtvého a žalostivě si počíná. Travič se vrátí s dvěma neb třemi staty a dělá, jako by hořekoval s ní. Mrtvola se odnáší. Travič se uchází o přízeň královninu dary. Ona se chvíli zdráhá, zdánlivě neochotna, ale na konec přijme jeho lásku. – Odejdou.)

Ofel. Co to znamená, můj princi?

Ham. Ah, – to je taková úkladně vražedná motanina; – znamená něco neblahého!

Ofel. Bezpochyby značila němohra obsah kusu.

Vystoupí **Proslov.**

Ham. Dozvíme se to od toho chlapíka. Herci neudrží jazyk za zuby; výpovědí všecko.

Ofel. A poví nám, co to představení znamená?

Ham. Ó ano, a každé představení, jež mu ukážete; nestyďte se mu ukázat a on se nezastydí říci vám, co to znamená.

Ofel. Jste zlý, jste zlý. Budu poslouchati hru.

Prosl. Pro sebe a své představení

zde přicházíme ponížení

zdát trpělivé vyslyšení.

Ham. Je to proslov nebo nějaká průpověď vrytá do prstýnku?

Ofel. Ano, jest to krátké, můj princi.

Ham. Jako ženská láska.

Vystoupí dva **herci** jako **král a královna.**

Divadelní král. Již třicetkrát objel Foebus bůh

sláň Neptunovu, širý země kruh,
a třicetkrát měsíců dvanáctero s
jas vy dlužený lilo v světla šero,
co naše srdce svazkem lásky jata
a ruce Hymen spjal nám v pouta svatá.

Div. královna. Kéž slunce, měsíc ještě tolikrát

svou cestu váží, než květ lásky zvad'.
Však žel, v čas poslední tak churavíš,
tak smuten jsi a zjinačen, že již
v jsem plna obav. Leč, ač mne to chvátí,
ty, choti můj, se nesmíš ulekati,
neb ženský strach si s láskou drží váhu:
buď není jich, neb výstřední jsou v blahu.
Svou lásku jsem ti osvědčila dost
a strach můj lásky mé má velikost,
kde velká láska, stín poleká zhusta,
kde strach se veličí, i láska vzrůstá.

Div. král. Ba, drahá, již tě musím opustiti;

neb službu, vypovídá síla žití.
A ty žít budeš dál v té světa kráse
zas ctěná, milovaná – snad že zase

tak vlídná k muži –

Div. králov. Ó, víc ani slova!

jen zradou byla by ta láska nová;

mne s mužem druhým schvat'ěž kletby steré!

jen vraždou prvního se druhý bere.

Ham. (stranou). Pelyněk, pelyněk!

Div. králov. Při druhém sňatku podlý ohled vládne

jen ziskuchtivosti, však lásky žádné;

a po druhé by choť můj vražděn byl,

když druhý by mne v loži políbil.

Div. král. Že myslíš, teď co mluvíš, věřím rád,

však rušíme svou vůli častokrát.

Jeť úmysl jen paměti rob chabý,

v svém rodu silný, stálostí však slabý;

plod nezralý, jejž pevně drží kmen,

však změkne-li, sám spadne nestřesen.

My neodvratně zapomenem vrátit dluh,

který máme samým sobě platit:

náš úmysl když– vášní veden byl,

jak vašeň končí, ztrácí se i cíl.

I prudkost radosti i prudkost v hoři

když hyne sama, též své dílo boří:
kde radost jása, žalost nejvíc kvílí;
žal v radost, radost v žal věc malá schýlí.
Svět není věčný, a tož divu není,
i naše láska že se štěstím změní,
a není dosud odpovědi žádné,
zda láskou zdar neb zdarem láska vládne.
Muž velký pad' a prchá jeho ctitel,
a chudák zvýšen, škůdce jest mu přítel.
Tak láska chodí dosud v sledu štěstí;
kde netřeba jich, vždy dost přátel jesti,
a přítele kdo zkouší nepravého
v čas nouze, hned má nepřitele z něho.
Leč, abych skončil, kde jsem začal dřív:
jde sudba naše vůli naprotiv
a po úmyslech našich vždy je veta;
jen myšlení jest naše, ne však meta:
dnes myslí, znát že nechceš lásky jiné,
tvé smýšlení vsak s prvním chotěm zhyne.

Div. králov. Mně země stravu, nebe upří svit

a noc i den své veselí a klid; –

at' naděje má v zoufání se změnit,
at' strádám pouštěvnickém ve vězení;
vše protivné, čím bledne štěstí tvář,
má přání nejlepší mi znič a zmař,
a zde i tam at' strast mám stále novou,
když chotí stanu se, jsouc jednou vdovou!

Ham. Kdyby to teď tak zrušila!

Div. králov. To velká přísaha. – Zde mžik mne nech,
jsemť, drahá, zemdlen; těžkého dne běh
snad spánkem oklamu. (Usne.)

Div. králov. At' sen tě sílí; a žádné zlo nás nikdy nerozdílí! (Odejde.)

Ham. Milostpaní, jak se vám líbí ta hra?

Králov. Ta paní, tuším, příliš mnoho slibuje.

Ham. Ó, však ona slovo dodrží.

Král. Slyšel jste obsah kusu? Není v tom nic pohoršlivého?

Ham. Ne, ne; oni pouze žertují, otravují žertem; ne, nic pohoršlivého na světě.

Král. Jak se ten kus jmenuje?

Ham. „Myší past.“ – A jak to? – Inu obrazně. Ta hra jest vyobrazení vraždy, spáchané ve
Vienně. Gonzago jest jméno vévody; jeho ženě říkají Baptista. Uvidíte hned, je to
lotrovský kus práce; ale co na tom? Vašeho Veličenstva „a nás, kteří máme čisté
svědomí, se to netýče. At' si odřená herka vyhazuje, naše krky jsou neotlačeny.

Vystoupí **Lucian.**

To je nějaký Lucian, králův synovec.

Ofel. Jste učiněný chór, můj princi..

Ham. Mohl bych býti tlumočníkem mezi vámi a vaším milencem, kdybych byl principálem loutkového divadla.

Ofel. Jste pichlavý, můj princi, jste pichlavý.

Ham. Však byste se navzdychala, než byste mi vzala ostří.

Ofel. Pořád lepší a horší –

Ham. K lepšímu i horšímu si berete své muže. Začni, vrahu! K čertu, nech toho prokletého šklebení a pusť. Nuže: „Krákavý havran o pomstu řve.“

Lucian. Duch černý, ruka hotova, jed zrádný,

čas, chvíle vhodný, nikde svědek žádný;

ty zlobná šťávo z půlnočního býlí,

v něž kletby Hekaty se třikrát vpily,

svým rodným kouzlem, krutou prudkostí

ve zdravém žití hned se zahosti!

(Nalije spícímu do ucha jedu.)

Ham. Otravuje ho v zahradě pro jeho království. Jmenuje se Gonzago. Ta příhoda se zachovala a jest vypsána výbornou vlaštinou. Uvidíte hned, jak si vrah dobude lásky Gonzagovy ženy.

Ofel. Král vstává.

Ham. Aj, zděšen klamným požárovým poplachem!

Králov. Můj choti, co vám jest?

Pol. Přestaňte hrát!

Král. Světla sem! – Pryč!

Pol. Světla, světla, světla!

(Odejdou všichni až na Hamleta a Horatia.)

Ham. Ať pláče si laň zraněná,

však jelen hrá si dále;

ten musí bdít, ten musí snít –

tak světa běh jde stále.

Nu, brachu, vezme-li d'as vše ostatní, co mám zdali pak by to zde a k tomu les per s dvěma provensálskými růžicemi na prostříhaných střevících, zdaliž pak by mi to nezjednalo místo v tlupě herců?

Hor. Půl příjmu.

Ham. Celý příjem, povídám.

Vždyť, drahý Damone, to znáš:

zde Jova smrti posel

nám s trůnu vzal; – a teď král náš

jest pravý, pravý – páv.

Hor. To jste už mohl dorýmovat.

Ham. Ó, dobrý Horatio, za tisíc liber mi jest slovo toho ducha. Viděls?

Hor. Velmi dobře, můj princí.

Ham. Za té řeči travičské?

Hor. Dával jsem na něho dobrý pozor.

Ham. Aha! Hudbu sem! hudbu, písťaly!

Neb, hra když zrovna nelíbí se králi –

což, božítku, snad špatně mu to hráli.

Hudbu, hudbu sem!

Vystoupí **Rosenkrantz** a **Guildenstern**.

Guild. Můj princi, račte mi dopřáti slůvko.

Ham. Ó, celou historii, pane.

Guild. Král, pane –

Ham. Nuže, pane, co je s ním?

Guild. – jest ve své komnatě celý bez sebe.

Ham. Pitím, pane?

Guild. Ne, můj princi, spíše hněvem.

Ham. Vaše moudrost měla by být chytřejší a oznámiti to jeho lékaři; neboť kdybych já mu dal pro počistěnou, popudilo by ho to ještě více.

Guild. Můj vzácný pane, uveďte svou řeč do nějaké míry a neodbočujte mi tak divoce od mého poslání.

Ham. Jsem krotký, pane. Mluvte.

Guild. Královna, vaše matka, u velké sklíčenosti poslala mne k vám.

Ham. Jste vítán.

Guild. Nikoli, můj milý princi, tato zdvořilost není pravého rázu. Ráčíte-li mi dáti zdravou odpověď, vyřídím rozkaz vaší matky; když ne, bude vaše odpuštění a můj odchod koncem práce mé.

Ham. Pane, to nemohu.

Guild. Co, můj princi?

Ham. Dáti vám zdravou odpověď; mé smysly jsou choré; ale, pane, odpověď, jakou vám dáti mohu, bude vám k službám, nebo spíše, jak říkáte, mé matce k službám. Proto nic dál; a k věci. Moje matka, pravíte –

Rosen. – Tedy vzkazuje, že ji vaše jednání naplnilo úžasem a uztrnutím.

Ham. Ó zázračný syn, nad nímž tak může uztrnouti vlastní matka! Ale nevisí dále nic na patách tohoto mateřského úžasu? Mluvte.

Rosen. Přeje si promluvit s vámi ve své komnatě, než půjdete na lože.

Ham. Poslechnem, i kdyby desetkrát byla naší matkou. Máte nějaký další obchod s námi?

Rosen. Můj princi, vy jste mne kdysi míval rád.

Ham. Mám doposud; (zdvíhá ruce) při těchto zlodějských kleštích!

Rosen. Můj dobrý pane, jaká jest příčina vašeho rozladění? Vy opravdu zavíráte dveře před vlastní úlevou, taje zármutek před svým přítelem.

Ham. Pane, nedostává se mi povýšení.

Rosen. Jak je to možno? – vždyť vůlí samého krále jste následníkem v Dánsku.

Ham. Tak, pane, tak; ale „dokud tráva roste“ – to přísloví je trochu plesnivé.

Vystoupí **herci** s flétnami.

Ó, flétny! – podejte mi jednu. – Abych byl s vámi hotov: – proč pak mne obcházíte proti větru, jako byste mne chtěli zahrát do tenat?

Guild. Ó, můj princi, jest-li snad moje horlivost příliš smělá, jest také moje láska nezpůsobná.

Ham. Tomu dobře nerozumím. Nechtěl byste mi zahrát na tuto píšťalu?

Guild. Můj princi, neumím.

Ham. Prosím vás.

Guild. Věřte mi, neumím.

Ham. Snažně vás žádám.

Guild. Neznám ani hmatu, můj princí.

Ham. Je to tak snadné jako lhaní; ovládejte zde ty průduchy prsty a palcem, ústy tomu dejte dechu a bude to hovořit nejmýlnější hudbou. Hled'te, to jsou ty hmaty.

Guild. Ale právě těch nemám v moci, abych zahrál nějaký libozvuk; ta dovednost mi schází.

Ham. Nuže, teď vidíte, jak ničemnou věc děláte ze mne! Chtěli byste hráti na mne, děláte, jako byste znali mé klapky; chtěli byste mi vyrvati srdce mého tajemství; chtěli byste mne vyzkoumat od nejhlubší noty do nejvyššího objemu hlasu – á jest tolik výborné hudby v tomto malém nástroji, ale vy neumíte jej rozhovořit. Hrom a peklo! – což myslíte, že je snáze hráti na mne než na tuto píšťalu? Zvete si mne, jakým nástrojem chcete, rozladit mne můžete, ale hráti na mne nedovedete.

Vystoupí **Polonius**.

Pozdrav Bůh, pane!

Pol. Můj princí, královna by ráda s vámi mluvila, a to hned.

Ham. Vidíte tam ten oblak? Není-li skoro podoben velbloudu?

Pol. Na mou věru, je to vskutku jako velbloud.

Ham. Mně se zdá, že to má podobu kolčavy.

Pol. Ano, hřbet má to jako kolčava.

Ham. Nebo snad jako velryba?

Pol. Skoro navlas jako velryba.

Ham. Tedy přijdu k matce hned. – Dělalí ze mne blázna, div mi trpělivost nepraská. – Přijdu hned.

Pol. Vyřídím to. (Odejde Polonius.)

Ham. „Hned“ se snadno řekne. Jděte, přátelé.

(Odejdou všichni kromě Hamleta.)

Teď čaromocná chvíle noční jest,
kdy zejou hřbitovy a samo peklo
mor dýše v svět; teď vroucí krev bych pil
a konal kruté dílo, nad nímž den
by chvěl se hrůzou. Zticha! k matce teď.
Ó srdce, netrať svoji přírodu!
Ať duše Neronova nevstoupí
do pevné hrudi té; – ať krutý jsem,
ne nepřirozený; chci dýkami
k ní mluvit, ale žádné užití.
V tom jazyk s duší buďtež pokrytci.
Nechť jakkoliv ji zraní slovo důtky,
ty, duše, nedej spečetit je skutky!

(Odejde)

Scéna 3.

Síň na hradě.

Vystoupí **král, Rosenkrantz a Guildenstern.**

Král. Nemám ho rád a není bezpečno

tak nechat řídit jeho šílenství.

Tož připravte se a já plnou moc

vám vyhotovím bez všech odkladů:

on s vámi do Anglie odjede.

Stav naší důstojnosti nestrpí

tak blízkou hrozbu, která vyrůstá

nám každou chvílí z jeho bláznovství.

Guild. My hned se opatříme na cestu;

toť spravedlivá, svatá obava

o bezpečnost tak mnohých, mnohých těch,

kdo žijou, tráví z vaší Milosti.

Rosen. Již jednotlivý život osobní

jest povinen vší silou, zbrojí duše

se škody uchránit; což mnohem víc

dech ten, na jehož blahu spočívá

a na němž visí tolik životů.

Když zmírá majestát, nezmírá sám,

však vírem strhne vše, co blízko jest;

toť kolo mohutné, jež vztyčeno

jest na temeni hory nejvyšší
a s jehož obrovskými špicemi
se kloubí, pojí tisíc menších věcí:
když padá, každý malý přívěsek
a nepatrná věc je provází
v tu zkázu ohromnou. Ba nepovzdech
král nikdy sám a bez výkřiku všech.

Král. Již k rychlému se mějte odchodu,
neb chceme spoutati tu obavu,
jež nyní příliš volna obchází.

Rosen. Guild. My pospíšíme si.

(Odejdou Rosenkrantz a Guildenstern.)

Vystoupí **Polonius**.

Pol. Jde, pane, do matčiny komnaty;
chci, bych je vyslech' za čaloun se skrýt.
Já ručím, že mu řádně domluví;
a jak jste řek' – a moudré bylo to –
jest radno, aby ještě jiný kdos
než matka, od přírody stranická,
řeč jeho přeslech'. S bohem, králi můj;
já přijdu, na lože než půjdete

vám povědít, co zvím.

Král. Dík, milý pane.

(Odejde Polonius.)

Ó hnusný zločin můj – čpí do nebes;
je stížen kletbou první, nejstarší, –
tož bratrovraždou! – Nelze modlit se,
ač vůle dychtivá i náklonnost:
hřích silnější mé silné chtění maří,
a jako ten, kdo dvojí práci má,
tu stojím, váhaje, kde začítí,
a zanedbávám dílo obojí.
Což, kdyby na té ruce prokleté
krev bratra lpěla vrstvou silnější
než ona sama, zdaž by nebylo
dost deště na slitovných nebesích,
by opláchnul ji v bělost sněhovou?
Nač milost vůbec jest, než aby tváří
se postavila před tvář zločinu?
A není-li moc dvojí v modlitbě:
nás uchrániti, bychom nepadli,
neb zjednat odpuštění po pádu?

Tož oči vzhůru, – zločin dokonán.

Než, – která modlitba mně prospěje?

„Ó, odpusť mi mou vraždu zlotřilou?“

To nemožno,, neb stále v držení

jsem oněch věcí, pro něž vraždil jsem:

své koruny a slávy, královny.

Kdo v hříchu setrvá, zda spasen bude?

V těch porušených proudech vezdejších

hřích pozlacenou rukou odstrčí

zákonné právo: často vídá se,

jak sama podlá cena zločinu

si právo zakoupí; – však není tak

tam nahoře; tam není podskoku,

tam leží čin v své pravé povaze

a sami nuceni jsme do hrdla

a do tváře svých vlastních zločinů

dát svědectví. – Co zbývá tedy dál?

To zkusiti, co zmůže pokání.

Což nezmůže? – Leč, kde jest jeho moc,

když nelze káti se? – Ó, bědný stav!

Ó, hrudi černá jako sama smrt!

Ó, duše spoutaná, jež zápasíc o svobodu, jen zaplétáš se víc! –

Sem k pomoci mi spějte, andělé; -

jen zkuste to!:- Vy, vzdorná kolena,

se ohněte! – Ty, srdce, ukuté

ze zpružin ocelových, měkké buď

jak svaly děcka, novorozence!

Vše může dobře být. (Ustoupí a poklekne.)

Vystoupí **Hamlet**.

Ham. Ted' mohl bych to vhodně učinit;

ted' modlí se a ted' to učiním;

tak půjde do nebe, a pomstěn jsem.

To třeba uvážiti: padouch, vrah

mi otce zabije a za to já,

syn jediný, chci téhož padoucha

jim poslat do nebe!

Ó, to je plat a mzda, však pomsta ne.

On v zpuslosti mi otce usmrtil,

sytého krmí, s všemi zločiny

v květ rozvitými zbujnělostí máje,

– a jak tam jeho účet vypadá,

kdož ví krom nebes? – však dle průběhu

a stavu našich vlastních myšlenek
zle s ním je tam; – a tedy pomstěn jsem,
když schvátím jej, jak tříbí duši svou,
jsa připraven a schopen k odchodu?

Ne!

Zpět, meči, zpět a hmatu hrůznějšího
se dočkej: až usne opilý
neb ve hněvu, při smilné rozkoši
na jeho loži, při hře, proklínání
neb jiném skutku, při němž o spáse
ni tuchy není, – potom skolím jej,
by kopal patami až do nebe
a jeho duše byla prokleta
a černá jako peklo jest, kam jde.
Má matka čeká. Dnešní lhůty lék
jen prodlužuje churavý tvůj věk. (Odejde.)

Král. (vstane). Jdou slova vzhůru, mysl k prachu tíhne;

hlas bez myšlenek nebes nedostihne.

(Odejde.)

Scéna 4.

Komnata královnina.

Vystoupí **královna** a **Polonius**.

Pol. Hned přijde. Důrazně s ním promluvte

a rcete mu, že jeho kousky již

jsou příliš nestydaté k snášení

a vaše Milost že ho chránila

se stavíc mezi něj a velký žár.

Já tady skryju se a prosím vás,

jen bez okolků.

Ham. (za scénou). Matko, matko, matko!

Králov. Tím buďte jist a nebojte se o mne. Pryč – již ho slyším přicházeti sem.

(Polonius se skryje za čaloun.)

Vystoupí Hamlet.

Ham. Nuž, co se líbí, matko?

Králov. Hamlete, ty svého otce zle jsi urazil.

Ham. Vy otce mého zle jste urazila.

Králov. Jdi, odpovídáš planým jazykem.

Ham. Aj, vy se ptáte hříšným jazykem.

Králov. Jak, Hamlete, to mluvíš?

Ham. Nuž, co jest?

Králov. Tys na mne zapomněl?

Ham. Ne, při sám Bůh!

jste královna, choť bratra mužova

a – kéž jste nebyla! – jste moje matka.

Králov. Kdos jiný tedy s tebou promluví!

Ham. Ne, sedněte; vy se mi nehnete,

než postavím vám před zrak zrcadlo,

kde spatříte své nitro nejhlubší.

Králov. Co chceš to učinit? Mne zavraždit? Ha! pomoc! pomoc!

Pol. (za čalounem). Pomoc! pomozte!

Ham. (tasí meč). To tak! – myš? – Mrtva, dukát na to, mrtva!

(Bodne do čalounu.)

Pol. (za čalounem). Jsem zabit!

(Padne a zemře.)

Králov. Běda! Cos to učinil?

Ham. To nevím; je to král?

Králov. Jak přenáhlený, krvavý to čin!

Ham. Čin krvavý! as tak zlý, dobrá máti, jak zabít krále, za švakra se vdáti.

Králov. Jak, zabít krále?

Ham. Ano, vzácná paní, tak řekl jsem.

(Zvedne čaloun a spatří Polonia.)

Ty bědný, dotěrný

a nerozvážný bloude, s bohem buď!

já myslil, že to vyšší kdos než ty.
Mějž osud svůj! – Teď vidíš, jak to je
dost nebezpečno všudybylem být.
Již přestaňte mi lomit rukama;
dost! sedněte, – ať srdce zlomím vám.
a já je zlomím, stvořeno-li přec
je z látky prostupné a kletý zvyk
je neobrnil tak, že tuženo
a hrazeno je proti rozumu.

Králov. Co spáchala jsem, že se odvažuješ tak drsným hlukem na mne útočit?

Ham. Čin takový, že hyzdí ruměnc

a půvab mravu, pokrytstvím zve ctnost,
rve růži s čela lásky nevinné
a puchýři je zjitří; učiní
slib manželský tak lživě podvodným
jak hráčů přísahy. Ó, taký čin,
že z těla svatých smluv rve samu duši
a sladkou zbožnost mění v spoustu slov.
Tvář nebes rdí se, ba ta přepevná
a utvrzená země podstata
se v tváři zasmuší jak v soudný den,

jsouc chorá pomyšlením na ten čin.

Králov. Ach nastojte! Ó jaký že to čin se hlásí rachotem tak hromovým?

Ham. Zde pohleďte na obraz ten a ten,

dvou bratří malované podoby.

Hle, jaký půvab tkvěl na tváři té:

zde vlas Apollův, čelo Joviše,

zrak Martův velitelský, hrozivý;

a postoj hlasatele Merkura,

jak právě touto chvílí spouští se

na vrchol, celující nebesa;

toť složení a úměr, na kteréž,

jak zdá se, každý bůh svou pečeť vtisk',

by důkaz podal světu, co jest muž.

To byl váš manžel. Nyní hleďte dál:

zde jest váš manžel; sněťovitý klas,

jímž zdravý bratr sžehnut nákazou.

Zda oči máte? Mohla-li jste jen

tu krásnou horskou pastvu opustit

a krmiti se na té bažině?

Ha! máte oči? – Láskou nelze vám

to nazvati, neb v stáří vašem jest

var krve krotký, slouží pokorně
již rozvaze; a jaká rozvaha
by mohla svést od toho k tomu zde?
Vždyť přece nejste smyslů zbavena,
sic nebylo by u vás popudů; –
ty smysly však jsou jistě ochromeny,
neb samo šílenství tak nezbloudí
a vytržení smysly nesklíčí,
by špetka volby nezůstala jim
při takém rozdílu. Ký tedy d'as
váš obloudil při hře na slepou bábu?
Zrak bez pocitu, pocit bez vidu,
sluch bez rukou neb očí, bez všech čich
neb chorá jednoho jen smyslu část
tak tápat nemohly.
Ó, stude, kdež je tvoje zardění?
Ty odbojnické peklo, můžeš-li
se takto vzbouřit v kostech matrony,
ať plamennému mládí ctnost je vosk,
jejž samo vlastním žářem rozpouští.
Již neříkejte, že jest hanba tam,

kde vroucí chtíč dá popud k útoku,
když zde tak účinnivě hoří mráz
a rozum svůdníkem jest zachtění.

Králov. Ó, Hamlete, již ani slova víc;

mé oči v samu duši obracíš,
kde černé tak a vpité skvrny zřím,
že barvu nepouštějí.

Ham. A tak žít

ve ztuhlém potu zprzněného lože
a v hnilobě se pařit, cukrovat
a laskat se na hnusném pelechu –

Králov. Ó, nemluv dál; ta slova bodají

jak dýky v uši mé, již ustaň, dost,
můj drahý Hamlete!

Ham. Vrah, padouch, rab;

ni dvacetina z desítiny toho,
co byl váš první choť; – král tatrman,
té říše zde i vlády poberta,
jenž ukrad' s římsy skvostný diadem
a smet' ho do kapsy!

Králov. Již dost!

Ham. Král v cárech, záplatách –

Zjeví se **duch** bez brnění.

Ó chraňte mne a vzneste nade mnou

svá křídla, nebeští vy strážcové!

Co přeje si tvůj obraz velebný?

Králov. Ó běda, šílí!

Ham. Zda nepřicházíš, lenivého syna

bys pokáral, jenž maje vhodný čas

i osten hněvu, provést pomíjí

čin velký rozkazů tvých strašlivých?

Ó promluv!

Duch. Nezapomeň! – Přicházím, jen abych otupělý úmysl

tvůj přiostril. – Však hled', jak zděšení

tvou matku pojalo; – vkroč mezi ni

a zápas její duše. Obraznost

jest nejsilnější v tělech nejslabších.

K ní promluv, Hamlete.

Ham. Co jest vám, paní?

Králov. Žel, co je tobě,

že do prázdnoty oči upíráš

a s netělesným vzduchem hovoříš?

Z tvých očí zírám duch tvůj divoce
a jako spící voj, když poplach zazní,
tvůj slehlý vlas co živý povstává
a ježí se. Ó, drahý synu můj,
skrop žár a plápol svojí choroby
již chladnou rozvahou. Nač hledíš tak?

Ham. Naň! na něho! Jen podívejte se,

jak bledý jest, jak oči vyvrací!

To jeho vzezření a jeho věc

by dojal i samo kamení. –

Tak nehleď na mne, sic můj šerý cíl

tím přežalostným zvrátíš pohledem,

a co mi činit, barvy pozbude

a místo krve slzy vytrysknou.

Králov. S kým hovoříš?

Ham. Tam nevidíte nic?

Králov. Ni zdání; ale vidím vše, co jest.

Ham. Nic též jste neslyšela?

Králov. Nic, než nás.

Ham. Tam pohleďte! hle, jak se odkrádá!

Můj otec, navlas tak, jak býval živ!

Hle, tamo, právě teď, ven ze dveří!

(Duch zmizí.)

Králov. Toť obraz ražený jen mozkem tvým;

k těm netělesným stvůrám vytržení

má přemělou schopnost.

Ham. Vytržení!

Má tepna klidně drží takt, jak vaše,

a jako vaše zdravou hudbou hrá:

to není z šílenství, co mluvil jsem.

Jen zkoušku učiňte a já tu věc

vám budu opakovat do slova,

kde šílenost by odskočila v ráz.

Ó, matko, při své duše spasení,

ten lichometný balšám neklad'te

si na duši, že moje šílenost

tak hovoří a nikoli váš hřích!

Tím povrchně jen místo zjitřené

se blanou zacelí a zhoubný kvas,

vše uvnitř podrýváje, neviděn,

dál šíří nákazu. – Před nebes tváří

se vyznejte, a želíc minula,

se chraňte v budoucnosti; nemrvte
ten plevel, aby víc jen rozbujněl.
A odpusťte mi tuto moji ctnost,
neb v tučných těch a dýchavičných dnech
ctnost sama musí prosit nepravost,
by odpustila, ano hrbit se
a žadonit, by dovolila jen
jí dobro učinit.

Králov. Ó, Hamlete, tys moje srdce ve dvě rozeklál!

Ham. Ó, zahod'te tu horší jeho část

a lepší půlí čistěj žijte dál.
Již dobrou noc; však lože strýcova
se vystříhejte; za svou berte ctnost,
byť neměla jste ji. – Ten netvor, zvyk,
jenž hltá všecken rozum, ač sám d'ábel
je zjevem svým, přec andělem je v tom,
že také dobrých skutků konání
a ušlechtilých dává šat neb znak,
jejž snadno oblékáme. – Zdržte se
jen dnes, a to vám jaksí usnadní
zas další zdrženlivost; další víc;

neb návyk může skoro proměnit

ráz přírody a ďábla zhrouťte

neb vyhostíte mocí zázračnou.

Nuž, znovu dobrou noc; i až se vám

chtít bude požehnání, vyprosím

si požehnání od vás také já.

Co toho pána zde se dotýče,

(Ukazuje na Polonia).

jest mi ho žel; však chtěla nebesa,

mne trestající tím a to zas mnou,

že musím jejich bič a sluha být.

Já o něho se postarám a chci

si řádně zodpovídat jeho smrt,

jíž došel rukou mou. Nuž, dobrou noc!

Být musím krutý, laskav býti chtěje;

zle začíná to, k horšímu to spěje.

A ještě slovo, matko.

Králov. Co mám činit?

Ham. Ne to, co kážu vám, to nikterak.

At' poznovu ten vypasený král

vás vláká na lože, at' do tváře

vás rozpustile štípne, nazývá
vás myškou svou; – a za několik pak
těch hnusných polibků, neb na týlu
že prstem prokletým vás polehtá,
tu celou věc mu hezky povězte:
že nejsem opravdově šíleným,
však blázním z chytráctví. To dobře bude,
když povíte mu; neb kdož na světě
jsa pouze královnou tak sličnou, ctnostnou
a moudrou, tajil by před ropuchou
a netopýrem nebo kocourem
tak vzácnou věc? Kdo by to udělal?
Ne, navzdor mlčení a rozumu,
jen odklopte ten košík na střeše:
a ptáci vyletí a pověstná
jak ona opice jen zalezte
si do koše, tak pouze na zkoušku,
a srážem dolů sama zlomte vaz.

Králov. Buď bezpečen, že jsou-li slova dech

a dech je žitím, nemám života,

jenž vydechl by to, cos řekl mi.

Ham. Já musím do Anglie; víte to?

Králov. Žel, zapoměla jsem; tak určeno.

Ham. Již listy pečeti; dva spolužáci,

jimž věřím jako zmijím jedovým,

vzkaz ponesou; ti musí umétat

mi cestu mou a vést mne k lotrovství.

Nu, budiž! To je věru veselé,

si podkopníka zvednout do vzduchu

tak vlastním jeho prachem! Těžce sic

to půjde dost, však já se podhrabu

jim na loket pod jejich podkopy,

jež vyhodím k samému měsíci.

Ó, jest to překrásné, když v jedné kobě

lest na lest vrazí přímo proti sobě. –

Ten člověk zde mi ještě dá kus práce:

v síň vedlejší si odvleku ten měch. –

Již dobrou noc. – Ten radní pán je teď

tak z míry tich a vážný, mlčenliv,

ač byl to mluvka zpozdilý, co živ.

Pojď, brachu, pojď, ať skončím to spolu.

Nuž, matko, dobrou noc.

(Odejdou na různé strany; Hamlet odvléká Polonia.)

JEDNÁNÍ ČTVRTÉ

Scéna 1.

Síň na hradě.

Vystoupí **král, královna, Rosenkrantz a Guildenstern.**

Král. Jest obsah v hlubokém tom vzdychání

a v těchto stonech; vysvětlete je;

je radno, abychom jim rozuměli.

Kde jest váš syn?

Králov. Své místo na chvíli jen opusťte!

(Odejdou Rosenkrantz a Guildenstern.)

Ó choti můj, co zřela jsem v tu noc!

Král. Co, Gertrudo? Jak Hamletovi jest?

Králov. Tak zuří jako moře s vichřicí,

když spolu zápasí, kdo mocnější.

V svém divém záchvatu cos uslyšev

se hnouti za čalounem, vytrh' meč

a vzkřiknuv: „Myš, to myš!“ v té mozkové

své chorobnosti skryta, neviděna

tam zabil toho starce dobrého.

Král. Ó, těžký čin! Na oněch místech být,

tak bylo by se přihodilo nám.

Jest jeho volnost plna hrozeb všem,
vám samé, nám a vůkol každému.
Jak omluvíme krvavý ten čin?
neb za vinu to budou dávat nám,
jichž opatrností měl na uzdě
být držán, poután, lidí vzdalován
ten mladík šílený. Však naše láska
tak velká byla, že jsme nechtěli
ni rozumět, co radno nejvíce;
leč jako ten, kdo zlou má chorobu,
by v známost nevešla, ji nechali jsme
užírat samý kořen života.
Kam odešel?

Králov. Kams tělo odvléká,

jež zabil; nad ním jeho šílenost
jak vzácný kov, jenž v směsi sprostých rud
se odráží, teď čistá jeví se;
neb oplakává to, co učinil.

Král. Ó, Gertrudo, již pojd'me! – Nedotkne

se ještě slunce horských vrcholů
a na lodi jej odpravíme v dál.

Za tento mrzký skutek postavit

se musí veškerý náš majestát

i obratnost, by omluvily jej.

Hoj, Guildensterne!

(Vrátí se Rosenkrantz a Guildenstern.)

Jděte, přátelé,

a vezměte někoho na pomoc:

princ Hamlet zabil ve svém šílenství

Polonia a z komnat matčinych

jej odvěk'; jděte, vyhledejte jej.

Řeč vaše vlídná buď; a dopravte

to tělo do kaple. – Již spěšte, prosím.

(Odejdou Rosenkrantz a Guildenstern.)

Pojď, Gertrudo, své nejmoudřejší teď

si vyzvem přátele a řeknem jim,

co učiniti máme v úmyslu

a co se přihodilo ne včasně.

Tak utrhačství snad, jehožto šepot

se bude nésti světa okruhem

a jako dělo namířené v cíl

svou otrávenou střelu ponese,

snad mine naše jméno, stihnouc jen
vzduch nezranitelný. Teď pojďme, k činu!
mám duši plnou rozladu a stínu.

(Odejdou.)

Scéna 2.

Jiná síň na hradě.

Vystoupí **Hamlet**.

Ham. Bezpečně uložen.

Guild. Rosen. (za scénou). Hamlete! princí Hamlete!

Ham. Ticho! Jaký to hluk? Kdo volá Hamleta? Aha, tady jsou.

Vystoupí **Rosenkrantz** a **Guildenstern**.

Rosen. Co učinil jste, princí, s mrtvolou?

Ham. Smíchal ji s prachem, jemuž náleží.

Rosen. Povězte nám, kde jest, abychom ji vyzvedli a odnesli do kaple.

Ham. Nevěřte tomu!

Rosen. Nevěřit? čemu?

Ham. Že umím zachovati vaše tajemství a ne své. Kromě toho, býti tázán od – houby! Jakou odpověď má dáti králevic?

Rosen. Máte mne za houbu, můj princí?

Ham. Ano, pane, za houbu, která vssává do sebe královu přízeň, jeho odměny a rozkazy. Ale takoví dvořané poslouží králi nejlépe až na konci: on si je drží jako opice v koutku

čelistí; napřed je ožvýká a naposled spolkne. Potřebuje-li, co jste nassáli, jenom vás zmáčkne, a tak, houbo, jsi opět suchá.

Rosen. Nerozumím vám, princí.

Ham. To mne těší, trefná řeč si pospí v uchu pošetilém.

Rosen. Můj princí, musíte nám říci, kde mrtvola jest, a potom jíti s námi ke králi.

Ham. Mrtvola jest v králi, ale král není v mrtvole. Král jest věc –

Guild. Věc, můj princí?

Ham. – z ničeho. Doved'te mne k němu. Schovej se, liško; – a všichni hajdy za ní!

Scéna 3.

Jiná síň na hradě.

Vystoupí **král** provázen.

Král. Já poslal hledat jej i mrtvolu.

Jak nebezpečno jest, že člověk ten
tak volný obchází! Však nesmíme
naň dokročiti přísným zákonem:
je milován od bezhlavého množství,
jež zrakem rádo má, ne rozumem.
Kde tak, tam váží vinníkův se trest,
však nikdy vina. – Aby ale šlo
vše hladce, urovnaně, musí se
to jeho náhlé vypravení zdát

věc rozvážená. Neduh zoufalý

jen lékem zoufalým se vyléčí,

neb vůbec ne.

Vystoupí **Rosenkrantz**.

Nuž, jak? Co stalo se?

Rosen. Kde složil mrtvé tělo, králi můj, nám z něho nelze dostat.

Král. Kde jest on?

Rosen. Zde venku, pane, k vaší libosti.

Král. Sem k nám ho přiveďte.

Rosen. Hoj, Guildensterne, přiveď prince sem?

Vystoupí **Hamlet** a **Guildenstern**.

Král. Nuž. Hamlete, kde jest Polonius?

Ham. U večeře.

Král. U večeře! Kde?

Ham. Ne, kde jí sám, ale kde jest pojidán; jistá státní rada politikářských červů se právě dala do něho. Takový červ jest vám hotový císař co do stravy. My krmíme všechny tvory, abychom vykrmili sebe, a samy sebe krmíme pro ponravy. Váš tlustý král a hubený žebrák jsou toliko různá jídla, dvě mísy na jediný stůl; a to je konec.

Král. Ach žel, žel!

Ham. Člověk může chytat ryby na červa, který pojedl krále, a jisti rybu, která snědla toho červa.

Král. Co chceš tím říci?

Ham. Nic než vám ukázat, jak může král cestovati útroby žebračka.

Král. Kde jest Polonius?

Ham. V nebi; pošlete se tam podívat; nenajde-li ho váš posel tam, hledejte ho sám na tom druhém místě. Ale, abych pravdu řek', nenajdete-li ho do měsíce, vyčicháte ho, až půjdete po schodech tam na galerii.

Král. (k některým z průvodu). Jděte, hledejte ho tam.

Ham. On počká, než přijdete.

(Někteří odejdou.)

Král. K tvé vlastní bezpečnosti, Hamlete,

jež jest nám drahá tak, jak přetěžce

nám žel jest toho, co jsi učinil,

ten čin tě musí odsud vzdáliti

s rychlostí ohně. Tedy připrav se;

lod' pohotově, vítr příznivý,

tvůj průvod čeká, vše je schystáno

na cestu do Anglie.

Ham. Do Anglie?

Král. Tak, Hamlete!

Ham. Je dobře.

Král. Ano, jest, jen kdybys dobře znal náš úmysl.

Ham. Já vidím cheruba, jenž vidí jej. Ale pojďme. Do Anglie! S bohem, drahá matko!

Král. Tvůj milující otec, Hamlete.

Ham. Moje matko! – Otec a matka jsou muž a žena; muž a žena jsou jedno tělo a protož:
moje matko! Vzhůru do Anglie!

(Odejde.)

Král. Jen v patách za ním; vylákejte jej

co možno nejrychleji na koráb.

Nic neleňte, dnes večer musí pryč;

vše zpečetěno jest a spraveno,

co k věci patří, prosím, chvátejte.

(Odejdou Rosenkrantz a Guildenstern.)

Mé přízně vážíš-li si, Anglie,

– jak naučila tě má velká moc

si vážit jí, neb čerstvá dosavad

a rudá jizva jest po dánském meči

a volně úcta tvá nám skládá hold, –

tož nepřijímej chladně rozkaz ten

náš svrchovaný, který obsažen

jest plně v listech, sepsaných v ten cíl,

by Hamlet rázem tam byl usmrcen.

To učiň, Anglie; neb horečkou

mi v krvi řadí on a vyléčit

mne musíš ty. Ať cokoli se děje,

dřív radosti mé srdce nedospěje.

(Odejde.)

Scéna 4.

Pláň v Dánsku.

Vystoupí **Fortinbras, setník a vojsko** na pochodu.

Fortin. Nuž, jděte, setníku, a doneste

můj pozdrav králi Dánů. Rcete mu,

že Fortinbras, po jeho svolení,

jej žádá o průvod na slíbeném

tom pochodu přes jeho království.

Kde sejdeme se, vám známo. Libo-li

jest jeho Milosti cos od nás chtít,

před jeho tvář se slušně dostavíme;

a to mu vyřídíte.

Setník. Tak, pane můj.

Fortin. Vpřed, pozvolna!

(Odejde Fortinbras s vojskem.)

Vystoupí **Hamlet, Rosenkrantz, Guildenstern** a j.

Ham. Můj dobrý pane, čí ta vojska jsou?

Setník. Jsou z Norska, pane.

Ham. Kam na pochodu, pane, prosím vás?

Setník. Kams do Polska.

Ham. Kdo velí jim?

Setník. Synovec krále Norů, Fortinbras.

Ham. A jde to až do Polska samého, či pouze k hranicím?

Setník. Bych pravdu řek' a bez všech přídavků, jdem vydobyti malou země píd', jež v sobě nemá víc než jméno zisku. Pět dukátů bych za ni nepodal a nevynese důchod tučnější ni králi norskému ni Poláku, i kdyby chtěl ji komu lénem dát.

Ham. Tož tedy Polák nebude jí hájit?

Setník. Ba ano. neboť obsazena již.

Ham. Dvé tisíc životů a dukátů

na dvacet tisíc nerozhodne spor

toto stéblo slámy. Bohatství

a přílišného pokoje to vřed,

jenž dovnitř puká, a na zevnějšek

nic nejeví, proč člověk umírá.

Mé díky, pane!

Setník. Bůh vás provázej. (Odejde.)

Rosen. Můj princí, není-li vám libo jít?

Ham. Hned budu za vámi. Jen jděte napřed.

(Odejdou všichni kromě Hamleta.)

Jak všechno kolem obviňuje mne

a rozněcuje línou pomstu mou!

Co člověk jest, když hlavní jeho dobro
a žití jeho zisk jen spaní jest
a krmení se? – dobytče, nic víc.
On, jenž v nás vložil sílu myšlení
tak velikou, vpřed pohlížející
i za sebe, nás jistě nedařil
tou schopností a božským rozumem,
by neupotřeben v nás trouchnivěl.
Teď, zdali zvířecím to zapomněním
neb slabošským snad jiným vrtochem,
jenž hloubá přílišně o věci té,
– tož přemýšlením, které čtvrceno,
má v sobě jednu čtvrtku moudrosti
a ze tří čtvrtí jest jen zbabělost, –
já nevím, proč jsem živ, bych říkal jen:
„To třeba vykonat“, – když přece mám
své proč, a vůli, sílu, prostředky
to vykonati! Příklady tak hmatné
jak sama země podněcují mne.
Hle, tento voj tak četný, mohutný,
a veden princem útle mladistvým,

jenž nadšen duchem božské ctižádosti
všem neviděným čelí příhodám,
v šanc vydávaje, co je smrtelno
a nejisto, na pospas Štěstěny
a smrti, nebezpečí – a to vše
jen za skořápku! – V pravdě velkým být
žeť neznamená nepohnouti se
bez velké příčiny, však velkodušně
v spor vejít b stéblo, když v sázce čest.
Zač tedy stojím já, když otce mám,
jenž zavražděn, a matku sprzněnou,
když krev a rozum ve mně bouří se
a spát to nechám vše a k hanbě své
zřím dvacet tisíc lidí na smrt jít
za pouhý přelud, slávy svatozář
se k hrobům ubírat jak na lože,
v boj o dlaň půdy, na níž nemohou
se ani srazit v šik ty zástupy
a která na hrob není velká dost
a obsáhlá, by jala zabité!
Ó, nadál ať jsou krví zbroceny

mé myšlenky, neb ve všem bezcenný!

(Odejde.)

Scéna 5.

Elsinor. – Síň na hradě.

Vystoupí **královna, Horatio a šlechtic.**

Králov. Já nechci mluvit s ní.

Šlecht. Jest neodbytná, ano zoufalá;

stav její mysli vskutku budí žal.

Králov. Co žádá?

Šlecht. Mnoho mluví o otci,

dí, že, jak slyší, svět je šalebný,

a těžce vzdychá, do prsou se bije,

stebélko slámy zlostně podupe

a mluví věci v jedno zmatené,

jež mají v sobě jenom smyslu půl.

Řeč její pouhé nic, však beztvárný

ten způsob její pudí k domyslům

ty, kteří slyší; hádají sem tam

a jako láty slova spichují,

jež hodí se k jich vlastním smyšlenkám.

A jak to její hlavou kývání

a mžikání a její posunky
znát dávají, by člověk soudit moh',
že dá se myslit, ač nic jistého,
přec neblahého dost.

Hor. Jest žádoucnó s ní promluvit, neb mohla v mysli zlé by vtrousit nebezpečné domněnky.

Králov. Ať vejde. (Odejde šlechtic.)

(Stranou.) Mé choré duši, jak už chce to hřích, jest každá cetka věštbou příhod zlých. Tak neobratná vina jest v svém klamu, že krýt se chtějíc. zradí sebe samu. Vráti se šlechtic s Ofelií.

Ofel. Kde jest ta krásná Majestátnost Dánska?

Králov. Jak jest, Ofelie?

Ofel. (zpívá.) *Jak věrného jen miláčka*

mám poznat z jiných všech? –

po lasturovém klobouku

a holi, sandálech.

Králov. Ach, milá slečno, co ta píseň značí?

Ofel. Co říkáte? – Ne, prosím, poslyšte:

(Zpívá.) *Jest mrtev, pryč jest, paní má,*

jest mrtev, pryč, můj hoch;

má u hlav trávník zelený

a kámen u svých noh.

Ó! – Ó!

Králov. Co to? – Ofelie

Ofel. Jen slyšte, prosím:

(Zpívá.) Měl rubáš bílý jak horský sníh –

Vystoupí **král.**

Králov. Ach, vizte, choti můj!

Ofel. (zpívá) *jen květy místo zdob*

a liják věrných slzí v nich,

jak dávali je v hrob.

Král. Jak jest, má krásná dívko?

Ofel. Dobře, zaplať Bůh. Povídají, že sova bývala pekařova dcera. Můj Spasiteli! – my víme, co jsme, ale nevíme, co z nás asi bude. Bůh vám žehnej u stolu!

Král. Vzpomíná svého otce.

Ofel. Prosím vás, ani slova o tom; a budou-li se vás ptáti, co to znamená, řekněte jim tak:

(Zpívá.)

Je zítra svatý Valentin,

je dřív než ranní svit;

já, dívka pod tvým okénkem,

tvůj Valentin chci být.

On vstal a šaty oblékl

a dveře odemk' hned;

šla panna v chýš a pannou již

se nevrátila zpět.

Král. Krásná Ofelie!

Ofel. La, la! – bez přísah, skončím:

(Zpívá.) *Při svatých všech a světicích,*

ó žel a hanba dost!

nás vezme hoch, kdy a kde moh' –

ó to je pěkná ctnost.

Di ona: „Než's mne ošidil,

ty slíbils mne si vzít.“

Ba docela, jen's neměla

mi do komůrky jít.

Král. Jak dlouho jest už tak?

Ofel. Doufám, že bude všechno dobře. Musíme býti trpěliví; ale já nemohu než plakat, když si pomyslím, že jej položili do té hlíny studené. Můj bratr se to dozví a tak vám děkuji za vaše dobré rady. Pojd', můj kočárku! Dobrou noc, dámy; dobrou noc, mé roztomilé dámy. Dobrou noc, dobrou noc.

(Odejde.)

Král. Hned spěšte za ní; dobře střežte ji. (Odejde Horatio.)

Ó, to jest hlubokého žalu jed

a ze smrti vznik* otce jejího.

Ó Gertrudo, když strasti přicházejí,
tu nejdou, osamělí špehové,
leč v pluku! – Nejprv její otec zabit,
pak syn váš pryč, sám strůjce násilný
vyhnanství, jež si plně zasloužil;
lid chmurný, zakalený, nezdravý
v svých myšlenkách a ve svých šepotech
o smrti dobrého Polonia;
– a věru jednali jsme zpozdile,
že pohřbili jsme jej tak o překot; –
Ofelie, ta dívka ubohá,
své vlastní oddálena soudnosti,
bez níž jsme malbami neb pouhá zvěř;
a naposled, co vážno tak jak vše,
z Francie tajně její bratr přišed
se krmí žasem, mraky halí se
a dost má šeptalů, by plnili
sluch jeho morovými pověstmi
o smrti otcově. V tom prázdný klep,
chůd na látku, nic váhat nebude
nás obviňovat z ucha do ucha.

Ó drahá moje Gertrudo, to vše
jak dělo vražedné na mnohých místech
mi dává přebytečnou smrt.

(Hluk za scénou.)

Králov. Co značí ta vřava?

Král. Kde jsou moji Švýcaři? Ať dveře obsadí!

Vystoupí jiný šlechtic.

Co děje se?

Šlecht. Můj králi, zachraňte se! – moře ta

se nevypíná ze své oblasti

a ploché břehy bouřněj' nehltá,

jak mladý Laert, jsa v čele zbouření,

na vaše služebníky doráží.

Dav luzy zve ho pánem, a jak svět

by teď měl započít a starobylost.

se zapomněla, zvyk již neznán byl,

– tož pečeť řádů všech a podpora, –

jen křičí: „Volme! Laert ať králem jest!“

a čepice a ruce, jazyky

to hlaholí a nesou k oblakům:

„Laert ať jest králem! Laert ať králem jest!“

Králov. Jak vesele na stopě nepravé

si vydávají! Opačný to sled,

vy bídní dánští psi!

Král. Již dveře rozbili.

Vystoupí **Laert** ozbrojen; **Dánové** za ním.

Laert. Kde jest ten král? Vy muži, všichni venku zůstaňte.

Dánové. Ne, vpust' i nás!

Laert. Já prosím, dovolte.

Dánové. Tož ano, ano.

(Dánové vyjdou ze dveří.)

Laert. Dík! dveře chraňte! – Bídný králi, vrat' mi mého otce!

Králov. Klidně, dobrý Laerte.

Laert. Ta krůpěj krve, která klidná jest,

mne zove pankartem a na otce

mi křičí, že byl ženou podváděn;

ba mezi čisté, cudné obrví

mé matky vpaluje znak nevěstky.

Král. Co, Laerte, jest, že vzpoura tvá má vzhled

tak obrovitý? Nech jej, Gertrudo,

nic neboj se o naši osobu:

jeť taká božskost králi záštitou,

že zrada, v to, co chce, jen nahlédnouc,
již málo po své vůli činí dál.

Nuž, Laerte, pověz, pročs tak popuzen?

Jen nech jej, Gertrudo. Ty, muži, mluv.

Laert. Kde jest můj otec?

Král. Mrtev.

Králov. Ne však jím.

Král. Ať dosyta se táže.

Laert. Jak zemřel? Nedám s sebou kejkle hrát!

vem peklo věrnost, nejčernější d'ábel

vše přísahy; a milost, svědomí

ze zřít'te do nejhlubší propasti!

Já čelím zatracení, tady jsem,

v šanc dávaje i ten i onen svět,

ať přijde cokoli; jen plnou měrou

chci pomstít otce.

Král. Kdo vám zbraňuje?

Laert. Má vůle jen to může, nikdo víc

na širém světě. A svých prostředků

tak dobře užiju, že daleko

se s málem dostanou.

Král. Nuž, dobrý Laerte,

když chcete dopídit se jistoty
o smrti svého otce drahého,
tož rcete, v pomstě vaší psáno-li
brát sázku šmahem, schvátit přítele
i nepřítele, ty, kdož vyhráli,
i ty, kdož trátí?

Laert. Pouze jeho vrahy.

Král. A vy je tedy chcete poznati?

Laert. Hle, takto jeho pravým přátelům

až dokořán svou náruč otvírám
a jako pelikán, jenž v lásce své
se vzdává života, je napojit
chci vlastní krví.

Král. Aj, teď mluvíte

jak dobrý syn a jako pravý šlechtic.
Že já jsem smrtí otce nevinen
a z hlubokosti duše želim jí,
tak přímo pronikne vám na rozum,
jak den do vašich očí.

Dánové (venku). Vpusťte ji!

Laert. Ha! – co to hlučí? –

Vystoupí **Ofelie**.

Ó žare bolu, sžehni mozek můj!

vy, slzy solí trpké sedmkrát,

cit vypalte a schopnost očí mých!

Bůh svědkem, vyvážím, tvou šílenost,

až naše miska zvrátí vahadlo.

Ó růže májová, mé drahé děvče,

ty dobrá sestro má, Ofelie!

Ó Bože, možno-li, duch mladé dívky

by tak byl smrtelný, jak život starcův?

Je ve své lásce něžná příroda,

a kde jest něžná, vzácný nějaký

vzor sebe samé za tím posílá,

co miluje.

Ofel. (zpívá). *Tvář nepokrytu na marách*

jej nesli; – žel, ó žel!

a mnohá slza skrápła, ach –

S bohem buď, můj holoubku!

Laert. Jsouc při rozumu, kdybys pomsty své se dovolávala, tak nemohla bys dojmouti.

Ofel. (zpívá). *Musíte zpívat: „Dolů pojd’!“*

když voláte jej dolů.

Ó, jak hezky vrčí k tomu kolovrátek. – To je o tom falešném správci, jenž ukradl dceru svého pána.

Laert. To nic je víc než věčnost.

Ofel. (rozdává květiny). Zde rozmarýna; ta jest na památku; prosím vás, milý, vzpomeňte si na mne. A tady macešky pro přemýšlení.

Laert. Toť naučení v šílenosti: přemýšlet a vzpomínat.

Ofel. Zde pro vás vonný kmín a orlíčky: zde routa vám a tady snítka pro mne; tak svátečně bychom jí mohli říkat „boží květ“. Ó, vy musíte svou routu nosit jinak než já. A tady chudobka. Ráda bych vám dala trochu fialek, ale všecky povadly, co můj otec zemřel. Povídají, že měl lehkou smrt –

(Zpívá.) *Neb hezký, milý Robin jest*

má radost jediná –

Laert. Stesk, zamyšlení, vášně, peklo samo

z úst jejích v půvab mění se a vděk.

Ofel. (zpívá). *A zdali nevrátí se již?*

a zdali nevrátí se již?

Ne, ne, – spí věčný sen;

ty jdi a umři jen,

on nikdy nevrátí se již.

Vous bílý jako sníh

a jako len měl vlas;

ten tam, šel spat, šel spat.

a marno pro něj lkát. –

Bůh jeho duši spas!

a všechny duše křesťanské, modlím se k Bohu. Bůh s vámi. (Odejde.)

Laert. Vidiš to, Bože?

Král. Přec jenom, Laerte, musím promluvit

o vašem hoři; jinak byste mi
mé právo upřel. Nyní odstupte
a volte nejmoudřejší z přátel svých,
ať slyší, soudí mezi mnou a vámi,
a přímo najdou-li, či nepřímo,
nás vinny, dáme svoje království,
svou korunu a život, vše, co naše,
vám za pokutu. Nenajdou-li však,
své trpělivosti nám dopřejte
a s vaší duší pracovat chcem též,
by ukojena byla.

Laert. Staň se tak;

ten způsob smrti, pohřeb tajený,
– ni odznak, meč, ni štít nad jeho kostmi,
ni slavný obřad, zvyklá nádhera, –

vše křičí o slyšení od nebes
až k zemi tak, – že musím na potaz
to dále zvat.

Král. To také učiníte,

a tam, kde vina bude, velký topor
ať dopadne. Již, prosím, pojd'te se mnou.

(Odejdou.)

Scéna 6.

Jiná síň na hradě.

Vystoupí **Horatio** a **sloužící**.

Hor. Kdo jsou ti lidé, co chtějí se mnou mluvit?

Slouž. Nějací námořníci, pane; říkají, že mají pro vás dopisy.

Hor. Ať vejdou. (Sloužící odejde.) Nevím, odkud v širém světě by mne kdo zdravil, kromě Hamleta.

Vystoupí **plavci**.

Prv. plav. Bůh vám žehnej, pane.

Hor. Ať tobě žehná též.

Prv. plav. Tak, pane, učiní, když vůle jeho. Mám dopis pro vás, pane, od vyslance, jenž byl vypraven do Anglie, – jmenujete-li se Horatio, jak mi řečeno.

Hor. (čte). „Horatio, až to zde prohlédneš, pomoz těmto lidem nějak dostat se ke králi; mají listy pro něho. Nebyli jsme ještě dva dni na moři, když loupežnický koráb, velmi silně vyzbrojený, začal nás honit. Vidouce, že nám plachty naše nestačí, odhodlali jsme se k

nucené chrabrosti a v šarvátce dostal jsem se na jejich palubu. V týž okamžik odtrhli se od naší lodi, takže já sám stal se jejich zajatcem. Nakládali se mnou jako milosrdní zloději; ale věděli, co dělají, a musím se jim nějak odsloužit. Hleď, aby král dostal psaní, která jsem poslal, a chvátej potom ke mně, jako bys prchal před smrtí. Mám slova pro tvůj sluch, že oněmíš, a přece jsou ještě lehká proti váze věci. Ti dobří lidé dovedou tě tam, kde jsem. Rosenkrantz a Guildenstern plují dále do Anglie; o těch mám ti mnoho co vypravovat. Buď zdrav!

Ten, o němž ti vědomo, že jest tvůj Hamlet.“

Již pojďte, vašim listům zjednám cestu;

a jenom rychle, byste dovedli

mne k tomu, od něhož je nesete.

(Odejdou.)

Scéna 7.

Jiná síň na hradě.

Vystoupí **král** a **Laert**.

Král. Mou nevinu teď vaše svědomí

již musí zpečetit a v srdce své

jak přítele mne pojmout musíte,

když slyšel jste, a uchem bedlivým,

že ten, jenž čackého vám zabil otce,

těž ukládal o bezživotí mé.

Laert. Tot' patrnó; leč to mi řekněte,

proč nedokročil jste na skutky ty

tak zločinné a trestné v povaze,
jak vaše bezpečnost a moudrost, vše
vás mocně pudily?

Král. Z dvou zvláštních příčin,

jež vám snad slabošské se budou zdát,
však mně jsou mocny. – Matka, královna
se téměř živí jeho pohledem;
a ona zas – ať mi to ctnost či hřích –
tak sloučena jest s žitím, duší mou,
že, jako hvězda pouze kolotá
v svém vlastním kruhu, visím na ní já.

A druhá příčina, proč nechci jít
na soudy veřejné, jest velká láska,
již chová k němu lidu nízký dav,
jenž noře jeho vady v přízeň svou,
jak pramen dřevo v kámen měnící,
by jeho pouta za okrasy bral
tak, že mé šípy, lehké přespříliš,
by zpátky k mému luku letěly
a k cíli ne, kam jsem je namířil.

Laert. Tak šlechtného otce ztratil jsem

a k zoufalství mi sestra dohnána,
jež cenou svou a dokonalostí
– to chválit možno-li, co bylo kdys –
na věku toho stála vrcholu,
svět vyzývajíc k ctnosti podobné.
Však dojde k pomstě mé.

Král. Tím nerušte

svůj spánek; nesmíte se domnívat,
že z bídné tak a tupé látky jsem,
bych nebezpečím dal si rváti vous
a za kratochvíli to sobě bral.
Co nevidět však uslyšíte víc:
já miloval jsem otce vašeho;
též sebe miluju, a to, jak doufám,
vás soudit naučí –

Vystoupí **posel** s listy.

Co jest? Co přináší?

Posel. Můj králi, od Hamleta dopisy;

ten vaší Milosti; ten královně.

Král. Od Hamleta? Kdo přines‘ je?

Posel. Prý plavci, pane; já jich neviděl.

Mně dal je Klaudio, jenž obdržel

je od toho, kdo přinesl je.

Král. Laerte, vy poslechněte list. – Ty odejdi.

(Odejde posel.)

(Čte.) „Vznešený a mocný! Vězte, že nah jsem vysazen do Vaší říše. Zítřka dovolím si předstoupit! před Vaší královskou tvář, a vyprosiv si Vaši milost k tomu, vypovím příčinu svého náhlého a ještě více podivného návratu. Hamlet.“

Co znamená to? Jsou zas všichni zde?

či jest to podvod jen a na všem nic?

Laert. A znáte písmo?

Král. Ruka Hamletova. „Nah!“ – a zde v doušce praví: „samoten“. Co tomu říkáte?

Laert. Jsem bez rady. – Ať ale přijde si; vždyť samo choré srdce okřává, že dočkám se a do hrdla mu řeknu: „To spáchals ty!“

Král. A Laerte, tak-li jest, – a jak by také jinak mohlo být? –zda chcete dát se vésti ode mne?

Laert. To, pane, chci; jen k míru nesmíte mne vést.

Král. Jen k tvému míru vlastnímu.

Když vrátil se, tou cestou přeplašen,

a nehodlá-li víc ji podniknout,

chci pohnouti jej k věci nějaké,

jež nyní v mojí mysli dozrála,

a kde, ať chce či nechce, padnout musí.

Ni větrík nevzdechne pro jeho smrt,

ba matka sama čin ten omluví

a bude pouhou náhodou to zvat.

Laert. Můj králi, dám se vámi ovládat

tím spíše, učiníte-li to tak,

že já v tom budu nástrojem.

Král. To vhod.

Když byl jste na cestách, tu mluvilo

se mnoho v přítomnosti Hamleta

jedné schopnosti, již nade vše

prý záříte; vše jiné vlastnosti

jej k závidění nepudily tak,

jak tato jedna, která v očích mých

má cenu nejmenší.

Laert. Jaká to schopnost?

Král. Jen pouhá stužka na klobouku mládí,

však nutná těž; neb mládí sluší tak

ten lehký, bezstarostný šat, jež nosí,

jak usedlému věku sobolína

a těžké roucho zdraví dodává

vážnosti. – Před dvěma měsíci

byl nějaký tu šlechtic normanský;

– Francouze znám a s nimi jsem se bil
a jsou to věru jezdcí výborní –
ten kavalír však zrovna čaroval:
byl k svému sedlu jako přikován
a také s koněm dělal zázraky,
jak byl by jedno tělo, ducha půl
s tím statným zvířetem; ba překonal
mé všechno pomyšlení tak, že já
ni představou těch obrátů a kousků
postihnout neumím, co dělal on.

Laert. A byl to Norman?

Král. Norman.

Laert. Jak jsem živ, Lamond.

Král. Týž:

Laert. Znáám jej dobře; šperkem jest
a drahokamem všeho národa.

Král. On mluvil o vás a tak mistrovskou
dal pochvalu vašemu umění
a cviku ve zbrani a obzvláště
jak dovedete vládnout rapírem,
ze zvolal: „Byla by to podívaná,

tak někdo kdyby se mu postavil!“

a přísahal, že jejich šermíři

ni střehu nemají, ni výpadu,

ni pozoru, když vy jim čelíte.

Ta chvála otrávila Hamleta

tak závistí, že jenom sobě přál

a žádal, byste rychle vrátil se

a s ním to zkusil. – Nuže, z toho teď...

Laert. Co z toho? –

Král. Laerte, měl jste otce rád?

neb jste jen jako obraz zármutku,

tvář bez srdce?

Laert. Proč tážete se tak?

Král. Ne proto, že bych nebyl přesvědčen,

jak miloval jste jej; však proto jen,

že znám, jak láska časem počata,

a vídám zkušeností důkazem,

jak její žár a jiskru mění čas.

Jeť v samém plamu lásky jakýs knot

či oharek, jenž přitlumuje ho;

a stejně dobrým nepotrvá nic;

neb dobro, dorůstajíc v nadbytek,
svou vlastní přemnohostí umírá.
Co chceme učinit, by mělo stát
se hned, když chcem; neb toto „chcem“ se mění
a tolik slev má, tolik průtahů,
co jazyků jest, ruk a případů;
a potom z toho „měl bych“ stane se
jen marnotratný vzdech, jenž ublíží,
ač ulevuje. – Ale protněm hlízu:
Hamlet se vrací; nuž, co chcete vy
teď činit, byste skutkem osvědčil
více nežli slovy, že jste otcův syn?

Laert. I v kostele mu hrdlo podřezat.

Král. Ba vražda věru nikde neměla

by útočiště mít; – ni pomsta mezi.

Však, dobrý Laerte, jste-li odhodlán

to učinit, v své komnatě se držte.

Až Hamlet přijde, zví, že jste se vrátil,

a my se postaráme o také,

kdož budou vaši zdatnost vynášet

a dvojí nátěr slávy dodají,

jíž onen Francouz vás byl obdařil;
my, zkrátka, k boji doženeme vás
a sázet budem na vás na oba.
On, bezstarostný, šlechtný jak jest
a všelikého pletichářství prost,
zbraň neprohlédne a tak přesnadno,
neb nějakým jen malým uskokem
meč vyberete neotupený
a bodem obratným se pomstíte
za svého otce smrt.

Laert. Tak učiním

a k tomu cíli meč svůj napustím.
Kdes od mastičkáře jsem koupil trest'
tak smrtící, že třeba jenom nůž
v ní smočen byl, kde zajde do krve,
tam žádný obklad sebevzácnější
a ze všech mocných léčiv složený,
jež pod měsícem vzrostly, nemůže
již zachrániti tvora od smrti,
byť jen byl škrábnut. Napustím svůj hrot
tou látkou otravnou, a zraním-li

jej sebelehčej, pojde z toho smrt.

Král. Dál o tom přemýšlejme, rozvažme,

kde jaká vhodná příležitost času

i prostředků nám k cíli poslouží;

neb nezdaří-li se nám nástraha

a špatným provedením prokoukne,

jest lépe ani pokus nečinit. –v

Ten plán by tedy měl mít pozadí

či zálohu, jež na dál obstojí,

když první při zkoušce se rozletí.

Jen tiše, pozor! Budem slavně sázet

na vaše obapolné umění.

Již mám to:

Až bojem uríceni budete

a žízniví, – a k tomu cíli hleďte,

by prudší byly vaše výpady, –

a on chtít bude pít, já pro tu chvíli

dám pohár schystat, z něhož srkne-li,

když mine jej váš otrávený hrot,

náš záměr najisto se podaří.

Však ticho! Co to za hluk?

Vystoupí **královna**.

Nuž, jak jest, má vzácná královno?

Králov. Žal jeden šlape v paty jinému,

tak rychle kráčí jeden za druhým;

vám, Laerte, vaše sestra utonula.

Laert. Že utonula! Kde?

Králov. Jest vrba nachýlená přes potok,

své šedé listy v proudu zrcadlíc;

tam přišla s věnci přepodivnými,

jež z kohoutků a kopřiv upletla

a sedmikrás a podbělu, jenž zve

se hruběj svévolnými pastevcí,

však u děv cudných zván „prst umrlčí“.

Když na převislé suky vystoupila,

by rozvěsila tam své věnečky,

tu zrádná větev zlomila se pod ní

a její květinové okrasy

i ona spadly ve lkající proud.

Šat její široko se rozestřel

a jako rusalku ji chvíli nes‘;

a ona zatím pozpěvovala

si staré popěvky, jak nevědouc
o vlastní pohromě, neb jako tvor,
jenž zrozen byl a zvyklý v živlu tom.
Však zanedlouho roucho prosáklé
svou tíží stáhlo dívku ubohou
od jejích zpěvů v bažinatý hrob.

Laert. Ó běda! tedy utopena jest!

Králov. Jest utopena, ano utopena.

Laert. Ó příliš mnoho vody z kropilo

tě, sestro ubohá, a proto již
svým slzám bráním; přec však náš to zvyk
a příroda si na svém setrvá,
ať stud si tomu říká cokoli;
až proudem jen ty slzy vytrysknou,
co ve mně zženštilé, odproudí s nimi.
Již s bohem, pane; řeč má v plameny
by chtěla vyšlehnout, však hasí ji
ta pošetilost. (Odejde.)

Král. Pojďme, Gertrudo.

Co mne to stálo, nežli ukrotit
jsem jeho zuřivost! – teď bojím se,

tou příhodou že znovu propukne.

A tedy za ním. (Odejdou.)

JEDNÁNÍ PÁTÉ

Scéna 1.

Hřbitov.

Vystoupí dva **hrobníci** s lopatami a t. d.

Prv. hrob. Má-li se pochovati křesťanským pohřbem ta, která svévolně vyhledává své vlastní spasení?

Druhý hrob. Jářku tak; a proto jí hned vykopej hrob. Ohledavač mrtvol nad ni zasedl a uznal na křesťanský pohřeb.

Prv. hrob. Kterak to možné, leda by se byla utopila ve vlastní obraně?

Druhý hrob. Inu; už tak uznáno.

Prv. hrob. Bude v tom nějaké „se offendendo“; jinak už ne. Neboť v tom to vězí: utopím-li se zúmyslně, dokazuje to skutek; a skutek má tři části: jednání, činění a vykonání. Ergo utopila se úmyslně.

Druhý hrob. Ale, poslechni přec, kmotře hrobníku –

Prv. hrob. Dovol. Zde leží voda; dobrá. Tady stojí člověk; dobrá. Jde-li ten člověk k té vodě a utopí se, tedy ať už chce nebo nechce, jde. Na to pozor. Ale přijde-li ta voda k němu a utopí jej, neutopil se sám. Ergo ten, kdo není vinen svou smrtí, nezkracuje si život.

Druhý hrob. Ale je to po zákonu?

Prv. hrob. No je; po zákonu o prohlížení mrtvol.

Druhý hrob. Chceš vědět pravdu? Nebýt šlechticnou, však by ji po křesťansku nepochovali.

Prv. hrob. I to se ví; a je to věru smutné, že mají velcí páni na tom světě větší právo topiti se a věšeti nežli jejich ostatní spolukřesťané. Pojď, má lopato. – Není tak starého šlechtice jako jsou: zahradník, kopáč a hrobník; ti udržují Adamovo řemeslo.

Druhý hrob. Byl on šlechtic?

Prv. hrob. Byl první, kdo měl znak.

Druhý hrob. To neměl.

Prv. hrob. Což jsi pohan? Jak pak to rozumíš Písmu? Písmo praví: Adam kopal. Jak mohl kopat, neohýbaje znak? Dám ti ještě jednu otázku. Neodpovíš-li, jak se sluší, uznej, že jsi –

Druhý hrob. Nu, jen mluv.

Prv. hrob. Kdo staví pevněji než zedník, loďař nebo tesař?

Druhý hrob. Ten, kdo staví šibenici, neboť ta stavba přečká tisíc obyvatelů.

Prv. hrob. Tvůj vtíp se mi líbí, na mou věru. Šibenice dělá dobře, ale jak dělá dobře? Dělá dobře na ty, kteří dělají zle. Teď ale ty děláš zle, říkáš-li, že je šibenice pevněji stavěna než kostel. Ergo šibenice bude dobrá na tebe. Tedy ještě jednou.

Druhý hrob. „Kdože staví pevněji než zedník, loďař nebo tesař?“

Prv. hrob. Tak; řekni mi to a můžeš pak už dnes nechat práce.

Druhý hrob. Na mou duchu, teď to řeknu.

Prv. hrob. Tedy?

Druhý hrob. Hrome, přec to neřeknu.

Vystoupí **Hamlet** a **Horatio** opodál.

Prv. hrob. Už si tím hlavu nelam, neboť jankovitý osel neurychlí krok bitím, i až se tě po druhé budou ptát, řekni „hrobník“; domy, které dělá on, potrvají až do soudného dne. Jdi, doskoč k vinopalovi a přines mi půlčik samožitné.

(Odejde druhý hrobník.)

(Kopá a zpívá.) *Když v mladosti jsem lásku měl,*

ó, jak byl krásný svět!

s ní chodit kdy a jak jsem chtěl,

kdo byl tak šťasten hned.

Ham. Necítí-li ten chlap ani dost málo, co dělá? Kope hrob a zpívá.

Hor. Zvyk mu to usnadnil.

Ham. Ano, tak; ruka neupracovaná jest choulostivější.

Prv. hrob. (zpívá). *Však stáří pěstí zařatou*

mne kradmo chytlo v týl

a odplul jsem s ním v dálnou zem,

jak nebýval bych byl.

(Vyhodí lebku.)

Ham. V té lebce býval jazyk a mohla zpívat. Jak jí ten dareba mrštil o zem, jako by to byla čelist Kaina, jenž spáchal první vraždu! Snad to byla mozkovice nějakého politika, kterého teď ten osel překonává; někoho, jenž chtěl přelstít Boha, není-li pravda?

Hor. Snad, můj princi.

Ham. Neb dvořana, jenž uměl říkat: Dobré jitro, nejmilejší pane. Jak se daří, nejmilejší pane? Snad že to byl milostpán ten a ten, jenž vychvaloval koně milostpána toho a toho, když si ho chtěl na něm vyžebrot. Že snad ne?

Hor. Ano, princi.

Ham. Ba že tak; a nyní je z toho vzácná paní z Červova bez čelisti a otloukaná do makovice lopatou hrobařskou. To je mi hezký převrat, jen kdybychom se mu tak mohli podívat na kloub. Což pak živení těch hnátů nestálo za víc, než aby se s nimi házelo na čampulu? Moje mne bolí, pomyslí-li na to.

Prv. hrob. (zpívá). *A motyka a rýč a rýč*

a rubáš a pak dost;

a ještě jáma hluboká; –

tak vítá se tu host.

(Vyhodí jinou lebku.)

Ham. Tady je druhá; proč by to nebyla lebka advokátova? Kde jsou teď jeho dvojsmysly a uskoky, jeho výkruty, odpory a partyky? Pročpak to trpí, že ten surový chlap ho tluče do kotrby ubláčenou lopatou a nehrozí mu žalobou pro veřejné násilí? – Hm! Ten chlapík snad svého času skupoval pozemky; měl hypoteky, zástavy, převody, dvojí ručitele, postupy a výkupy. Je to zde převod za jeho převody, výkup za jeho výkupy, že má tu povedenou lebku plnou nezvedeného bláta? Nezaručí mu jeho ručitelé – i když jsou dva – z jeho koupí víc než délku a šířku několika trhových smluv? Jen ty právní listiny sotva by se vešly do této truhly a jeho dědic nebude zase mít o nic více než on. – Co?

Hor. Ani o vlas více, můj princi.

Ham. Nedělá se pergamen z ovčí kůže?

Hor. Dělá, můj princi, a také z telecí.

Ham. Jsou ovce a brav ti, kteří hledají bezpečnost v takových věcech. Promluvím s tím člověkem. Brachu, čí pak je to hrob?

Prv. hrob. Můj, pane. (zpívá.)

– a ještě jáma hluboká;

tak vítá se tu host.

Ham. Myslím vsutku, že je tvůj, neboť v něm ležíš.

Prv. hrob. Vy líháte nad ním, pane, a tedy není ještě váš; já pro svůj díl v něm neležím a přece jest můj.

Ham. Ty v něm ležíš a lžeš, když pravíš, že je tvůj, třeba's byl v něm. Jest pro mrtvého a ne pro živé; proto lžeš.

Prv. hrob. To je živá lež, pane, a chce opět odsud ven: ode mne k vám.

Ham. Komu kopeš ten hrob?

Prv. hrob. Muži ne.

Ham. Které ženě tedy?

Prv. hrob. Také žádné.

Ham. Kdo tedy má být v něm pochován?

Prv. hrob. Nějaká, jež byla ženou, pane; ale Bůh jí dej lehké odpočinutí, teď je nebožka.

Ham. Ten chlap jest jako břitva. Musíme s ním hovořiti podle paragrafů, sice nás udolá svou obojetností. Při sám Bůh, Horatio, pozoroval jsem to již poslední tři roky: náš věk se stal tak pichlavě prohnáným, že sedlák šlechtici skoro šlape na paty a zraňuje ho v mozoly. – Jak dlouho jsi už hrobníkem?

Prv. hrob. Ze všech dní roku dostal jsem se k tomu v ten den, kdy nebožtík náš král Hamlet porazil Fortinbrasa.

Ham. Jak dávno tomu?

Prv. hrob. Ani to nevíte? Každý blázen vám to poví. Bylo to v ten den, co se narodil mladý Hamlet; ten, co se zbláznil a co ho poslali do Anglie.

Ham. Tak vida; a pročpak ho poslali do Anglie?

Prv. hrob. Inu, protože se zbláznil a tam prý má zase přijít k rozumu. Nu, nepřijde-li, tam“ na tom zrovna nesejde.

Ham. Proč?

Prv. hrob. Nikdo to na něm neuvidí; lidé jsou tam zrovna takoví blázni jako on.

Ham. Jak se zbláznil?

Prv. hrob. Říkají, že velmi podivně.

Ham. Jak to? – „podivně“.

Prv. hrob. Na mou duchu, právě tím, že přišel o rozum.

Ham. Čím? Kde?

Prv. hrob. Inu zde, na dánské půdě. Hrobařím tu již třicet roků, jako hoch i muž.

Ham. Jak dlouho leží člověk v zemi, než shnije?

Prv. hrob. Abych pravdu řekl, neuhnil-li před smrtí, – a máme za našich dnů tolik franskou nemocí sešlých mrtvol, že jest sotva možno uložit je v celosti do hrobu, – tedy vám to trvá nějakých osm nebo devět let. Koželuh vám vydrží devět roků.

Ham. Proč pak on déle než jiný?

Prv. hrob. Inu, pane, má jirchu od svého řemesla tak vydělanou, že hezký čásek nepropustí vodu; a ta voda, to je čertový škůdce takové ničemné mrtvoly. Tady máte lebku, která si poležela v zemi třiadvacet let.

Ham. Čí byla?

Prv. hrob. Ah, – prožluklý šantala to byl. Čí myslíte, že byla?

Ham. Ne, nevím.

Prv. hrob. Mor na toho ztřeštěného větroplacha. Celou láhev rýnského vychrstnul mi jednou na hlavu. Ta lebka, pane, ano, právě tato lebka, patřivala Yorickovi, královu šašku.

Ham. Ta?

Prv. hrob. Zrovna ta.

Ham. Podívejme se. (Zvedne lebku.) Ach, ubohý Yorick! Znal jsem jej, Horatio; chlapík plný neskonalého humoru a nejvýbornějších nápadů. Tisíckrát nosil mne na zádech a teď, jak děsné to jest v mé obraznosti! V hrdle se mi zvedá. Zde visely ty rty, které jsem líbal, nevím kolikrát. Kde jsou teď tvoje šprýmy, tvé poskoky, tvé písničky, tvé blesky veselosti, nad nimiž celý stůl se rozřehtával smíchem? Nikoho zde teď, kdo by se chtěl šklebit po tvém vlastním šklebení? Ty tváře zapadlé tak docela? Teď si zajdi do

milostpaniny komnaty a řekni jí: ať si na tvář nanáší na prst líčidla, k této tváři že dojít musí; rozesměj ji tím. Prosím tě, Horatio, řekni mi jednu věc.

Hor. Jakou, můj princí?

Ham. Myslíš ty, že Alexandr v zemi takhle vypadal?

Hor. Zrovna tak.

Ham. A páchl tak? – Fu!

(Položí lebku na zem.)

Hor. Zrovna tak, můj princí.

Ham. Jak bídneho upotřebení můžeme dospěti, Horatio! Proč by nemohla obraznost sledovati vznešený prach Alexandrův, až by jej našla v čepu sudového otvoru?

Hor. Takové hledění na věci bylo by příliš hledané.

Ham. Ani za mák, na mou věru ne; jen ho tam stopujme dost střízlivě a dejme se vésti pravděpodobností. Na příklad tak: Alexandr zemřel, Alexandr byl pochován, Alexandr rozpadá se v prach; prach jest země; ze země děláme hlínu; a proč by tou hlínou, v kterou se proměnil, nemohli ucpati pivní sud!

Vševládný Caesar proměniv se v zem

snad ucpe díru, chráně před větrem.

Ó, že ta prst', jež svět děsila, teď

před zimním vichrem zalepuje zed'!

Však ticho, stranou! Hle, zde přichází

Vystoupí **kněží** a t. d. v průvodu; mrtvola Ofeliina; **Laert** a truchlitelé za ní, **král, královna**, jejich **družina** atd.

král, královna a jejich dvořané.

Kdo byl, jež provázejí obřady
tak chudobnými? – Znamení to jest,
že nebožtík sáh' rukou zoufalou
sám na sebe. Kdos vznesený to byl.
Mžik odstupme a pozorujme to.

(Ustoupí s Horatiem.)

Laert. A jaký obřad dál?

Ham. Toť Laert, hoch ušlechtilý. Pozor teď!

Laert. A jaký obřad dál?

Prvý kněz. My dopřáli jí ritu pohřebních,

co naše právo sahá. Její smrt
jest pochybná a nebýt vyšší vůle,
jež brání řádu, v zemi nesvěcené
by ležela až do soudného dne.

Ne zbožnou modlitbou, – leč křemeny
a střepy měla by se zasypat.

Však byl jí dopřán vínek panenský
a dívčí obsypání květinami,
i zvonění a průvod poctivý.

Laert. Víc činit nelze?

Prvý kněz. Nelze činit víc.

Řád pohřební by zle byl znesvěcen,
chtít zpívat requiem a response
jak duším, které v míru odešly.

Laert. Tak tedy uložte ji do země

a z její krásné, cudné mrtvoly
ať rostou fialky! – Já říkám ti,
ty tvrdý knězi, anděl v nebesích
že bude sestra má, co budeš ty
výt v jícnu pekel.

Ham. Jak? – Ofelie!

Králov. (sypajíc květiny). Zde kvítí té, jež sama byla květ.

Bud' s bohem již! – Já někdy doufala,
že budeš chotí mého Hamleta.
Já lože svatební ti zdobit chtěla,
má sličná dívko, ne tvůj kráslit hrob.

Laert. Ó trojnásobná běda třicetkrát

ať padne na tu hlavu prokletou,
jež podlým činem smyslů nádherných
tě zbavila! – Mžik zadržte tu zem,
ať ještě jednou v náruč sevru ji.
(Skočí do hrobu.)

Ted' sypte hlínu na živé i mrtvé,
až horou bude tento plochý lán,
jež vyšší bude nežli Pelion
neb mračný štít modrého Olympu.

Ham. (postoupí vpřed). Kdo ten, jehožto hoře vyznívá

tak hlučně? – jehož nárek zaklíná

i bludné hvězdy, na dráze je stavě

jak ty, kdož uztrnuli úžasem?

To já jsem, Hamlet, Dán!

(Skočí do hrobu.)

Laert. Čert vezmi duši tvou!

(Zápasí s ním.)

Ham. Zle modlíš se.

Ty prsty, prosím, s mého hrdla pryč! –

Ač nejsem prudký ani ukvapen,

však v sobě mám cos nebezpečného,

a toho, jsi-li moudrý dost, se střež! Pryč ruce!

Král. Rozdělte je!

Králov. Hamlete!

Všichni. Ó pánové –

Hor. Můj dobrý princí, upokojte se.

(Dvořané je roztrhnou a oba vystoupí z hrobu.)

Ham. Aj, v této věci chci s ním zápolit, až víčka očí mých již nemrknou.

Králov. V čem, synu milý?

Ham. Já ji miloval:

čtyřicet tisíc bratří nemohlo
by vyvážit svou láskou veškerou
mé lásky úhrn. Co že učinit
chceš pro ni ty?

Král. Ó Laerte, šílen jest.

Králov. Pro lásku boží, již ho ušetřte!

Ham. Mluv, hrom a peklo! co chceš učinit?

Chceš plakat, rvát se, postit, drásat se?
chceš ocet pít, neb krokodila sníst?
Já udělám to. – Jdeš sem skomírat?
mne překonat chceš skokem do hrobu?
Dej za živa se pochovati s ní,
já též to učiním; a žvatláš-li
ty o horách, ať miliony lánů
zde na nás navrší, až půda ta
leb sžehajíc o pásmo horoucí,
jak nad bradavkou vyční nad Ossou!

A máš-li chlubný jazyk, dovedu
se chvástat jako ty.

Králov. Toť šílenství. –

Ten záchvat jenom chvíli potrvá,
a trpělivě jako hrdlička,
když vyklubou se zlatá holátka,
hned jeho tichost křídla rozestře.

Ham. Teď slyšte, pane: proč tak na mne jste?

Já rád vás měl; však na tom nesejde;
ať cokoli si dělá Herakles,
dál kočka mňouká, svou si vede pes. (Odejde.)

Král. Jdi za ním, prosím tě, Horatio. (Odejde Horatio.)

(K Laertovi.)

Co mluvili jsme spolu včera večer,
ať vaši trpělivost otuží;
tu záležitost provedeme hned.
Má dobrá Gertrudo, dej syna střežit.
Ten hrob zde živý pomník dostane
a chvíle klidné dospějeme v mále. –
Než bude to, jděm trpělivě dále.

(Odejde.)

Scéna 2.

Síň na hradě.

Vystoupí **Hamlet** a **Horatio**.

Ham. A tolik o tom. – Nyní poslyš dál. Máš na paměti všechny okolnosti?

Hor. Můj princi, zdaž je na paměti mám!

Ham. V mém srdci vřel mi rozpor nějaký,

jenž spát mi nedal; hůře bylo mi

tak ležet nežli v poutech buřiči.

Tu náhle vstal jsem, – díky té náhlosti!

neb věř, že naše nerozvážlivost

nám časem velmi dobře poslouží,

kde umdlévají naše záměry;

a to by mělo poučiti nás,

že božství naše cíle utváří,

ať na hrubo je tesáme jak chcem.

Hor. Toť nad vše jisto.

Ham. Vzhůru z kajuty!

plášť námořnický hodiv na sebe

jsem tápal tmou, bych dopídl se jich;

i našel jsem je, chopil jejich vak

a – slovem – vrátil se zas do kajuty.

Tam směle – mravu zapomněl můj strach,
jsem rozpečetil jejich poselství
a čet', Horatio, – ó královské
to lotrovství! – čet' rozkaz určitý
a proditý různými výklady
o blahu Dánska, rovněž Anglie
a hu! – tak plný můr a strašáků,
živ zůstanu-li, – by, jak přečtou to
a bez průtahu, ani tolik ne,
co sekyru si řádně nabrousí,
mi hlavu srazili.

Hor. Zdaž možno to?

Ham. Zde je ten list; až bude kdy, jej pročti. Chceš slyšet, co jsem potom udělal?

Hor. Jen mluvte, prosím.

Ham. Byv se všech stran tak sevřen lotrovstvím,
– neb dřív, než moh' jsem proslov zosnovat
k svým plánům, oni započali hru, –
já used', nový rozkaz vymyslíl
a krásně napsal jej. Já za hloupé
to míval kdys, jak naši státníci,
psát úhledně, a dost se namáhal,

bych zapomenul zas to umění,
však nyní chlapsky posloužilo mi.
Chceš vědět, co jsem napsal?

Hor. Ano, princi.

Ham. Co nejráznější výzvu od krále:

„Věrným-li manem chce být Anglie
a má-li jejich láska palmou kvést,
a mír se věnčit klasem pšeničným
a mezi nimi jako spojka stát“ –
a ještě s množstvím takých vážných „-li“
„by král, jak obsah listu prohlédne,
nic neváhaje, kratčej ani děl,
hned na smrt vydal doručitele,
ni času nepovoliv k zpovědi.“

Hor. A jak jste pečetí to opatřil?

Ham. V tom právě bylo nebes řízení.

Já při sobě měl pečeť otcovu, jež
byla vzorem dánské pečeti.
List složil jsem jak první; podepsal;
vtisk‘ pečeť; bezpečně jej uložil;
list podvržený zůstal nepoznán.

Den na to strhl se boj námořní,
a dál co bylo, jest ti známo již.

Hor. Tak zhynou Rosenkrantz a Guildenstern

Ham. Tak, muži. – Rádi podnikali to
a pro ně svědomí mne nehněte;
zmar jejich z vlastní všetečnosti vzrost':
jeť nebezpečno, sprostší povaha
když vstoupí mezi bod a žhavé hroty
dvou mocných soků.

Hor. Jaký jest to král!

Ham. Teď posud', zdali nepřisluší mi, –
vždyť on mi mého krále zavraždil,
mou matku zprznil, vtisk' se mezi trůn
a moje naděje a nastražil
pak udici na vlastní život můj, –
po vši té lsti zda nejsem zcela práv,
když touto paží vše mu oplatím?
a není-li to hříšno, dopustit,
by tato rakovina dalším zlem
nám v těle hlodala?

Hor. On z Anglie se dozví zakrátko, jak skončila tam ona výprava.

Ham. Ba zakrátko; čas mezitím je můj;

a lidský život déle netrvá,
než řekneš: „Jedna!“ – Však, Horatio,
jen to mne rmoutí, že jsem zapomněl
se k Laertovi; neb obraz věci mé
mi ukazuje právnost sporu jeho.
Chci o jeho se přízeň ucházet,
neb věř, jen okázalost jeho žalu
tak svrchovaně pobouřila mne.

Hor. Již ticho! – Kdo to přichází?

Vystoupí **Osrik**.

Osrik. Uctivě vítáme vaši Výsost po návratu do Dánska.

Ham. Poslušně vám děkuji, pane. – Znáš tuto jepici?

Hor. Nikoli, můj dobrý princí.

Ham. Tím lépe pro tvou spásu, neboť znáti jej jest ohavnost. Má mnoho pozemků, a úrodných. Jen učíň zvíře zvířat knížetem, a jeho jesle budou stati podle stolu králova. Jest to kavka, a jak povídám, velice požehnaná državami trusu.

Osrik. Nejmilejší princí, kdyby vaše Výsost měla pokdy, řekl bych vám něco od jeho Veličenstva.

Ham. Vyslechnu to, pane, s veškerou pilností ducha. Užijte svého klobouku, k čemu jest; patří na hlavu.

Osrik. Děkuji vaší Výsosti, je velmi horko.

Ham. Nikoli, věřte mi, je velmi zima; máme vítr severní.

Osrik. Vskutku, je dosti chladno, můj princí.

Ham. Ale přec jen se mi zdá, že je mrtvo a parno; nebo snad jen tak moje nálada –

Osrik. Nadmíru, můj princí; je velmi mrtvo, zrovna jakoby, – ani nevím jakoby co... Ale, můj princí, jeho Veličenstvo mi poručilo ohlásiti vám, že učinilo velkou sázku na vás. Pane, věc je ta –

Ham. Prosím vás, pamatujte –

(Hamlet mu pokyne, aby dal na hlavu.)

Osrik. Ne, můj dobrý princí; mně je to pohodlné, na mou věru. Pane, nedávno se vám ke dvoru vrátil Laert; věřte mi, šlechtic každým coulem, plný nejvýbornějších vlastností, velmi uhlazený ve společnosti a bohatýrský zevnějškem. Vskutku, mám-li trefně mluvíti o něm, jest on mapa čili almanach kavalírství, neboť naleznete v něm souhrn všeho, co by si jen šlechtic přál viděti.

Ham. Pane, jeho líčení vámi netratí; ačkoli vím, že, kdybychom jej chtěli rozdělití inventárně, myšlenková arithmetika dostala by závrať; a přece by se nedopočítala dokonalostí, k nimž on tak plnou plachtou míří. Ale v samé pravdě chvály mám jeho duši za zboží velmi obsažné a jeho vlohy za tak vzácné a drahocenné, že, abych se správně o něm vyjádřil, cos podobného skýtá mu jen jeho zrcadlo, a kdo jiný by ho chtěl sledovati, jest pouze jeho stín, nic víc.

Osrik. Vaše Výsost nanejvýš neomylně se o něm vyjadřuje.

Ham. Co vlastně chcete říci, pane? Proč balíme toho kavalíra do našeho drsného dechu?

Osrik. Pane?

Hor. Není-li možno se s ním dorozuměti jiným tónem? (K Osrikovi.) Tomu porozumíte, pane, zajisté.

Ham. Nač to slavné představování toho kavalíra zde?

Osrik. Laerta?

Hor. Jeho měšec jest již prázdný; všechna jeho zlatá slova již vylítala.

Ham. Ano, toho, pane.

Osrik. Víím, že nejste nevědom –

Ham. Přál bych si, abyste to věděl; avšak na mou věru, to vaše vědění by mne tuze nedoporučovalo. Nuže, pane?“

Osrik. Nejste nevědom, jak výtečný je Laert –

Ham. Nemám odvahy to uznati, sic bych se výtečností přirovnával k němu; znáti někoho dobře značilo by tolik, jako znáti sama sebe.

Osrik. Já myslím, pane, ve zbrani. Podle toho, co se o něm soudí, nemá v této dokonalosti sobě rovna.

Ham. Jaká jest jeho zbraň?

Osrik. Končír a dýka.

Ham. To je dvojí zbraň; však dobře.

Osrik. Král, pane, vsadil se s ním o šest berberských koní. Proti tomu on, jak doslýchám, položil šest francouzských končírů a dýk s celým příslušenstvím, tož pásy, závěsníky a tak dále. Tři z těchto závěsků jsou v pravdě drahocenné na pohled, velice vhodné k rukojetím, vskutku, velmi ozdobné závěsky a tuze vkusně vymyšlené.

Ham. Čemu říkáte závěsky?

Hor. Já věděl, že se musíte dáti poučit glosami, než budete s ním hotov.

Osrik. Závěsky, pane, jsou závěsné řemení.

Ham. Ten název by se lépe hodil k věci, kdybychom nosili děla po boku; do těch dob ať jsou to závěsníky. Ale dále: šest berberských koní proti šesti francouzským kosinkám s

jejich příslušenstvím a třemi vkusně vymyšlenými závěský; to je francouzská sázka proti dánské. Proč pak to „položili“, jak tomu říkáte?

Osrik. Král se založil, pane, že při dvanácti výpadech mezi vámi a jím on nepředčí vás o tři body; vsadil dvanáct proti devíti a došlo by k okamžitému pokusu, kdyby Vaše Výsost ráčila stati k odvěti.

Ham. Což, odvětim-li „ne“?

Osrik. Chci říci, můj princi, kdyby se vaše osoba postavila k této zkoušce.

Ham. Pane, budu se procházeli tady v sále. Líbí-li se jeho Veličenstvu, mám právě volnou chvíli. Ať přinesou zbraň, a je-li ten pán ochoten a král trvá na svém úmyslu, vyhraju tu sázku pro něho, budu-li moci; ne-li, neutržím nic než zahanbení a těch několik přespočetných bodů.

Osrik. Mám to vyřídit zrovna tak?

Ham. Docela, pane, a kudrlinek přidejte si po své libosti.

Osrik. Poroučím se službám vaší Výsosti.

Ham. Já vašim, já vašim. (Odejde Osrik.) Má dobře, že se doporučuje sám; nikdo jiný by mu to neudělal.

Hor. Ta čejka odbíhá s vaječnou skořápkou na hlavě.

Ham. On se upejpal již při prsu, než z něho zabral. Tak nabyl – a mnozí jiní z téhož kotce, s kterým se, jak vím, tento lehkovážný věk miliskuje, – pouze nátěru doby a zevnější způsobnosti chování; jakési to šumivé smíšeniny, která je vynese na povrch v nejzpozdějších i nejvážnějších otázkách. Ale foukněte do nich na zkoušku – a bubliny jsou ty tam.

Vystoupí **šlechtic**.

Šlecht. Můj princi, jeho Milost král dal se vám poroučeti po mladém Osrikovi, který mu vyřizuje, že jej v sále očekáváte. Posílá se vás optati, trváte-li na své libosti šermovati s Laertem, aneb si přejete delší lhůty.

Ham. Jsem pevný ve svých předsevzetích; ta řídí se libostí královou. Jest-li to vhod jemu, mně jest; teď neb kdykoli; – ačli budu tak schopen jako teď.

Šlecht. Král, královna a všichni jdou již sem.

Ham. V čas příhodný.

Šlecht. Královna vás žádá, abyste promluvil k Laertovi několik vlídných slov, než se dáte do šermu.

Ham. Dobře mi radí. (Odejde šlechtic.)

Hor. Vy ten základ prohrajete, můj princi.

Ham. Nemyslím; co on odešel do Francie, já se ustavičně cvičil. Vyhraju v té nerovné sázce. Ale ani bys nemyslil, jak těžko je mi tady u srdce. Leč na tom nezáleží.

Hor. Přec, můj dobrý princi –

Ham. Jest to jen pošetilost; ale taková nějaká předtucha, že by snad zkormoutila ženu.

Hor. Vzpírá-li se vaše mysl něčemu, poslechněte jí. Pozdržím jejich příchod sem a řeknu jim, že nejste v pravé míře.

Ham. Nic takového; vzdorujeme předtuchám; bdí zvláštní prozřetelnost nad pádem vrabce. Bude-li to teď, nepřijde to později; nemá-li to přijíti později, přijde to teď; nebude-li to teď, přece to přijde; – být připraven, jest vše. Když nikdo z lidí nemá ničeho z toho, co opouští, co na tom, opustí-li to záhy? Nech být.

Vystoupí **král, královna, Laert a panstvo; Osik** a jiní s končfří a brněnými rukavicemi. – Stůl a víno na něm.

Král. Nuž pojd'te, Hamlete, a přijměte tu ruku ode mne.

(Král vloží ruku Laertovu do Hamletovy.)

Ham. Již odpusťte mi; ublížil jsem vám;

však odpusťte na šlechtickou svou čest.

To panstvo kolem ví
a zajisté i vy jste doslechnul,
jak navštíven jsem sklíčeností zlou.
Co učinil jsem a co drsně tak
snad popudilo vaši povahu
a čest i mrav, to šíleností zvu.
Zdaž Hamlet Laertovi tak ukřivdil?
Ne, Hamlet nikdy. Sobě samému
on odcizen a nejsa on to sám,
když Hamlet zle ukřivdil Laertovi,
to Hamlet není; on to popírá.
Kdo tedy křivdí? – Jeho šílenost.
A tak-li tomu, Hamlet náleží
k té straně, které bylo křivděno:
v své šílenosti nepřítele jen
má Hamlet ubohý. – V tom kruhu zde
ať moje přiznání, že nechtěl jsem
zlo úmyslně, omluví mne, pane,
tou měrou vaší mysli šlechetné,
že přes krov domu šíp jsem vystřelil
a zranil bratra.

Laert. V místě tom své duše,

jež nejvíc mělo by mne k pomstě hnát,

jsem uspokojen, ale v podmínkách

své cti se držím podál: nechci smíru,

až starší mistři ve cti proslulí

svým hlasem rozhodnou a příkladem,

jak zachovat mám jméno bez kazu.

Až potud vaši nabízenou lásku

jak lásku přijímám a nikterak

jí nechci ukřivdit.

Ham. Já s radostí to uznávám a rád

si pošermuji v sázce bratrské.

Sem končíře. – A začněm.

Laert. Jeden mně.

Ham. Jen podklad budu lesku vašeho;

cvik váš od mojí neumělosti

jak hvězda v tmavé noci ohnivě

se bude odrážet.

Laert. Toť posměch, pane.

Ham. Ne, při té ruce!

Král. Mladý Osriku, již zbraň jim dejte. – Milý Hamlete, vy znáte sázku.

Ham. Velmi dobře, pane; na slabšího jste vsadil, Milosti.

Král. Však nebojím se; viděl jsem vás oba; on zlepšil se a protož dopřál nám i výhody.

Laert. Ten příliš těžký jest; chci zkusit jiný.

Ham. Ten mi právě vhod. Jsou všechny stejně dlouhé?

(Postaví se k šermu.)

Osrik. Jsou, můj princí.

Král. Tam na stůl dejte s vínem poháry. –

Když Hamlet bodne jednou, po druhé,

neb v třetím výpadu bod oplatí,

ať zahřmí děla se všech cimbuří:

král Hamletovi na zdar připije

a v pohár hodí perlu skvostnější,

než mělo čtvero králů po sobě

zde v dánské koruně. Sem s poháry;

a kotle zahovořte k polnicím;

vřesk polnic dělostřelcům na valech

a děla k nebi, k zemi nebesa:

„Král na zdraví teď pije Hamletovi!“

Již začněte; a pozor, soudcové.

Ham. Jsem hotov, pane.

Laert. Hotov.

(Šermují.)

Ham. Bod!

Laert. Ne!

Ham. Soud! –

Osrik. To očividný bod.

Laert. Je dobře. – Dál.

Král. Stůj! – víno sem. Ta perla, Hamlete, je tvoje. Na tvé zdraví!

(Tuš; střelba z děl za scénou.)

Nuž ten pohár mu podejte.

Ham. Dřív skončím výpad; postavte ho tam.

Dál – (Šermují.) Zase bod. – Co tomu říkáte?

Laert. To trefa, trefa! – já se přiznávám.

Král. Syn vyhrá.

Králov. Tělnat jest, má krátký dech.

Zde, Hamlete, můj šátek, setři pot.

Na tvoje štěstí pije královna.

Ham. Má dobrá paní!

Král. Nepij, Gertrudo!

Králov. Já chci, můj choti; prosím, dovolte.

Král (stranou). Toť pohár s jedem; příliš pozdě již.

Ham. Teď, matko, nesmím pít, hned však, hned.

Králov. Pojd', osuším ti tvář.

Laert. Ted', králi, bodnu já.

Král. To nemyslím.

Laert (stranou). Přec jen to proti mému svědomí.

Ham. Nuž, Laerte, do třetice, začněte.

Vy jenom laškujete; prosím vás,
již celou silou na mne udeřte;
mám strach, že ze mne tropíte si žert.

Laert. Že tak? Tož pojd'te. (Šermují.)

Osrik. Nic, ani zde, ni tam.

Laert. Ted' kryjte se! (Laert zraní Hamleta; v zápasu vymění své končiče a Hamlet zraní Laerta.)

Král. Již rozdělte je; rozjitření jsou.

Ham. Ne, ještě jednou. –

(Královna klesá.)

Osrik. Hled'te, královna!

Hor. Hle, oba krvácejí. Jak vám jest, můj princí?

Osrik. Laerte, jak vám jest?

Laert. Jak sluce; –

v své vlastní oko lapen, Osriku!

Jsem právem zabit vlastním úkladem.

Ham. Co královna?

Král. Je v mdlobách, vidouc krev.

Králov. Ne, ne, ten nápoj – Ó můj Hamlete, ten nápoj, nápoj!– Otrávena jsem. (Zemře.)

Ham. Ó bídáctví! Hoj! dveře zamkněte!

 Toť zrada! Pátřejte, kde vězí, kde?

Laert (klesne). Zde, Hamlete! Jsi zabit, Hamlete,

 a žádný světa lék ti nepomůže;

 půl hodiny ti žití nezbývá.

 Ten zrádný nástroj ve své ruce máš;

 je neotupen, jedem napuštěn.

 Zlý úklad obrátil se proti mně;

 hle, tady ležím, bych víc nepovstal.

 Tvá matka otrávena; – nelze víc –

 král, král jest vinen.

Ham. Hrot že napuštěn?

 Tož, jede, svoje dílo dokonej.

(Probodne krále.)

Všichni. Ha! Zrada! Zrada!

Král. Ó, přec mne chraňte, moji přátelé; jsem pouze raněn!

Ham. Zde, cizoložný, kletý, vražedný

 ty Dáne, dopij z toho poháru.

Je ta tvá perla zde? – Jdi za matkou.

(Král zemře.)

Laert. Má spravedlivou mzdu; jed míchal sám.

Můj čacký Hamlete, my navzájem

si odpusťme a mého otce smrt

ať na tě nepadne, ni na mne tvá!

(Zemře.)

Ham. Bůh ti ji odpusť! já jdu za tebou.

Horatio, jsem mrtev. – S bohem buď,

nešťastná královno! – Vy ostatní,

kdož bledí, třesoucí se hledíte

na příběh ten, jen němí svědkové

těch dějstev, – kdybych jenom času měl –

– však smrt, ten biřic, rychle zatýká –

Ó mohl bych vám vyprávět; – však dost.

Horatio, já umírám, tys živ;

mne a mou věc všem vylič spravedlivě,

jimž neznáma.

Hor. To věru neučiním;

jsem více starý Říman nežli Dán; –

zde zbylo jedu.

Ham. Jako že jsi muž,

dej mně tu číši; ty nech být; Bůh svědkem,

já chci to dopít. – Můj Horatio,

ty věci zůstanou-li neznámy,

jak porušené jméno zanechám!

V svém srdci jestli jsi mne choval kdy,

mžik zdrž se blaženosti nebeské

a v strastech dýchej k krutém světě tom,

bys o mně vypravoval.

(Zdaleka pochod; střelba za* scénou.)

Jaký hluk to válečný?

Osrik. To mladý Fortinbras,

jenž z Polska vítězně se navrací,

dal v pozdrav střilet poslům z Anglie.

Ham. Ó, umírám, Horatio; jed prudký

mé smysly obestírá mráкотou.

Zpráv anglických se více nedočkám,

však předzvídam, že bude na trůn volen

zde Fortinbras; můj zmírající hlas

mu náleží. To řekni mu a vše

ty vážnější i menší příhody,

jež tady působily. – Ostatní

jest mlčení. (Zemře.)

Hor. Teď puká velké srdce. – Dobrou noc,

můj dobrý kníže! Sbory andělské

tě uzpívejte v klid.

(Pochod za scénou.)

Proč spěje sem to bubnů víření?

Vystoupí **Fortinbras**, angličtí **vyslanci** a jiní s bubny a prapory.

Fortin. Kde jest ten výjev?

Hor. Co chcete vidět? Hoře-li tj. neb úžas, – dále nehledejte již.

Fortin. Řež tato křičí vraždou. Hrdá smrti,

v své věčné kobce jaký chystáš kvas,

že tolik knížat jedním odstřelem

tak sklálas krvavě?

Prv. posel. To děsný pohled;

věc naše došla pozdě z Anglie.

Ten sluch je mrtev, jenž měl vyslechnout,

že splněn jeho rozkaz: Rosenkrantz

a Guildenstern že již skonali.

Kde díky dojdeme?

Hor. Ne z těchto úst,

i kdyby živa mohla děkovat;
on nikdy nedal rozkaz k jejich smrti.
Ze však té věci krvavé tak v sled
vy z polských válek a vy z Anglie
jste přišli sem, – ta těla vystavit
již dejte na vysokém lešení
všem na podívanou a dovolte,
bych řek' tam světu nevědoucímu,
jak všechny tyto věci dály se.
To bude zvěst o činech smilnických
a krvavých a nepřirozených,
o božích soudech, vraždách náhodných,
o smrtích nástrahou i násilím; –
a koncem úklady jak selhaly
a padly zpět na hlavu strůjcovu.
To vše vám v pravdě mohu povědít.

Fortin. Již chvátejme to vyslechnout a hned

at' shromáždí se šlechta nejvyšší.
Já sám jen žalně беру štěstí své;
mám dávná práva v tomto království,
jichž teď se chopit káže povinnost.

Hor. Též o tom budu muset mluvit,

tož z jeho úst, jichž hlas jich získá víc.

Leč bez odkladu vše se vykonej,

neb myslí lidu pobouřeny jsou,

by po úkladech, bludech nevzniklo

víc nehod ještě.

Fortin. Čtyři setníci

at' nesou na lešení Hamleta

jak vojína; on jistě na trůnu

by královsky se býval osvědčil.

A za průvodu hudba válečná

a zvyky vojenské at' hlasitě

zaň promluví. –

Již těla vzhůru. – Pohled, jako ten,

jest pro bojiště, – zde však přesmuten.

At' vojsko střílí.

(Pohřební pochod. Odejdou, nesouce mrtvá těla; potom střelba z děl.)